

ΠΡΑΚΤΙΚΑ
ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ
ΤΩΝ ΕΝ ΚΡΗΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΤΗΣ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΕΚΔΟΘΕΝΤΑ

τῆ ἐπιμελείᾳ τοῦ ἐν Κρήτῃ Γεν. Ἐπιθεωρητοῦ τῆς Παιδείας
καὶ Προέδρου τοῦ Συνεδρίου τούτου

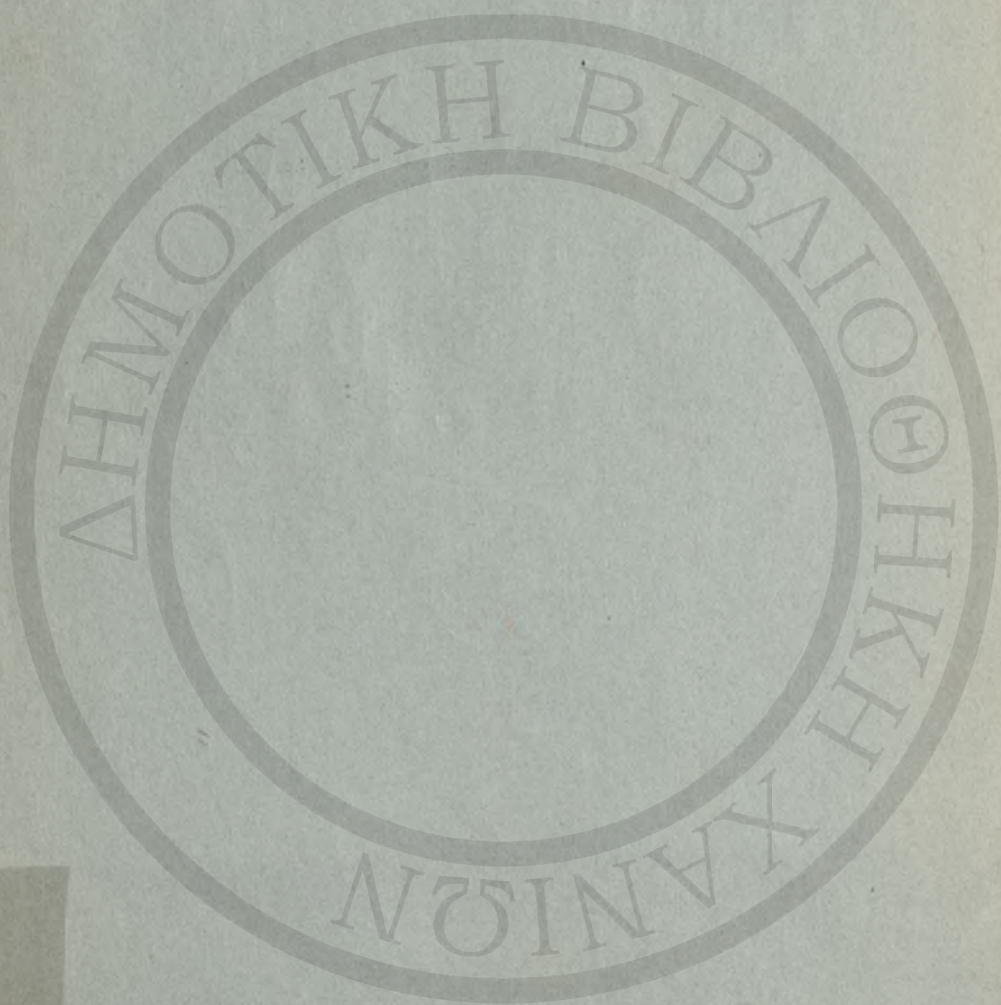
κ. Π. ΦΙΛΟΠΟΥΛΟΥ



ΕΝ ΧΑΝΙΟΙΣ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ ΠΕΤΡΑΚΗ

1929



ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

— ΧΑΝΙΩΝ —

Αξιόθ. αριθ. 65.180

Χρονολ. Εισαγ. 11-6-09

Ειδικότης Γεωργίου Κ.

*Αριθ. 379.494.954/61

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

ΤΩΝ ΕΝ ΚΡΗΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΤΗΣ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΕΚΔΟΘΕΝΤΑ

τῆ ἐπιμελείᾳ τοῦ ἐν Κρήτῃ Γεν. Ἐπιθεωρητοῦ τῆς Παιδείας
καὶ Προέδρου τοῦ Συνεδρίου τούτου

Ἡ. Π. ΦΙΛΟΠΟΥΛΟΥ



ΕΝ ΧΑΝΙΟΙΣ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ ΠΕΤΡΑΚΗ

1929

379-020954
611

АННОТИРОВАНИЕ
— ХАРИЗ —
№ д.д. _____
Хариз. язык _____
Сигнатура _____
Дата _____



НАЦИОНАЛЬНАЯ БИБЛИОТЕКА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
1981



ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Προβαίνομεν εἰς τὴν δημοσίευσιν τῶν Πρακτικῶν τοῦ Πρώτου Παιδαγωγικοῦ συνεδρίου τῶν ἐν Κρήτῃ Λειτουργῶν τῆς Μέσης ἐκπαιδεύσεως ὑπέκοντες εἰς τὴν παράκλησιν πολλῶν συναδέλφων, ἐπιθυμούντων νὰ ἔχωσι πρὸ ὀφθαλμῶν συνολικὴν τινὰ εἰκόνα τῶν θεμάτων, ἅτινα ἀνεπτύχθησαν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Συνεδρίου τούτου, τῶν γνωμῶν καὶ τῶν συζητήσεων, αἱ ὁποῖαι ἐπηκολούθησαν ἐπὶ ἐνὸς ἐκάστου ἐξ αὐτῶν καὶ τέλος τῶν συμπερασμάτων, τὰ ὁποῖα τὸ Συνέδριον διετύπωσεν ὡς εὐχὰς πρὸς τὸ Σὺν ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας χάριν τῆς βελτιώσεως τῶν Ἐκπαιδευτικῶν πραγμάτων.

Ἡ αὐτολεξεί ὅμως δημοσίευσίς πασῶν τῶν ὁμιλιῶν, διδασκαλιῶν καὶ συζητήσεων, τῶν γενομένων κατὰ τὸ συνέδριον τοῦτο, θὰ συνεπήγεται ἀσφαλῶς τὴν ἔκδοσιν ὀλοκλήρου τόμου, ὅπερ διὰ πολλοὺς λόγους δὲν παρουσιάζεται εὐκόλον· διὰ τοῦτου δημοσιεύομεν αὐτὰς ἐν περιλήψει, καταβαλόντες πᾶσαν προσπάθειαν, ὥστε αἱ περιλήψεις αὗται νὰ εἶναι ὅσον τὸ δυνατόν ἀκριβεῖς.

Βεβαίως δὲ ἡ ὠφέλεια θὰ ἦτο μεγαλύτερα, ἐὰν ἦτο εὐκόλον νὰ ἐδημοσιεύετο αὐτολεξεί καὶ ὀλοκλήρου πᾶν ὅ,τι ἐλέχθη ἐν τῷ Συνεδρίῳ, διότι πιθανὸν οὕτω νὰ προεκαλοῦντο σχετικαὶ συζητήσεις μεταξὺ τῶν παρακολουθούντων τὴν παιδαγωγικὴν κίνησιν ἢ καὶ δημοσιεύσεις ἐν Παιδαγωγικοῖς, περιοδικοῖς κατὰ τὴν γνῶμην ἐδῆμῶν μεγίστην σπουδαιότητα ἔχει ἔπειτα τὸ συνέδριον κυρίως ἐπακολουθοῦσα συζητήσας ἐπὶ τῶν θεμάτων, ἅτινα ἐθίγησαν κατ' αὐτὸ ἀλλὰ καὶ ὅπως δημοσιεῖονται ἐν περιλήψει νομίζομεν ὅτι δὲν εἶναι ἀνωφελεῖς. Ἰδίᾳ ἐθεωρήσαμεν σκόπιμον νὰ δημοσιεύσωμεν τὰ γενικὰ σχεδιαγράμματα τῶν γενομένων ὑποδειγματικῶν διδασκαλιῶν, ὅχι βέβαια διὰ νὰ δεσμεύσωμεν τὴν αὐτενέργον ἀτομικότητα ἐκάστου τῶν διδασκόντων, ἀλλὰ διὰ νὰ δῦ-

νανται οὔτοι ἀρνούμενοι ἀμοιβαίως διδακτικὰ στοιχεῖα νὰ συμπληρώσωσιν ἀλλήλους ἐν τῇ τέχνῃ τῆς ἐξασκήσεως τοῦ μορφωτικοῦ αὐτῶν ἔργου, ἄλλως δὲν πρέπει νὰ ἀφαιρῆται ἀπολύτως ἡ πρωτοβουλία ἀπὸ τοῦ διδάσκοντος, ὅστις ἀνάγκη νὰ θέτῃ τὴν σφραγίδα τῆς προσωπικότητος καὶ τῆς ψυχῆς του εἰς τὸ δημιούργημα τῆς διδασκαλίας του.

Ἐπεμείναμεν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Συνεδρίου περισσότερο εἰς τὴν ἐξονυχιστικὴν ἐξέτασιν τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τῶν Σχολείων τῆς Μέσης Ἐκπαιδευσεως, διότι τοῦτο, μετὰ τὴν Ἐκπαιδευτικὴν ὀργάνωσιν, ἐνέχει τὴν μείζονα σημασίαν καὶ σπουδαιότητα καὶ τοῦτο ἀπασχολεῖ τοὺς Ἐκπαιδευτικούς, τὸν Τύπον καὶ τὴν Κοινωνίαν. Εἶναι γνωστὸν ὅτι τοῦτο εἶναι πλέον ἐν πολλοῖς ἀπρηχαιομένον καὶ ὅτι παρίσταται ἀνάγκη νὰ προσαρμοσθῇ πρὸς τὰ τελευταῖα πορίσματα τῆς Παιδαγωγικῆς Ἐπιστήμης καὶ πρὸς τὰς νέας Κοινωνικὰς ἀνάγκας καὶ τὰς μεταπολεμικὰς ἀντιλήψεις. Ἐπὶ τῇ βάσει δὲ τῶν σκέψεων τούτων προέβημεν εἰς ὑποδείξεις, τῶν ὁποίων τινὲς ἴσως νὰ μὴ εἶναι αἱ ἄρισταί, πάντως ὅμως ἐμφαίνουσι προσπάθειαν πρὸς βελτίωσιν καὶ ἀναδιοργάνωσιν τῶν ἐν τῇ Παιδείᾳ πλημμελῶς ἐχόντων. Ἰδιάζουσιν μάλιστα σημασίαν ἀποδίδομεν εἰς τὸ ὅτι τὰ πορίσματα εἰς ἅτινα κατέληξεν τὸ Συνέδριον, ἐξήχθησαν ἐκ πολυετοῦς διδακτικῆς πείρας τῶν μετασχόντων τοῦ Συνεδρίου Ἐκπαιδευτικῶν καὶ ὄχι μόνον ἐκ θεωρητικῆς αὐτῶν μελέτης. Φρονοῦμεν ἄλλως τε ὅτι ὁ Ἕλλην διδάσκαλος καὶ μάλιστα καταλλήλως χειραγωγούμενος ἔχει τὴν ἀπαιτουμένην παρατηρητικότητά καὶ εὐθυκρισίαν καὶ γίνεται ἱκανὸς νὰ βαδίσῃ πρὸς τὴν πρόοδον ἐν τῇ ἐξασκήσει τοῦ ἔργου του· λαμβανομένων δὲ πρὸ ὀφθαλμῶν τῶν δυσμενῶν συνθηκῶν, ὑφ' ἃς συνήθως ἐργάζεται, νομίζομεν ὅτι πολλὰ εἰς ἐπιτελεῖ πλεῖονα τῶν ἔσων ἐπιτελοῦσι συναδελφοί του τῶν μᾶλλον προσηγμένων καὶ πεπολιτισμένων χωρῶν. Ἐκ τῆς πεποιθήσεως δὲ ταύτης ὁρμώμενοι ἐκφράζομεν τὴν ἀγαθὴν ἐλπίδα ὅτι τὸ ἡμέτερον Κράτος καὶ δὴ τὸ Σὸν Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας, ἐκτιμῶν προσηκόντως τὴν πολλαπλὴν ὠφέλειαν τὴν προκύπτουσαν ἐκ τῶν Παιδαγωγικῶν τούτων Συνεδρίων, θὰ θελήσῃ νὰ δι-

ευκολύνη ὄλικῶς καὶ ἠθικῶς τὴν ἐν τῷ προσεχεῖ μέλλοντι συγκρότησιν πολλῶν τοιούτων, ἐκ τῶν ὁποίων πολλὰ ἀσφαλῶς θά ἀποκομίση ἢ παρ' ἡμῖν ἐκπαιδεύσεις ἀγαθὰ.

Ἐν τέλει ἐκφράζομεν θερμὰς εὐχαριστίας πρὸς τὸν Καθηγητὴν τοῦ ἐν Χανίοις Γυμνασίου Ἀρρένων κ. Χαρίλαον Σπυριδάκη δια τὴν πολύτιμον συμβολήν, ἣν εὐγενῶς καὶ προθύμως παρέσχεν ἡμῖν κατὰ τὴν σύνταξιν τῶν Πρακτικῶν τοῦ Συνεδρίου καὶ κατὰ τὴν ἐκτύπωσιν αὐτῶν εἰς βιβλίον.

Π. Φιλόπουλος

Γεν. Ἐπιθεωρητὴς τῆς
 Ἡ' Ἐκπαίδ. Περιφέρειας.

Α΄ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΤΩΝ ΕΝ ΚΡΗΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΤΗΣ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΕΝ ΧΑΝΙΟΙΣ ΑΠΟ 12—17 ΙΟΥΛΙΟΥ 1928

Α΄ ΗΜΕΡΑ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ (12 ΙΟΥΛΙΟΥ 1928) ΠΕΜΠΤΗ.

Περὶ ὥραν 10 π. μ. συγκεντρωθέντων πάντων τῶν Ἐκπαιδευτικῶν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ «Χρυσοστόμου» εὐγενῶς παρὰ χωρηθείσῃ ὑπὸ τοῦ Προεδρείου τοῦ φιλολογικοῦ τούτου Συλλόγου χάριν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Παιδαγωγικοῦ Συνεδρείου καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Κυθωνίας καὶ Ἀποκορώνου, τοῦ κ. Δημάρχου Χανίων, τοῦ κ. Μεράρχου καὶ λοιπῶν ἀρχῶν ὁ Ὑπουργὸς Γενικῆς Διοικήτης Κρήτης κ. Γεώργιος Κατεχάκης χαιρετίζει τοὺς λειτουργοὺς τῆς ἐν Κρήτῃ Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, οἵτινες συνεκεντρώθησαν ἵνα ἐν κοινῇ συνεργασίᾳ καὶ ἀμίλλῃ ἐξετάσωσι καὶ καθορίσωσι τὰ μέσα, δι' ὧν θὰ ἀνταποκριθῶσι τελειότερον πρὸς τὴν ὑψηλὴν ἀποστολὴν, ἣν ἔχουσι παρὰ τῇ κοινῶνίᾳ καὶ ἣν μετὰ πανθομολογουμένης ἐπιτυχίας μέχρι τοῦδε ἤσκησαν. Ἐκφράζει τὴν χαρὰν τοῦ διὰ τὴν προθυμίαν μεθ' ἧς ἔσπευσαν οὐδενὸς φεισθέντες κόπου καὶ δαπάνης εἰς τὴν ἀπευθυνθεῖσαν πρόσκλησιν, ἵνα μετὰσχῶσιν τοῦ Συνεδρίου τούτου, παρ' οὗ πάντες προσδοκῶσι πολλὰ διὰ τὴν Παιδείαν ὠφελήματα· ἐξαιρεῖ τὸ ἔργον τῶν ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν καὶ κηρύττει τὴν ἐναρξιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Πρώτου Παγκρητίου Συνεδρίου τῶν λειτουργῶν τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως.

Μετὰ τὸν κ. Γενικὸν Διοικητὴν λαμβάνει τὸν λόγον ὁ Πρόεδρος τοῦ Συνεδρίου Γενικὸς Ἐπιθεωρητὴς τῆς ἐν Κρήτῃ Μέσης Ἐκπαιδεύσεως κ. Π. Φιλόπουλος, ὅστις χαιρετίζει μετὰ χαρᾶς καὶ εὐγνωμοσύνης τὴν ἐν τῷ Συνεδρίῳ παρουσίαν τῶν ἀντιπροσώπων τῆς πολιτείας, τῆς Ἐκκλησίας, τῆς Κοινωνίας καὶ

της οικογενείας, ήτις παρουσία αποδεικνύει τὸ διαφέρον, μεθ' οὗ παρακολουθεῖται τὸ βαρὺ καὶ μέγα τοῦ διδασκάλου ἔργον, ἐξαιρεῖ τὴν ἰσχυρὰν καὶ ἀνεξίτηλον ἐπίδρασιν ἣν ἀσκεῖ ἐπὶ τῆς ψυχῆς τοῦ παιδός τὸ οἰκογενειακὸν καὶ τὸ κοινωνικὸν περιβάλλον ἐπικυρῶντοὺς λόγους διὰ παραδειγμάτων ἱστορικῶν· συνιστᾷ δὲ τὴν ἀνάγκην τῆς ἐνισχύσεως τοῦ ἔργου τοῦ σχολείου ὑπὸ τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς κοινωνίας ἀνευ τῶν ὁποίων οἱ διδάσκαλοι μόνοι δὲν δύνανται νὰ διεξαγάγουν ἐπιτυχῶς τὸ βαρὺ ἔργον τῆς ἀληθοῦς καὶ πραγματικῆς ἀγωγῆς τῶν παιδῶν.

Χαίρει διὰ τὴν πρόθυμον προσέλευσιν τῶν ἐκπαιδευτικῶν εἰς τὸ Συνέδριον παρ' ὄλην τὴν χαλεπότητα τῆς Οἰκονομικῆς τῶν καταστάσεως· ὑποστηρίζει ὅτι εἶναι ἀνάγκη τὰ σχολεῖα νὰ προσανατολισθοῦν εἰς τὴν σημερινὴν κίνησιν καὶ τὰ προκύπτοντα ἐκπαιδευτικὰ προβλήματα νὰ συζητῶνται ἐπιμελῶς καὶ προσεκτικῶς ὡς προβλήματα τῆς ζωῆς, τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ ἔθνους.

Ἐξαιρεῖ τὸ ἀναμορφωτικὸν ἔργον τῶν ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν, οἵτινες ὑψούμενοι εἰς ἀληθῆ δημιουργίαν δεόν νὰ ἀποβλέψωσιν εἰς τὴν εὐήμερίαν τῶν ἀτόμων, τὴν κοινωνικὴν καὶ τὴν ἠθικὴν πρόοδον ἀναγνωρίζει ὅτι ἡ προσπάθεια αὕτη ἀποβίβει ἐπιχρησιμωτέρᾳ κατὰ τὴν περίοδον τῶν νέων κοινωνικῶν δογμάτων, ἅτινα ἐξέθρεψεν ἡ νοσηρὰ μεταπολεμικὴ ἀτμόσφαιρα, καὶ τῆς ἠθικῆς χαλαρώσεως, ἣτις μαστίζει τὴν Ἑλληνικὴν κοινωνίαν. Ἐν τέλει δὲ ὑπενθυμίζει ὅτι ἡ Πολιτεία καὶ τὸ ἔθνος εἰς τοὺς ἐκπαιδευτικοὺς λειτουργοὺς, ὡς τὴν ἐκλεκτὴν στρατιάν τῶν διανοουμένων ἔχει ἀναθέσει τὴν μόρφωσιν καὶ διάπλασιν τῆς νέας Ἑλληνικῆς γενεᾶς πρὸς Ἑθνικὴν ἀναδημιουργίαν.

Ἀκολουθῶς ὁ Διευθυντὴς τοῦ Λιδασκαλεῖου Ἡρακλεῖου κ. Σταυρὸς Μπουρλώτος ἀνκτύσων τὸ θέμα «ἡ ὁδὸς πρὸς τὴν προσωπικότητα» λέγει ὅτι ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων καὶ δυσκολωτέρων προβλημάτων τῆς παιδαγωγικῆς εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς ἀγωγῆς, ἡ μόρφωσις δηλ. τὴν ὁποίαν θὰ δώσωμεν εἰς τὴν μέλλουσαν γενεάν· τὸ πρόβλημα τοῦτο εἶναι δύσκολον, διότι δὲν ἔχει σχέσιν μόνον πρὸς τὴν παιδαγωγικὴν ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν κοινωνικὴν καὶ

τὴν Πολιτείαν, διότι οἱ μέλλοντες πολῖται πρέπει νὰ γίνωσι χρήσιμοι καὶ διὰ τὴν Κοινωνίαν καὶ τὸ Κράτος.

Τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ἐξετάσεως τῆς ἱστορίας τῶν ἰδεωδῶν τῆς ἀγωγῆς· ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον ὁ σκοπὸς τῆς ἀγωγῆς ἦτο πάντοτε ἀνάλογος πρὸς τὰ κοινωνικὰ καὶ πολιτειακὰ ρεύματα ἐκάστης ἐποχῆς καὶ διὰ τοῦτο βλέπομεν τοὺς παιδαγωγοὺς καὶ φιλοσόφους νὰ ἐξετάζωσι τὸ ζήτημα μετὰ μεγάλης προσοχῆς καὶ περινοίας. Ἡ σημερινὴ ἐποχὴ λόγῳ τῶν διαφόρων κοινωνικῶν καὶ πολιτειακῶν ρευμάτων ἀνέτρεψεν ἠθικὰς ἰδέας καὶ θεωρίας, αἱ ὁποιαὶ ἴσχυον ἐπὶ αἰῶνας δλοκλήρους καὶ εἰσῆγαγε νέας ἐκ τῶν ὁποίων πολλὰ ὀδηγοῦσι τὴν ἀνθρωπότητα πρὸς τὸν ἐκφυλισμὸν καὶ τὴν παρακμὴν, ὡς π.χ. ὁ ἀτομισμὸς, ὁ ἡδονισμὸς, ὁ ὕλισμὸς κλπ. ἔχομεν λοιπὸν ἀνάγκην μορφώσεως τοιαύτης, ἣτις νὰ δυνηθῆ νὰ καταπολεμήσῃ καὶ νὰ κατανικήσῃ τὰς φθοροποιούς αὐτὰς θεωρίας, ὡς τοιαύτην δὲ θεωροῦμεν τὴν μόρφωσιν τοῦ ἀνθρώπου εἰς **ἠθικὴν προσωπικότητα**, νὰ ἀποκτήσῃ δηλ. οὗτος πολυμέρειαν, ἀντικειμενικότητα, χαρμηκτῆρα καὶ ἀνεξαρτησίαν βουλήσεως διὰ νὰ δυνηθῆ νὰ ἀγωνισθῆ ἀποτελεσματικῶς κατὰ τῶν θεωριῶν τούτων.

Ἡ προσωπικότης ὅμως δὲν γεννᾶται, γίνεται, ἔχει ἀνάγκην ἐξωτερικῆς ἐπιδράσεως, ἀγωγῆς, μορφώσεως· πρέπει λοιπὸν νὰ μεταδώσωμεν εἰς τὸν ἄνθρωπον, τὸν μέλλοντα πολίτην, τὰ ἀγαθὰ τοῦ πολιτισμοῦ, τῆς χώρας του, τὰ τε ὕλικά καὶ τὰ πνευματικὰ· πρέπει νὰ ἐπέλθῃ ἔνωσις ἀτόμων καὶ ἀγαθῶν πολιτισμοῦ αἱ θεμελιώδεις τῆς ψυχῆς δυνάμεις ἐπὶ τῶν ὁποίων θὰ στηριχθῆ ἡ ἀγωγή διὰ νὰ μορφώσῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς **ἠθικὴν προσωπικότητα** εἶναι τὸ παριστάνει, τὸ συναισθάνεσθαι καὶ τὸ βούλεσθαι. ποίαν τούτων πρέπει κυρίως νὰ μορφώσωμεν καὶ εἰς ποίαν νὰ δώσωμεν τὴν ὑπεροχήν; ἡ ψυχολογία λέγει ὅτι διὰ τοῦ παριστάνει, τῶν γνώσεων δηλ. δὲν μορφώνεται ὁ ἄνθρωπος εἰς ἠθικὴν προσωπικότητα, διότι ὅλαι αἱ γνώσεις δὲν μεταβάλλονται εἰς δυνάμεις διὰ νὰ γίνῃ ὁ ἄνθρωπος δημιουργός, τὸ εἶδέναι δὲν εἶναι πάντοτε δύνασθαι, πολλοὶ γνωρίζουν τί ἐστὶν ἀγαθόν, ὀλίγοι ὅμως τὸ πράττουσι, ἢ μετὰ ὁσὶς νεκρῶν γνώσεων εἶναι ἄχ-

ρηστος και ασκοπος.

Τὸ συναίσθημα, τὸ ἐλατήριον τῆς βουλήσεως, ἔχει μεγαλύτεραν σημασίαν διὰ τὴν ἀγωγήν, ἢ δὲ ψυχολογία λέγει ὅτι ἀγωγή ἄνευ συναισθήματος εἶναι ἀδύνατος, ἐπειδὴ ὅμως τοῦτο μεταβάλλεται καὶ πάσχει, λόγῳ τῆς πολλῆς συνηθείας, ἀπάμβλυσιν διὰ τοῦτο δὲν δυνάμεθα νὰ στηριχθῶμεν ἐπὶ τούτου.

Πρέπει λοιπὸν νὰ μορφώσωμεν τὴν βούλησιν τοῦ ἀνθρώπου, τὸ δύνασθαι, διότι βούλησις σημαίνει ἐνέργειαν, δημιουργικότητα, ὅταν ἡ βούλησις γίνῃ ἰσχυρὰ, αὐτοτελὴς καὶ ἀνεξάρτητος καὶ συνεπὴς, τότε ὁ ἀνθρώπος γίνεται **ἠθικὸς χαρακτηρ**, ἐπὶ πούτου δὲ στηρίζεται **ἡ ἠθικὴ προσωπικότης**.

Πρέπει ὅμως νὰ μορφώνωμεν κατὰς δύο πλευρὰς τοῦ χαρακτηρος τὴν τε ὑποκειμενικὴν καὶ τὴν ἀντικειμενικὴν, ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ τὸν σχηματισμὸν ἠθικῶν καὶ πρακτικῶν ἀξιωματικῶν καὶ τῆς διακωθίσεως τούτων ἀναλόγως τῆς ἀξίης των, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τῆς ἐνισχύσεως αὐτῆς κλύτης τῆς βουλήσεως· διὰ τῆς αὐτοδοικῆσεως καὶ τῆς πρὸς τὸ αὐτοτελὲς πράττειν συνηθείας τοῦ μαθητοῦ εἰς τὸ σχολεῖον ὡς κατάλληλον μέσον ἔχομεν τὴν κυρίως ἀγωγήν, ἣτις συνηθίζει τὸν μαθητὴν εἰς τὴν ἠθικὴν, κοινωνικὴν καὶ φυσικὴν ἕξιν ἢ ἀσκησιν, καὶ οὕτω μορφώνονται ὅλαι αἱ δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου ἁρμονικῶς συναισθάνεσθαι καὶ παρίσταναι ὑποτάσσονται εἰς τὴν βούλησιν καὶ οὕτω ὁ ἀνθρώπος γίνεται **ἠθικὴ προσωπικότης**.

Κατὰ τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐγένοντο ὑποδειγματικαὶ διδασκαλαί:

α) Διδασκαλία συνθέσεως ἐν τῇ βῆ τάξει τοῦ Γυμνασίου ὑπὸ τοῦ Γυμνασιάρχου Ἡρακλείου κ. Ἀριστογ. Κατσούλλι ἐπὶ τοῦ θέματος «τὶ τὸ παρρηϊκὸν τὸν Πρίαμον νὰ μεταβῇ εἰς τὸν Ἀχιλλέα καὶ ζητήσῃ τὸν νεκρὸν τοῦ υἱοῦ τῆς Ἑκτορος» κατὰ τὴν ραψωδίαν Ω τοῦ Ὀμήρου. Ὁ τρόπος καθ' ὃν εἰργάσθη ὁ κ. Κατσούλλης διαγράφεται ὡς ἔπεται, μὴ γενομένης ἐν τέλει ὑπὸ τῶν μελῶν τοῦ Συνεδρίου κριτικῆς ἐπὶ τοῦ τρόπου τούτου ἐλλείψει χρόνου, ἦτοι

1) ἐφρόντισεν ὅπως ἐξαχθῇ ἐκ τῆς Ω ραψωδίας τῆς Ἰλιά-

δος ή γενική έπιγραφή, ως γενικώς κυριαρχούσα έννοια «Στοργή».

2) Κατόπιν δι' άφαιρέσεως γενικεύει την έννοιαν και συντάσσει σύνθεσιν περι στοργής.

3) Λαμβάνει ως βάσιν την Λογικήν και θέτει της όριστέας έννοιας «Στοργής» τὸ προσεχέστατον γένος και την είδοποιόν διαφοράν.

5) Ὡς μερισμὸν της έννοιας θέτει τὰ έξαχθέντα εκ της ανάλυσεως της Ω ραψφιδίας γενικά έξωτερικά γνωρίσματα άφηρημένως.

5) Ἐξετάζει τὸ πλάτος της έννοιας και εύρίσκει ύποδιαίρεισεις της στοργής πλην της Πατρικῆς.

6) Παραβάλλει την έννοιαν της **Στοργής** μετά των όμοίων και των άντιθέτων έννοιῶν, ὥστε αὕτη μάλλον νά διευκρινισθῆ και φανῆ.

7) Ἐξετάζει τὰ αίτια και καταλήγει εις τὰ άποτελέσματα.

8) Λαμβάνει πολλά παραδείγματα εκ της Ιστορίας και συγχρονισμένα και καταλήγει εις τὸν επίλογον.—

Ἐπηκολούθησε 6) διδασκαλία άρχαίων Ἑλληνικῶν ἐν τῇ Δ' τάξει τοῦ έξαταξίου Γυμνασίου ὑπὸ τοῦ ἐν τῷ ἐν Χανίοις Γυμνασίῳ άρρένων καθηγητοῦ Χαριλ. Σπυριδάκη εκ των Ἐπομνημονευμάτων τοῦ Ξενοφώντος (Βιβλ. II κεφ. Δ', έδαφ. 5,6,7).

Ἡ διδασκαλία αὕτη, ἐπὶ της όποιας έπηκολούθησε πλήρης κριτική, διεξήχθη ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ως εξῆς.

Ὁ Διδάσκων Καθηγητής προτοῦ θέσῃ τὸν κυρίως σκοπὸν, νά γεννήσῃ παρὰ τῇ ψυχῇ των μαθητῶν **προσδοκίας και δι-αφέρων**, προέταξε τὸ εξῆς:

«Ἐπὶ τῇ εύκαιρίᾳ τοῦ Συνεδρίου μας, παιδιά, θά σας διδάξω ένα μάθημα, τὸ όποιον θά σας χρησιμεύσῃ εις ὅλην σας τήν ζωήν και τὸ όποιον δὲν έπρολάβετε νά διδαχθῆτε ἀπὸ τὸν Καθηγητήν σας, διαρκούντος τοῦ σχολ. έτους; ἀκολούθως έθηκε τὸν σκοπὸν ἐτι έφρόνει ὁ Σωκράτης περι της αξίας των καλῶν φίλων (έδαφ. 5) κλι διατι (έδαφ. 6,7).

Μετά την κατανόσιν τοῦ σκοποῦ άνεκάλεσε παρὰ τοῖς μαθηταῖς (οἱτινες δὲν ἦσαν ἰδικοί του) τὰς προγενεστέρας γνω-

στάς και συγγενείς παραστάσεις και ἀκολούθως προέβη εἰς τὴν προσφορὰν τοῦ νέου ἐξαγαγὼν τὰ ἀκόλουθα νοήματα. 1) ὁ καλὸς φίλος εἶναι τὸ πολυτιμότερον πάντων τῶν κτημάτων (ἔδαφ. 5) 2) ἑνὸς καλοῦ φίλου δύναται νὰ μᾶς προσφέρῃ τόσας ὑπηρεσίας ὅσας οὐδὲ ἡμεῖς οἱ Ἰδισιθὲνδυνάμεθα πολλάκις νὰ προσφέρωμενεῖς τοὺς ἐκυτοῦς μας. Ἀκολούθως ἐκάλεσε τοὺς μαθητὰς εἰς ἠθικὴν ἐμβάθυνσιν πρὸς σχηματισμὸν ἐδραΐας πεποιθήσεως και τέλος ἐπαρουσίασεν ἢ ἐδημιούργησεν ἐν συνεργασίᾳ πάντοτε μετὰ τῶν μαθητῶν παραδείγματα ἐφαρμογῆς ἐκ τοῦ μαθητικοῦ βίου, ἐκ τοῦ κοινωνικοῦ βίου και ἐκ τῆς ἱστορίας.— Διαρκούντος τοῦ μαθήματος ἐφρόντισεν νὰ μὴ κηκοπνήσῃ τοὺς μαθητὰς (ἀνεπαίσθητα διαλείμματα, ἐναλλα γήτης φωνῆς, φυσιολογικὸς γέλως).—

Μετὰ δὲ τὴν διδασκαλίαν ταύτην και ἐν συνεχείᾳ μετ' αὐτῆς προπρεσκευάσεν ἐκθεσιν περὶ φιλίας· ἦτοι ψυχολογικῶς ποῦ στηρίζεται ἡ φιλία, τίνας ποιητέον φίλους, ὁποῖοι πρέπει νὰ εἴμεθα διὰ νὰ ἀποκτώμεν καλοὺς φίλους, γινώμαι ἐπιφανῶν ἀνδρῶν περὶ φιλίας (Σωκράτους, Ὀρκεῖου, Πλάτωνος, Ἰσοκράτους, Θεόγγιδος, Κικέρωνος (ἀναφέρει τὰ σχετικὰ Π. Διαθήκης (Σοφία Σειράχ), Χριστιανισμοῦ.

Ἡ ὄλη ἐργασία (διδασκαλία ἀρχαίων και ἐκθεσις) διήρκεσε περίπου μίαν ὥραν.

Ἀκολούθως ἐδικαιολόγησε τὴν πορείαν τῆς ἐργασίας του ὡς ἐξῆς α') Προέταξεν τοῦ σκοποῦ τὸ «ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ Συνεδρίου μας, παιδιὰ κλπ.....» ὡς ὀρεκτικόν, ὅπως εἶπεν, τοῦ ὄλου πνευματικοῦ συμποσίου, φρονῶν ὅτι μετὰ τοῦ σκοποῦ πρέπει νὰ συνυφαίνεται τὸ προκκολῶν τὴν προσοχήν, τὰς προσδοκίας, τὸ διαφέρον. β') ἐδήλωσεν ὅτι ἐν τῇ παροχῇ τοῦ νέου (περιέχοντος δύο μικροτέρας ἐνότητας, τὴν τοῦ ἔδαφ. 5 και τὴν τοῦ ἔδαφ. 6, 7, αἵτινες ὑπεδηλώθησαν διὰ τῶν δύο μερῶν τοῦ τεθέντος σκοποῦ) ἔσπευσεν χάριν οἰκονομίας χρόνου και οὕτω παρέλειψεν ἢ ἐπεξεργάσθη συντόμως τὴν γραμματικὴν και συντακτικὴν ἀνάλυσιν τοῦ κειμένου ὡς στηριχθεῖς εἰς τὰς γνώσεις τῶν μαθητῶν και εἰς τὴν εὐκόλον κατανόησιν τῶν περισσοτέρων μερῶν τοῦ διδασθέντος κειμένου γ') ἐπέστησεν τὴν προσοχήν τῶν μαθητῶν ἐπὶ τῆς ἀξίας τοῦ δι-

δαχθέντος και δὴ τῶν ἐξαχθέντων νοημάτων δ') ἐφήρμοσεν ποι-
κिलοτρόπως τὰ ἐξαχθέντα συμπεράσματα και ε') τέλος παρε-
σκεύασεν ἔκθεσιν περὶ φιλίας, φρονῶν ὅτι ἡ φύσις τοῦ διδαχθέντος
τεμαχίου εἶναι τοιαύτη ὥστε ἐπιβάλλεται νὰ παρασκευασθῇ ἔκ-
θεσις ἐπ' αὐτοῦ. Γενικῶς προσέθηκεν ὅτι τὸ παρασχεθὲν νέον μά-
θημα ἡδύνατο και εἰς δύο μαθήματα νὰ παρασχεθῇ τοῖς μαθη-
ταῖς ἀναλόγως τῶν γραμματικῶν και κυρίως τῶν συντακτικῶν
γνώσεων αὐτῶν και ἐν γένει τῆς ἀντιληπτικῆς αὐτῶν δυνάμεως,
ἡ δὲ ἔκθεσις πάντως θὰ προπαρασκευάζετο ἐντὸς ἰδιαιτέρας ὥ-
ρας ὡς χωριστὸν μάθημα. ἐὰν δὲ ἦσαν ἰδικοὶ του οἱ μαθητα
και ἐδίδασκεν ἐν τῇ Γυμνασίῳ τὴν τάξιν ταύτην τότε τὴν ὀλην
περὶ φιλίας διδασκαλίαν τοῦ Σωκράτους, τὴν ἐν τοῖς ἀπομνη-
μονεύμασιν τοῦ Ξενοφῶντος περιλαμβανομένην, θὰ διήρει εἰς μι-
κροτέρας ἐνότητας θὰ παρεῖχεν ἐκάστην ἐν ἰδιαιτέρῳ μαθήματι
και θὰ ἐπηκολούθει ἐν τέλει μία γενικὴ ἀνασκόπησις και ἐν ἰδι-
αιτέρῳ μαθήματι παρασκευῇ ἐκθέσεως κατὰ τὸν τρόπον. ὃν ἡκο-
λούθησεν ἐν ταύτῃ ἀνωτέρω.

Ἡ ἐπὶ τῆς διδασκαλίας ταύτης ἐπακολουθήσασα κριτικὴ ἐκ
μέρους μελῶν τινῶν τοῦ Συνεδρίου και ἡ ἐπὶ τῆς κριτικῆς ταύ-
της γενομένη νέα διευκρίνησις τοῦ διδάξαντος Καθηγητοῦ Χ.
Σπυριδάκη και τέλος ἡ ἐπ' αὐτῆς ὁμιλία τοῦ Γενικοῦ Ἐπιθεωρη-
τοῦ κ. Π. Φιλοπούλου, ἔχουν ὡς ἔπεται:

α') ὁ Γυμνασιάρχης Βάμου κ. Μυλωνάκης φρονεῖ ὅτι ὁ σκο-
πός, ὡς ἐτέθη ὑπὸ τοῦ διδάξαντος, ἐξάντησε τὸ μέλλον νὰ διδα-
χθῇ ὡς περιεχόμενον και οὕτως ἡλάττωσεν τὸ διαφέρον τῶν μα-
θητῶν, ὁμοίως ὅτι παρελείφθη ἡ γραμματικὴ και συντακτικὴ ἀ-
νάλυσις, ὅτι ὁ διδάξας ἔκαμεν καθαρὰν ἐρμηνείαν και δὲν γνωρι-
ζομεν ἂν ἔμαθον τὸ μάθημα οἱ μαθηταί, ὅτι ὁ διδάξας ἔχασε
πολὸν χρόνον, ὅτι αἱ ἐπιγραφαὶ ἐξήχθησαν ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ,
ὅτι ἔκαμε σύγκρισιν και σύλληψιν, ἐνῶ εἶπεν ὅτι δὲν ἔκαμεν ὅτι
εἰς τὴν ἐφαρμογὴν ἐπέρασε πολλὴ ὥρα, ὅτι ἡ σύνθεσις ἦτο ἀ-
σχετος ὅτι ἔλειπεν ἡ αὐτενέργεια τῶν μαθητῶν κλπ, (π. χ. Ὁ Ὀ-
ράτιος ἐγήρασε πλιά).

β') ὁ Διευθυντὴς τοῦ Διδασκαλείου Ἡρακλείου κ. Σ. Μπουρ-

λῶτος, φρονεῖ ὅτι ὁ διδάξας ἠκολούθησε πιστῶς τὸ Ἑρβατιανὸν σύστημα, ἀλλ' ὅτι ἐπερίτευεν ἢ προταχθεῖσα τοῦ σκοποῦ προεισαγωγή καὶ ὅτι τὸ κείμενον ἔπρεπε νὰ πρωτοδιαδασθῇ ὑπὸ τῶν μαθητῶν καὶ οὐχὶ ὑπὸ τοῦ διδάξαντος, διατυπώνει πῶς οὗτος θὰ ἐδίδασκεν.

γ') ὁ καθηγητῆς Ἡρακλείου κ. Ἀλεξίου λέγει, ὅτι μένει πολὺ εὐχαριστημένος ἐκ τῆς διδασκαλίας τοῦ κ. Σπυριδάκη, ὅτι οἱ μαθηταὶ ἐκατάλαβαν καλῶς τὸ διδαχθῆν, ὅτι ὁ διδάξας ἐδίδαξεν μὲ ἐξαιρετικὴν σαφήνειαν καὶ ὅτι καλυτέρα μέθοδος εἶναι ἢ μᾶλλον πλησιάζουσα τὴν φυσικὴν τοιαύτην ὁμοίως ὅτι τῆς ἠθικῆς ἐμβαθύνσεως οὐδὲν παρελείφθη ἀφοῦ τὸ ὅλον ἦτο ἠθικὸν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλου.

δ') ὁ Γυμνασιάρχης Ἱεραπέτρας κ. Ζουράρης φρονεῖ, ὅτι καλῶς ἐτέθη ὁ σκοπὸς ἀλλ' ὅτι δὲν διήρσεν εἰς ἐνότητος (τρεῖς κατ' αὐτὸν), καίτοι τὸ πλῆθος τῶν μικρῶν ἐνοτήτων διασπᾷ τὴν προσοχὴν, καὶ ὅτι παρέλειψε τὴν σημασίαν τῶν λέξεων, ἐπέμεινεν δὲ πολὺ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν.

ε') ὁ Καθηγητῆς Βάμου κ. Κλωνάρης φρονεῖ ὅτι ἀφ' οὗ ἤσαν γνωστὰ τοῖς μαθηταῖς τὰ ἐδαφ. 1,2,3,4, ὁ σκοπὸς ἔπρεπε νὰ τεθῇ ὑπὸ τῶν μαθητῶν, ἔσπευσεν δὲ πολὺ ὁ διδάξας εἰς τὴν ἐξαγωγήν τῶν κυρίων νοημάτων.

ς') ὁ Γυμνασιάρχης Χανίων κ. Ἐμμ. Γενεράλης φρονεῖ ὅτι οἱ μαθηταὶ κατενόησαν κάλλιστα τὸ διδαχθῆν, ὅτι ὁ διδάξας ἐντὸς ἐλαχίστου χρόνου ἀνέλυσε τὰ πάντα τοῖς μαθηταῖς, διὰ νὰ πεισθῇ τις περὶ τούτου προτείνῃ νὰ κληθῶν οἱ μαθηταὶ καὶ νὰ τὸ ἀποδώσουν, ἀπορεῖ πῶς διεφώνησαν τινὲς προλαλήσαντες φρονεῖ ὅτι δὲν ἔχουν δίκαιον.

ζ') ὁ Γυμνασιάρχης κ. Ἀλεξανδρόπουλος (Πόμπιας — Μεσσαρῆς) φρονεῖ ὅτι ὁ διδάξας καθηγητῆς ἔπρεπε νὰ προτάξῃ τὰ περὶ τοῦ Ἐναφῶντος ὡς συγγραφῆς, ἐνῶ ἄλλοι φρονοῦν ὅτι τοῦτο γίνεται μόνον κατὰ τὰ πρῶτα μαθήματα.

η') ὁ κ. Μπουρλῶτος ἐπανερχόμενος λέγει ὅτι ἡ διδασκαλία τοῦ κ. Σπυριδάκη ἐπέτυχε. Ἐπειδὴ δὲν τὸ ἐτόνισε προηγουμένως, τὸ τονίζει τώρα, ὅτι δὲ μόνον ὡς πρὸς τὴν προεισαγωγήν διεφώνησεν.

θ') ὁ Καθηγητὴς τοῦ ἐν Σητεῖα Γυμνασίου κ. Σταυρόπουλος, φρονεῖ ὅτι παρελείφθησαν μὲν τινὰ μηδεμιὰ ἀλλὰ τὸ σύ-
νολον ἐπέτυχε, ἰδίᾳ τὸ διδασκτικὸν ἦθος ἦτο θαυμάσιον.

ι') ὁ καθηγητὴς τοῦ αὐτοῦ Γυμνασίου κ. Ρουσάκης ἀσχολεῖται εἰς δύο σημεῖα, ἅτινα θεωρεῖ ἀσαφῆ 1) τὸν σκοπὸν, 2) τὴν ἠθικὴν ἐμβάθυνσιν· νομίζει δηλ. ὅτι ὁ σκοπὸς πρέπει νὰ ἐξάγεται ἐκ τοῦ τέλους καὶ οὐχὶ νὰ τίθεται ἐν ἀρχῇ διὰ τὸ ὅτι ἡ ἀξία τῆς ἐπαγωγῆς εἶναι μεγαλυτέρα τῆς τῆς παραγωγῆς, ὅτι παρελείφθη ἡ γραμματικὴ καὶ συντακτικὴ διευκρίνησις καὶ ἡ ἠθικὴ ἐμβάθυνσις «ὡς μὴ ὄφελον».

α') τελευταῖος δὲ κρίνει τὴν διδασκαλίαν τοῦ καθηγητοῦ Χ. Σπυριδάκη ὁ καθηγητὴς κ. Α. Ζερβάκης.

Κάμνομεν τὴν κριτικὴν, λέγει, διὰ νὰ δείξωμεν τι πρέπει νὰ γίνε-
ται καὶ ἐμμέσως νὰ ὑποδεικνύωμεν τὸν ὀρθὸν τρόπον τῆς πορείας
καὶ τῆς διεξαγωγῆς τῆς διδασκαλίας καὶ ὅχι διὰ νὰ θίξωμεν
τὸν διδάξαντα, τὸν ὁποῖον, ὅστις δῆποτε καὶ ἂν εἶναι, πρέπει καὶ
νὰ εὐχαριστῶμεν διότι ἀναδέχεται νὰ ἐκτεθῆ εἰς τὰ πικρὰ βέλη
τῆς ἐπικρίσεως τῶν ἄλλων διὰ τὴν προκοπὴν τῆς διδασκτικῆς.

Διὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ κ. Σπυριδάκη λέγει καὶ τὰ ὑπὲρ
καὶ τὰ κατὰ καὶ ἐξάγει τὸ συμπέρασμα· παρατηρεῖ πρῶτον μι-
κρὰς τινὰς ἐλλείψεις αὐτῆς : ἦτοι

1') ἐχρειάζετο περισσότερον τόνον ἢ ἀνάγνωσις καὶ ἡ διεξαγω-
γὴ πρὸς περισσοτέραν ἔγερσιν τοῦ θυμικοῦ τῶν παιδῶν, 2') κα-
λύτερα θὰ ἦτο νὰ ἐξεχώριζεν ἢ διασάφισις τῶν ἀγνώστων λέξε-
ων καὶ γραμματικῶν φαινομένων καὶ σειρᾶς τῶν λέξεων (να μὴ
ἐπανήρχετο εἰς αὐτὰς τὴν ὥραν τῆς ἐξηγήσεως τῶν μερῶν καὶ
τῆς τελευταίας συνολικῆς, ἥτις ἔπρεπε νὰ εἶναι ἐνιαία, γ') ἡ
λογικὴ ἐμβάνθυσις ἦτο ἐκτενεστέρα. Ἐκθέτει εἰτα τὰ κατὰ. Εἰς
τὴν ἀνάλυσιν, εἰς τὴν ἀρχὴν, ὁ κ. Σπυριδάκης εἰργάσθη πολὺ τε-
χνικὰ εἶπεν ὅτι θὰ διδάξῃ κάτι πολὺ ὠφέλιμον δι' ὄλον τὸν ἔθλον
τῶν μαθητῶν καὶ τοῦτο διήγειρε τὸ διαφέρον αὐτῶν. Ὁ σκοπὸς
«τι ἐφρόνει ὁ Σωκράτης. . . . καὶ διατί» δὲν ἦρε τὰς προσδοκίας
καὶ τὸ διαφέρον τῶν μαθητῶν ἀλλὰ τοῦταντίον διήγειρεν αὐ-
τά, διότι αὐτοὶ θὰ ἐσέπτοντο τι νὰ ἐφρόνει ; διατί νὰ τὸ ἐφρό-

νει ; ὥστε ὁ σκοπὸς ἐτέθη πολὺ καλῶς. Λιήρησε τὸ ὄλον εἰς τρεῖς ἐνότητας καὶ πολὺ τεχνικῶς ἀπὸ τήνμιαν ἐπροχώρησεν εἰς τὴν ἄλλην καὶ καλῶς συνέδεσεν αὐτὰς μεταξύ των. Ἡ ἐμβάνθυσις ἦτο πολὺ μελετημένη. Ἡ ὅλη διδασκαλία διεξήχθη εἰς γλῶσσαν ἀπλήν καὶ σφαιροειδή. Ὑπερισχύουσι λοιπὸν τὰ καλὰ ἀπὸ τὰ κακὰ καὶ ἡ διδασκαλία φρονούμεν ὅτι ἦτο πολὺ καλὴ. Μὴ λησιμονώμεν ὅτι χαλεπὸν εὐρεῖν ἔργον ἐφ' ᾧ οὐκ ἂν τις αἰτίαν ἔχοι, ἀλλὰ καὶ τὸ παιῆσαι οὕτω ὥστε μὴ ἀγνώμονος κριτοῦ περιτυχεῖν. τὸ ἐπικρίνειν εἶναι εὐκολώτερον τοῦ ἐκτελεῖν. Δὲν πρέπει εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ ἄλλου νὰ ζητῶμεν μόνον τὰ ἐλαττώματα, διότι αὐτὰ εἶναι κοινὰ εἰς τὴν διδασκαλίαν ὅλων, ἀλλὰ τὰ προτερήματα, τὰ ὅποια εἶναι σπάνια, τοιαῦτα δὲ πολλὰ εὐρίσκομεν εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ κ. Σπυριδάκη.

Μετὰ τὴν λήξιν τῆς κριτικῆς ταύτης ὁ διδάξας καθηγητὴς λαβὼν τὸν λόγον παρὰ τοῦ κ. Προέδρου τοῦ Συνεδρίου, ἐκφράζει τὴν ζῶηράν του λύπην διότι τινὲς τῶν κριτῶν τῆς διδασκαλίας του δὲν ἐπρόσεξαν καλῶς εἰς ἐκεῖνα τὰ ὅποια εἶπεν εὐθύς μετὰ τὴν λήξιν τῆς διδασκαλίας δικαιολογητικὰ αὐτῆς, τὰ ὅποια ἐπρολάμβανον, ὡς νομίζει, τὰς ἐπικρίσεις καθὼς δὲν ἐπρόσεξαν καὶ εἰς ἄλλα τινὰ στοιχεῖα, τὰ ὅποια ἐλέχθησαν μὲν πρὸς τοὺς μαθητὰς, τεχνηέντως ὅμως ἀπηυθύνοντο πρὸς τὸ ἔντιμον ἀκροατήριον. Ἐπειτα δὲ λαβὼν ἔν πρὸς ἔν τὰ ἐπικριθέντα σημεῖα διευκρίνησεν αὐτὰ ὡς ἐξῆς: α') ἡ προταχθεῖσα τοῦ σκοποῦ προεισαγωγή («ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ Συνεδρίου, θὰ διδάξω.....») ἀποτελεῖ ἔννοιαν πλατυτέραν τῆς ἔννοιας τοῦ σκοποῦ, ἐπομένως οὐχὶ ταυτόσημον καὶ δυναμένην νὰ παραλειφθῇ, ἐάν δὲ αἱ δύο ἔννοιαι ἐξελασθάνοντο ὡς ταυτόσημοι, ὅπερ δὲν παραδέχεται ὁ διδάξας, καὶ τότε ἀκόμη ἢ μία ἢ δύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς παράθεσις τῆς ἄλλης καὶ ἐπομένως οὐχὶ ἀπολύτως περιττὴ, β') ὁ σκοπὸς ὅπως ἐτέθη δὲν ἐξηγήτησε τὸ μέλλον νὰ διδαχθῇ καὶ ἐπομένως δὲν ἦρεν τὰς προσδοκίας διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους: πρῶτον, ὁ συγγραφεὺς ὁμιλεῖ περὶ «ἀγαθοῦ φίλου» περὶ «χρηστοῦ φίλου» ὅχι δὲ ἀπλῶς περὶ «φίλου» καὶ τοῦτο ἀσφαλῶς γίνεται πρὸς διάκρισιν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ μὴ πραγματικοῦ φίλου, ἀπὸ τοῦ κόλακος, δύναται δὲ τις

νά θεωρηῆται «χρηστός φίλος» καὶ ὅμως ὅταν δοθῆ εὐκαιρία νά φανῆ ἂν εἶναι τοιοῦτος, τότε διαψεύδει τὴν γνώμην ταύτην· περὶ τοιούτων φίλων δὲν πρόκειται ἐδῶ ἀλλὰ περὶ πραγματικῶς χρηστῶν φίλων καὶ διὰ τοῦτο μετεχειρίσθη ὁ διδάξας ἐν τῇ σκοπῇ τὸν χαρακτηρισμὸν «καλῶν φίλων»· δευτερον δὲ, ἐὰν ἀφαιρηθῆ ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς «..... καλῶν.....» τότε ἀκόμη περισσότερο δὲν φαινέται ἐξαντλούμενον τὸ μέλλον νά διδαχθῆ, ὅπως ἀκριβῶς ἐὰν προβληθῆ ἢ ἐρώτησις: τί φρονεῖτε περὶ τῆς ἀξίας τοῦ Α. καὶ διατι: δὲν φαίνεται ἐξαντλούμενον τὸ μέλλον, διότι ἡ ἀξία τοῦ Α. τούτου δύναται νά εἶναι μικρά, δύναται ὅμως νά εἶναι καὶ μεγάλη. γ') ὁ σκοπὸς τότε μόνον ἡδύνατο νά εὐρεθῆ ὑπὸ τῶν μαθητῶν ὅταν ὁ ἴδιος ὁ διδάξας τὰ ἐδάξια 5, 6, 7, εἶχεν διδάξει καὶ τὰ προηγούμενα καὶ εἶχε δώσει ἕνα τοιοῦτον γενικὸν σκοπὸν, ὥστε νά δύναται ἐξ αὐτοῦ φυσιο-λογικῶς νά εὐρεθῆ ὁ μερικώτερος καὶ ἐν γένει ὅταν ὁ διδάξας θά ἦτο κάτοχος τοῦ ὅλου πνευματικοῦ ἐπὶ τοῦ προκειμένου πεδίου τῶν μαθητῶν.

δ') ἡ γραμμικὴ καὶ συντακτικὴ ἀνάλυσις ἐγένετο ἐν σπουδῇ ἢ καὶ παρελείφθη διότι πρόκειται περὶ σταδίου γνωστοῦ τοῖς διδάσκουσιν, ἄλλως τε δὲ καὶ ἐδηλώθη τοῦτο ὑπὸ τοῦ διδάξαντος ε') τὰ δύο μέρη τοῦ σκοποῦ ἀντικεινόντο εἰς δύο ἐνότητες τοῦ κειμένου, ἐξ ἑκατέρας τῶν ὁποίων ἐξήχθη ἴδιον νόημα ἀλλὰ, ἐννοεῖται, συναφῆς πρὸς τὸ ἕτερον, ἐξήχθησαν δὲ κάπως ἐν σπουδῇ διότι ἐπρόκειτο ἀπλῶς νά υποδειχθῆ ὁ **τρόπος** τῆς ἐργασίας, διὰ τὸν αὐτὸν δ' ἀκριβῶς λόγον ἔθιξεν ἀπλῶς καὶ τὰς διαφόρους ἐμδαθύνσεις, ἐπιμένοντας κάπως περισσότερο εἰς τὴν λογικὴν καὶ ἠθικὴν, ὡς τὴν σπουδαιότεραν.

στ') Δὲν κατηνάλωσε πολὺν χρόνον (περίπου μίαν ὥρην), διότι ἐπρόκειτο κυρίως περὶ δύο μαθημάτων (ἐρμηνείας ἀρχαίου κειμένου—ἐκθέσεως) ὧν τὸ ἕτερον, ἡ ἐρμηνεία, ἡδύνατο νά γίνῃ καὶ ἐν δυῶι μαθήμασι.

ζ') τὴν ἐκθεσιν θεωρεῖ ἀπαραίτητον λόγῳ τῆς σπουδαιότητος αὐτῆς, ἐὰν δὲ πρέπει νά γίνεταί τοιαύτη ἐπὶ ἐνὸς διδαχθέντος τεμχλοῦ ἢ οὐ, εἰς τοῦτο θά μᾶς ὀδηγῆ ἢ φύσις τοῦ διδασκομένου μαθήματος.

η') Δὲν θεωρεῖ, οὔτε πικραδέχεται ὡς γηράσαντα «πλιά» τὸν Ὀράτιον (παρὰ τοῦ ὁποῦ οὗ διδάξας ἐδανείσθη παράδειγμα φιλίας), διότι φρονεῖ ὅτι τὸ πνεῦμα τῆς κλασικῆς ἀρχαιότητος, διδασκομένης μάλιστα ὀρθῶς, εἶναι αἰώνιον καὶ ἀειθαλές, ἅποτε λεί τὴν ἀνωτάτην βαθμίδα τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, τὴν λαμπρότερην ἐκδήλωσιν τῶν εὐγενῶν αἰσθημάτων τοῦ ἀνθρώπου, ἄνευ τῶν ὁποίων ὁ ἀνθρώπος δὲν θὰ ἦτο ἀνθρώπος.

θ') ἠθικὴ ἐμβάθυνσις εἶναι ὀλοφάνερον ὅτι ἔγεινεν, ὅπως ἄλλως τε ἐτόνισεν καὶ ὁ κ. Ἀλεξίου, ὁ δὲ σκοπὸς δὲν δύναται νὰ ἐξάγεται ἐκ τοῦ τέλους, εἰμὴ μόνον αἱ γενικαὶ ἔννοιαι καὶ κρίσεις διατῆς λογικῆς μεθόδου τῆς ἐπαγωγῆς, τοιαύτη περίπτωσις ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν ὑπῆρχεν. (Ἐν τῇ ἐπαγωγικῇ μεθόδῳ τοῦ Σωκράτους ἔχομεν **προτεθέμενον** τὸν σκοπὸν).

Ἐν τέλει δὲ τῆς ὡς ἄνω κριτικῆς, ἥτις σημειωτέον ὅτι διεξήχθη εἰς δύο ἀπογευματινὰς συνεδρίας, ὁ Γενικὸς ἐπιθεωρητῆς καὶ Πρόεδρος τοῦ Π. Συνεδρίου κ. Π. Φιλόπουλος ὠμίλησεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου θέματος, ὡς ἀκολούθως: ἠ ἐπὶ τῆς διδασκαλίας ἀρχαίων Ἑλληνικῶν, τῆς γενομένης ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Σπυριδάκη, διεξαχθεῖσα κριτικὴ θὰ ἦτο πολὺ συντομωτέρη ἐὰν ὁμολογουμένως ἐπρόσεχον περισσότερο ὅλοι οἱ συζητήσαντες ἐπὶ ταύτης εἰς τὰ ὀλίγα δικαιολογητικὰ τὰ ὁποῖα διετύπωσεν εὐθὺς μετὰ τὴν διδασκαλίαν αὐτὸς οὗτος ὁ διδάξας καθηγητῆς: τονίζει ὅτι ὁ διδάξας μὴ ἀποβλέψας πολλοὺς τὴν γραμματικὴν καὶ συντακτικὴν ἐπεξεργασίαν τοῦ διδαχθέντος τεμαχίου, ἐκ προθέσεως καὶ οὐχὶ ἐξ ἀγνοίας, ἐπιμείνας δὲ περισσότερο εἰς τὴν ἐμβάθυνσιν καὶ ἐφαρμογὴν, παρέλειψεν ἐκεῖνα τὰ σημεῖα εἰς τὰ ὁποῖα πολλοὶ τῶν συναδέλφων συνήθως ἐνδιατρίβουσιν καὶ ἀπέδωκεν μεγαλύτεραν σημασίαν καὶ προσοχὴν εἰς ἐκεῖνα ἀκριβῶς τὰ σημεῖα, τὰ ὁποῖα δυστυχῶς πλεῖστοι συνάδελφοι ἐντελῶς παραλείπουσιν.

Λαμβάνων δὲ ἀφορμὴν ἐκ τῶν παρατηρήσεων τῶν συναδέλφων ὑποστηρίζει ὅτι εἰς τὰς λεξιλογικὰς ἐργασίας δὲν πρέπει νὰ ἐπιμένωμεν εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις ὅπως οἱ μαθηταὶ τὰς ἀποδίδουν, εἰς τὰς κατωτέρας ὅμως τάξεις τοῦ ἐξαταξίου γυμνασίου δεόν νὰ γίνεται ἡ λεξιλογικὴ ἐπεξεργασία τῶν κειμένων, διότι δὲν εἶ-

ναι ὀρθὸν τὸ ὑποστηριζόμενον ὅτι ἡ γλωσσικὴ ἐπεξεργασία σκοπὸν ἔχουσα τὴν μετὰ λόγου κατανόησιν τῶν λέξεων εἶναι ἄσκοπος καὶ ἐπιβλαβὴς κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ προβαίνωμεν καὶ εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τῶν γραμμικτικῶν τύπων, διότι οὕτω ἐπιτυγχάνεται ἐμπεριστατωμένη ἐργασία καὶ ὁ μαθητὴς καθίσταται προσεκτικός, σταθερός καὶ κριτικός, προσοχὴ ὅμως νὰ μὴ παρకుρώμεθα εἰς τεχνολογίαν, ὅπερ εἶναι μέγιστον σφάλμα καὶ νὰ μὴ ἀποχωρίζωνται πολλάκις αἱ ἄγνωστοι λέξεις ἵνα μὴ ἀποσπᾶται ἡ προσοχὴ τῶν μαθητῶν ἀπὸ τὸ νόημα ἐκάστου τμήματος ἐπέρχεται δ' οὕτω ἡ χαλάρωσις τοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν μαθητῶν· δύνανται οἱ μαθηταὶ μετὰ τὸ μάθημα νὰ ἀσχολοῦνται κατ' ὄλιγον εἰς τὰ ἐκάστοτε παρουσιαζόμενα γραμμικτικὰ φαινόμενα, ἐπίσης εἶναι δυνατόν ἡ λεξιλογικὴ ἐπεξεργασία νὰ ἀνατίθεται εἰς ομάδας κατὰ τὸ σχολεῖον ἐργασίας. Ἡ βαθυτέρα ἐπεξεργασία ἦτο ἐπιτυχὴς καὶ πλήρης, περατηρεῖ ὅμως μίαν περάλειψιν, ἡ δύνατο δηλαδὴ ὁ διδάσκαλος νὰ προσθέσῃ εἰς τὸ τέλος τῆς ἠθικῆς ἐμβαθύνσεως ὅτι ὁ Σωκράτης διὰ τῆς περὶ φιλίας γνώμης του ἐπέδωκε τὴν ἐμπέδωσιν ἠθικῶν ἀρχῶν, ἀφοῦ δὲ τοιαῦτα ἐδίδασκεν ἄρα δὲν ἦτο ἔνοχος τῆς ἀποδοθείσης αὐτῷ κατηγορίας, μεθ' ἧ διαγράφει τρόπον διδασκαλίας. Ἐν τέλει δὲ ἐπαινεῖ τὴν ἡρεμίαν τοῦ διδάξαντος καθηγητοῦ, τὴν φυσικότητα τῆς διδασκαλίας καὶ ἀναγνωρίζει τὴν καθόλου ἐπιτυχίαν τῆς διδασκαλίας.—

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐργασιῶν τῆς πρώτης ἡμέρας τοῦ Π. Συνεδρίου τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Κρητικοῦ ᾠδείου, ὅπερ ἀπὸ ἐτῶν ὡς παράρημα τοῦ ἐν Ἀθήναις ᾠδείου λίαν εὐδοκίμως λειτουργεῖ ἐν Χανίαις, προσεκάλεσεν τὴν συνέλευσιν τῶν Λειτουργῶν τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως εἰς συναυλίαν ἀποκλειστικῶς πρὸς τιμὴν αὐτῆς παρασκευασθεῖσαν.

Ἡ συναυλία ἐδόθη τὴν αὐτὴν ἑσπέραν ἀπὸ ὥρας 7,30'—9,30' μ.μ. εἰς αὐτὴν συνέπραξαν εὐγενέστατα προσφερθεῖσαι Κυραὶ καὶ Δεσποινίδες τῆς πόλεως Χανίων, ἔληξε δὲ μετὰ τὰς ἀρίστας τῶν ἐντυπώσεων, τόσον ὡς πρὸς τοὺς ἐκπαιδευτικούς λειτουργ-

γούς, ὅσον καὶ ὡς πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν διαφόρων ἀρχῶν οἵτινες εἶχον προσκληθῆ εἰς ταύτην.

Β' ΗΜΕΡΑ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ (13 Ἰουλίου 1928) ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ.

Ὁ κ. Πρόεδρος τοῦ Παιδαγωγικοῦ Συνεδρίου παρακαλεῖ νὰ προσέρχονται ἐγκαίρως οἱ κ. ἐκπαιδευτικοὶ εἰς τὰς συνεδριάσεις διότι ὑπάρχουν πολλὰ θέματα καὶ πρέπει νὰ ἐξαντληθῶν ταῦτα.

Εἶτα ὁ Γυμνασιάρχης Βάμου κ. Μυλωνάκης πραγματεύεται τὸ θέμα «ἐὰν τὸ σημερινὸν Γυμνάσιον ὡς λειτουργεῖ εἰλαιπαιδαγωγοῦν σχολεῖον.» Μετὰ μικρὰν ἱστορικὴν ἀνασκόπησιν τῆς ἐκπαιδεύσεως παρ' ἡμῖν τοῖς Ἑλλησι, καθορίζεται ὅτι τὸ Γυμνάσιόν μας προέκυψεν ἀπὸ τὸ Γερμανικὸν τοιοῦτο, τὸ ὁποῖον ἦτο προωρισμένον νὰ ἐξυπηρετήσῃ ὀρισμένας κοινωνικὰς τάξεις καὶ ἰδίως νὰ προπαρασκευάσῃ διὰ τὸ Πανεπιστήμιον τὸ τότε, ἐξ οὗ καὶ ἡ μέχρις ἐσχάτων ἐπιμονὴ τοῦ Γυμνασίου ἡμῶν εἰς τὴν γλωσσικὴν καὶ μόνον σχεδὸν μόρφωσιν τῶν τροφίμων του. Τὸ κατασκευάσμα αὐτὸ τῶν Γερμανῶν ἦτο ἀφύσικον καὶ ὡς τοιοῦτο καὶ μετερρυθμίσθη παρ' αὐτοῖς, ἀντιθέτως πρὸς ἡμᾶς, οἵτινες ἐμμένομεν εἰς τὰ κατὰ παράδοσιν.

Εὐτυχῶς ἡ καταπληκτικὴ σημερινὴ παιδαγωγικὴ κίνησις ἐτόλμησε καὶ ἐπληξεν τὸ Γυμνάσιον, ἐξ οὗ καὶ τίθεται τὸ ἐρώτημα «τὸ σημερινὸν Γυμνάσιον παιδαγωγεῖ ;» Διὰ τὴν ἀπάντησιν εἰς τοῦτο καθορίζεται τίς ἐκάστοτε ὁ σκοπὸς τῆς ἀγωγῆς καὶ τί ἐπρέσβευεν σχετικῶς ἕκαστος τῶν ἐπιφανῶν παιδαγωγῶν ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος μέχρι σήμερον καὶ γίνεται παραδεκτὴ ἀναμφισβητήτως ἡ δύναμις τῆς ἀγωγῆς ἐπιδιωκούσης ὀρισμένον σκοπόν. Εὐνόητον ὅτι καὶ τὸ Γυμνάσιον πρέπει νὰ ἐξυπηρετῇ τοιοῦτόν τινα σκοπὸν καὶ διὰ τῆς ἐξετάσεως διαφόρων ἀπόψεων καθορίζεται, ὅτι ὁ σκοπὸς τοῦ σημερινοῦ Γυμνασίου πρέπει νὰ εἴναι ζήτημα κοινωνικοῦ φαινομένου καὶ ὡς τοιοῦτον πρέπει νὰ ἀντα-

ποκρίνεται εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς σημερινῆς κοινωνίας, ἐξυπηρετομένης προσηκόντως αὐτῆς.

Ὁ ἄνθρωπος ὁ δρῶν ἐν τῇ σημερινῇ κοινωνίᾳ πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ ἔχῃ βουλήσιν καὶ πρὸς τὸ ἠθικὸν ἐστραμμένην καὶ νὰ εἶναι ἱκανός, ὅπως δι' ἀπασῶν αὐτοῦ τῶν δυνάμεων μετέχῃ τῆς πολιτιστικῆς ἐργασίας τῆς κοινωνίας, τῆς ὁποίας ἀποτελεῖ μέρος καὶ νὰ ἔχῃ ἐξειληγμένας τὰς σωματικὰς καὶ ψυχικὰς αὐτοῦ ιδιότητες, προαγομένης ἅμα καὶ τῆς ἰδιοφυίας αὐτοῦ.

Δυστυχῶς τὸ σημερινὸν Γυμνάσιον εἰς οὐδὲν σχεδὸν ἐξ αὐτῶν ἐξυπηρετεῖ, διότι τὸ προσφιλές του Ἑρδερτιανὸν σύστημα οὐδόλως εἶναι ἐξυπηρετικὸν τῆς καταστάσεως μετὰ τὰς παθητικὰς του γνώσεις ὡς ἀπλῶν μέσων πρὸς πλήρωσιν ἄλλων σκοπῶν. Ἡ σημερινὴ κοινωνία δὲν θέλει μόνον γνώσεις, ἀλλὰ καὶ χαρακτηρὰ καὶ δὴ μετὰ ἰσχὺν βουλήσεως, μετὰ διαύγειαν κρίσεως, μετὰ εὐκρίθειαν καὶ μετὰ ἐρευνητικὴν ἱκανότητα, τὰ ὅποια δυστυχῶς δὲν συναντᾷ τις εἰς τὸ σημερινὸν Γυμνάσιον.

Πρὸς πληρεστέραν κατανόησιν τοῦ πράγματος ἄς καθορίσωμεν τί γίνεται ἐν τῷ σημερινῷ Γυμνασίῳ. Ἐν αὐτῷ διὰ δύο μέσων προσπαθοῦμεν νὰ παιδαγωγήσωμεν διὰ τῆς διδασκαλίας καὶ διὰ τῆς κυρίως ἀγωγῆς. Διὰ τοῦ πρώτου οὐδὲν γίνεται σχεδὸν διότι ἡ διδασκαλία τῶν ἀρχαίων γλωσσῶν οὐδαμῶς ἐπιτυγχάνει νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὸν πολιτισμὸν τὸ κάλλος τῆς γλώσσης καὶ αἱ λογοτεχνικαὶ ἀπόψεις οὐδόλως κατανοοῦνται, τὰ θρησκευτικὰ μαθήματα περιορίζονται εἰς ὀρισμοὺς τινεὺς καὶ δογματικὰ παραγγέλματα, τὰ γαλλικὰ δὲν γίνονται, τὰ φυσικὰ καὶ μαθηματικὰ δὲν κατανοοῦνται πλήρως διότι ἐλλείπουν αἱ ἐνεργοὶ γνώσεις καὶ γενικῶς ὀλίγον ἢ καθόλου ἐξυπηρετεῖται ἡ δρῆμὴ τοῦ εἰδέναι καὶ οὐδὲν φρόνημα ἐγγενᾶται. Ὅσον διὰ τὰ μαθήματα τέχνης καὶ γυμναστικῆς οὔτε λόγος, μάλιστα καὶ περιφροοῦνται.

Ἐν τῷ σημερινῷ Γυμνασίῳ παρέχονται δυστυχῶς, σχεδὸν γενικῶς, γνώσεις νεκρὰν περιοριζόμεναι εἰς τὸν πλουτισμὸν τῆς διανοίας καὶ ὄχι εἰς τὴν θεραπείαν τῆς βουλήσεως, τὰ δὲ ἀποτελέσματα εἶναι καταφανῆ μετὰ τὰς οὐχὶ ἀσυνήθεις σήμερον ἀριστερίζουσας κοινωνικὰς ἀντιλήψεις. Ἐκτὸς τῶν νεκρῶν τούτων γνώ-

σεων παρατηρείται ἐν τῷ σημερινῷ Γυμνασίῳ καὶ τελεία ἀδιαφορία διὰ τὴν ἐξέλιξιν τῶν σωματικῶν καὶ ψυχικῶν ἰδιοτήτων τῶν τροφίμων του. Οὐδεὶς ἔλεγχος καὶ οὐδεμία παρακολούθησις διὰ τοὺς σωματικῶς καὶ πνευματικῶς ἀνκπῆρους μαθητάς, ἀλλ' ὡς ὁδοστρωτήρες τὰ πάντα ἰσοπεδοῦμεν. Οὐδεμία παρακαλούθησις των κατὰ φύλον, ἡλικίαν, κλίμα, δικίτης διαφορὰς καὶ ἀποτόμων σωματικῶν καὶ ψυχικῶν μεταβολῶν, δι' ἃ καὶ ἀνεξετάστως καθιεροῦμεν συμφοιτήσεις ἀρρένων καὶ θηλέων καὶ δι' ἐνὸς καὶ μόνον ἀνκλυτικοῦ προγράμματος ὅλους τοὺς τύπους τῶν σχολείων ἱκανοποιούμεν. Τὸ σημερινὸν Γυμνάσιον λησμονεῖ, ὅτι τὸ σχολεῖον εἶναι ζωή, χαρὰ καὶ ὄχι νέκρως. Ἐλλείπει ἀπ' αὐτὸ ἡ συναισθηματικὴ ὄψις των ἐνεργῶν γνώσεων, ἐλλείπει ἡ δημιουργικὴ δράσις, ἐλλείπει ἡ πράξις καὶ πνταχοῦ ὃ ἀπρέπει ἡ ἀπομνημόνευσις καὶ οὐδὲν περισσώτερον. Ἡ ἐξωσχολικὴ ζωὴ δὲν χαίρει ζεταὶ εὐπροσδέκτως καὶ τὸ παράδειγμα τοῦ διδασκάλου δὲν ἐκτιμᾶται δεόντως.

Ἄλλ' οὔτε καὶ διὰ τοῦ δευτέρου μέσου τῆς παιδαγωγήσεως διὰ τῆς κυρίως δηλονότι ἀγωγῆς τὸ σημερινὸν Γυμνάσιον ἐπιτυγχάνει τι. Τὰ πάντα περιφρονοῦνται, τὰ πάντα περιορίζονται εἰς τὴν παροχὴν τοῦ μαθήματος τῆς ἡμέρας. Ἡ ἀμεσὸς ἐπίδρασις τοῦ διδάσκοντος διὰ τοῦ παραδείγματος δὲν θεωρεῖται σκόπιμος, περὶ ψυχανάλυσεως οὔτε λόγος γίνεται, ὀλίγαι τινὲς ἀκκθόριστοι ἠθικαὶ παραγγελίαι θεωροῦνται ἀρκετὰ διὰ τὴν διὰ παραδείγματος ἐπίδρασιν τοῦ καθηγητοῦ.

Ἄλλὰ τί πρέπει νὰ γίνεταί, ἔνθα καὶ τὸ σημερινὸν γυμνάσιον παιδαγωγῆ; ἀπαραιτήτως πρέπει νὰ ἀπομακρυνθῆ τελείως ἀπὸ τὴν γερμανικὴν του καταγωγὴν καὶ νὰ παύσῃ νὰ θεωρῆται σχολεῖον καθαρῶς φιλολογικῆς ἢ γλωσσικῆς μορφώσεως. Ἡ γλῶσσα εἶναι μίαν μόνον ἐκδήλωσιν τοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἐπομένως δὲν δύναται νὰ ἀποτελέσῃ τὴν μόνην κτεύθυνσιν τοῦ παιδαγωγοῦντος Γυμνασίου, διὰ τοῦ ὁποίου πρέπει νὰ γίνῃ κτήμα ἡμῶν ὁ πολιτισμὸς ἐν τῷ συνόλῳ ὁπουδήποτε καὶ ὁποτεδήποτε καὶ ἂν συναντῶμεν αὐτόν. Ἄς περιορισθοῦν τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ καὶ ἄς εἰσάχθοῦν καὶ καλαὶ μεταφράσεις· κατὰ μείζονα λόγον ἄς γίνῃ τὸ

τοιοῦτο καὶ διὰ τὰ Λατινικά. τὸ μάθημα τῶν συνθέσεων ἄς στραφῆ πρὸς τὴν συνείδησιν πλουτιζομένην διὰ τῆς ἀκριβοῦς παρατηρήσεως καὶ ὀπλιζομένην διὰ τῆς ὀρθῆς κρίσεως, σταθερᾶς βουλήσεως καὶ πράξεως, τῶν τοιούτων δὲ συνθέσεων τὴν διδασκαλίαν δύνανται νὰ ἀναλάβουν καὶ ἄλλοι καθηγηταὶ πλὴν τῶν φιλολόγων, ὅχι ἱστορικαὶ λεπτομέρειαὶ καὶ ἀσήμαντα περιστατικά, ἀλλ' ἔξαρσις τῶν σημείων, ἐξ ὧν προκύπτει πρόοδος ἢ ἐπισθοδρόμησις τοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ. Διὰ τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων ἄς ἐξευγενίζεται ἡ ψυχὴ πρὸς ἀνάπτυξιν θρησκευτικότητος καὶ ὅχι καλλιέργειαν φανατικῆς καὶ ἐμπικροῦς θρησκείας ἐξυπηρετούσης τοὺς τύπους καὶ περιφρονούσης τὴν οὐσίαν, ἄς ἀκολουθῆται ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ παράδειγμα τοῦ Κ.Η.Ι.Χ. ὅστις διὰ παραβολῶν καὶ ἀλληγοριῶν ἠσθητοποιεῖ καὶ τὰς πλεονῶν ἀφηρημένας ἐννοίας. Εἰς τὴν γεωγραφίαν ἄς γίνεται χρῆσις τῆς αἰτιώδους σχέσεως, εἰς τὰ φυσικὰ καὶ μαθηματικὰ ἄς παρατηρεῖται ἀπ' εὐθείας ἡ φύσις καὶ ἄς αἰσθητοποιῶνται πάντοτε αἱ μαθηματικαὶ σχέσεις. Κάνετε τοὺς μαθητὰς νὰ παρατηροῦν καὶ εἶναι ἀρκετὸν, ἄς λείπουν δὲ οἱ ὑποδιαιρέσεις τῶν ὑποδιαιρέσεων τῶν φυτῶν καὶ οἱ πολλοὶ ἄγνωστοὶ τῶν μαθηματικῶν καὶ κατ' οὐδὲν ζημιούμεθα. Διὰ τὰς νέας γλώσσας ἄς ἐκμανθάνωνται αὐταὶ ἐμπειρικῶς, ἄς ἀποκτῶσιν οἱ μαθηταὶ συνείδησιν αὐτῶν καὶ ἄς λείπη ἡ φιλολογία αὐτῶν, ἣτις δύναται νὰ ἀναπληρωθῆ διὰ τῆς ἱστορίας. Ἰστογραφία, Καλλιγραφία, Χειροτεχνία, Γυμναστική, πικιδιὰ καὶ τὰ τοιαῦτα ἄς ἀφθονοῦν ἐν τῷ Γυμνασίῳ διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς παρατηρητικότητος καὶ τὴν κανονικὴν καὶ ἁρμονικὴν ὁμαδικὴν ἀνάπτυξιν τῶν μαθητῶν. Γενικῶς ἄς παύσῃ τὸ σημερινὸν Γυμνάσιον νὰ εἶναι σχολεῖον λογοκοπίας καὶ παθητικῶν σχολεῖον, ἄς κτυπηθῆ ὁ ἐν αὐτῷ ἀναπτυσσόμενος ἐγωϊσμός, τὸν ὁποῖον δυστυχῶς ἀσυνειδήτως καλλιέργουμεν μετὰ τὰς ἀκαίρους καὶ ἀνεπιτυχεῖς διακρίσεις μας μετὰ τῶν μαθητῶν καὶ ἀψυχολογήτους βαθμολογίας μας καὶ ἄς παραμερισθοῦν οἱ δῆθεν ἀριστεύοντες παρ' ἡμῖν νευρωτικοὶ τύποι τῶν μαθητῶν ἐν μιᾷ λέξει ἄς ὑποστηριχθῆ ἡ κοινωνικὴ ἀγωγή.

Δι' ὅλων τούτων καὶ τὸ σημερινὸν Γυμνάσιον θὰ δικαιούται

νά ονομάζεται παιδαγωγὸν σχολεῖον, εἰς δ' οὐκ ὀλίγον θὰ συμβάλλεται καὶ ἡ διδασκαλικὴ ψυχὴ, ἄνευ τῆς ὁποίας οὐδὲν ἔστιν γενέσθαι.

Λαμβάνει ἀκολούθως τὸν λόγον ὁ Γυμνασιάρχης Β' Γυμνασίου Ἡρακλείου κ. Βουρδουμπάκης ἐπὶ τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῆς Μέσης ἐκπαίδευσως, ὅστις ἰσχυρίζεται, ὅτι τὰ Γυμνάσιά μας δὲν ἀποδίδουν τοὺς προσδοκωμένους καρπούς· παρὰ τὸ πλῆθος τῶν διδασκόντων μαθημάτων οἱ τελειόφοιτοι ἐξέρχονται ἀκατάρτιστοι κατὰ τὰς γνώσεις καὶ τὴν γλῶσσαν· ὡς αἱτα θεωρεῖ α) τὴν ὑπέρμετρον ἐπιείκειαν τῶν διευθυνόντων τὰ τῆς Παιδείας καὶ αὐτῶν τῶν διδασκόντων, β) τὴν τάσιν πρὸς τὸ φυγόπονον καὶ ἀταλαίπωρον τῆς παρουσίας γενεᾶς καὶ δὴ καὶ τῶν μαθητῶν καὶ τοὶ ἡ διδασκαλία σήμερον διεξάγεται μεθοδικώτερον γ) ἄλλοτε καὶ γ) τὸ σπουδαιότερον, τὸ ἰσχυρὸν πρόγραμμα τῶν μαθημάτων. διὰ τῶν πολυσελίδων (ἐξ ἑκατοντάδων σελίδων) βιβλίων ζητεῖ νὰ κταρτίσῃ εἰδικῶς εἰς ὅλα τὰ μὲθῆματα, ὅπερ ἐντελῶς ἀδύνατον, καὶ ὅχι νὰ δώσῃ ἐγκυκλοπαιδικὴν μόρφωσιν, εἶναι ἀσκοπὸς καὶ ἐπιζήμιος ἡ λεπτομερῆς διδασκαλία διαφόρων μαθημάτων· ἡ ὑπερβολικὴ ἐργασία τοῦ ἐγκεφάλου συνεπάγεται ἐκφυλισμὸν, μετὰ τῶν λεπτομερειῶν λησμονοῦνται καὶ αἱ γενικαὶ γραμμὲς, προσπαθοῦντες νὰ διδάξωμεν πέρα πολλὰ τοὺς μαθητὰς ἡμῶν δὲν κατορθώομεν οὔτε τὰς γενικωτάτας γνώσεις νὰ καταστήσωμεν κτήμα αὐτῶν ἀσφαλές. "Ὅθεν ἀνάγκη περικοπῆς τῆς διδασκαλίας ὕλης καὶ τροποποιήσεως τοῦ προγράμματος ἤτοι : 1) ἡ διδασκαλία τῶν Ἑλληνικῶν ἐν γένει νὰ γίνῃ 12 ὥρας εἰς πάσας τὰς τάξεις 2) ἡ γαλλικὴ νὰ διδάσκηται ἐπὶ 4 ὥρας ἐπὶ τῇ δάσει μεθόδου λαμβανούσης τὴν ὕλην ἐκ τῶν περιτομωμένων ἡμᾶς πραγμάτων, μὲ διαλόγους γαλλιστί, μὲ ἐκθέσεις γαλλιστί κλπ. 3) νὰ διδάσκωνται καὶ πρακτικὰ γεωπονικὰ ἀπαξ τῆς ἐβδομάδος ὑπὸ τοῦ Νομογεωπόνου χάριν ἀγάπης πρὸς τὴν γῆν, 4) νὰ ἐπεκταθῇ ἡ διδασκαλία τῆς Γεωγραφίας, 5) νὰ περιορισθοῦν εἰς δύο ὥρας τὰ Λατινικά, διδασκομένων πολλῶν ἐν μεταφράσει, 6) ἡ ἱστορία νὰ μὴ διδάσκηται εἰς δύο κύκλους ἀλλ' εἰς ἓνα, λεπτομερῶς ἡπάτριος, γενικῶς ἡ τῶν ἄλλων ἔθνων, 7)

τῶν μαθηματικῶν καὶ φυσικῶν νὰ περιορισθῆ ἢ ὕλη καταλλή-
λως, δικτιθεμένου περισσοτέρου χρόνου εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς
Ἑλληνικῆς, τὰ λοιπὰ μαθήματα ἄς μείνωσιν ὅπως ἔχουν.

Εἶτα ὁ κ. Λογιάδης, Καθηγητῆς Ἑρκλείου, ὁμιλεῖ περὶ δυ-
νατῆς τροποποιήσεως τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τοῦ κλασσι-
κοῦ Γυμνασίου ἐπὶ τὸ πρακτικώτερον καὶ δὴ διὰ τὰ ἀρχαῖα Ἑλ-
ληνικά.

Φρονεῖ ὅτι 1) εἶναι ἔν τινι μέτρῳ δυνατὴ ἡ μεταρρυθμίσις
τοῦ κλαστικοῦ Γυμνασίου ἐπὶ τὸ πρακτικώτερον προστιθεμένης
τῆς διδασκαλίας μιᾶς εὐρωπαϊκῆς γλώσσης λ. χ. τῆς Ἀγγλικῆς
εἰς τὴν Β' Γ' καὶ Δ' τάξιν.

— 2) Τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γραμματικῆς καὶ
τοῦ Συντακτικοῦ εἶναι δυνατόν νὰ διδαχθῶσιν εἰς τὰς τρεῖς κα-
τωτέρως τάξεις τοῦ ἑξατάξιου Γυμνασίου.

3) Ἐν τῷ Γυμνασίῳ τοῦ πρακτικωτέρου τούτου τύπου ἡ δι-
δασκαλία τῶν Ἑλληνικῶν θὰ εἶναι 12 ὥρῶν ἐν τῷ κατωτέρῳ
Γυμνασίῳ καὶ 10 ἐν τῷ ἀνωτέρῳ. Τὰ Λατινικά θὰ διδάσκωνται ἀπὸ
μεθόδου πλουσίας εἰς ἑποσπάσματα τῆς Λατινικῆς λογοτεχνίας.

4) Διατυπῶναι ὁρολόγιον πρόγραμμα καθορίζει τὴν σειρὰν
τῶν διδασκομένων ἀρχαίων Ἑλλήνων Συγγραφέων καὶ τὸ ποσὸν
τῆς διδασκτέας ὕλης.

Μετὰ δεκάλεπτον διάλειμμα ἐπιναλαμβνομένης τῆς συνε-
δρίας ὁ καθηγητῆς Χανίων κ. Φραγκῆσκος Λουπάσης ἐκθέτει
τὰς ἀκολούθους γνώμας περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἀναλυτικοῦ
προγράμματος ὡς πρὸς τὰ Μαθηματικά, Α' Κλασικῶν Γυμνα-
σίων, Β' Πρακτικῶν Λυκείων, Γ' ἄστικῶν σχολείων.

Α' Κλασικὰ Γυμνάσια

1) Ἡ Θεωρητικὴ Ἀριθμητικὴ νὰ περιορισθῆ εἰς τὰς ἰδιότητας
τῶν 4 πράξεων τῶν ἀκεραίων καὶ τὰς ἰσότητας, συγχωνευομένη
μὲ τὴν Ἀλγεβρὰν.

2) Ἐκ τῆς Ἀλγέβρας νὰ παραλειφθοῦν αἱ ιδιότητες τοῦ
τριωνόμου Β' βαθμοῦ, ἀνισότητες δ' βαθμοῦ καὶ συστηματικαὶ καὶ
γραφικαὶ παραδόσεις τῶν συναρτήσεων, αἱ ἐκθετικαὶ καὶ λογαρι-

θμικαὶ ἐξισώσεις καὶ πάντα ὅσα ἀναγράφονται εἰς τὸ Ἐπιφ. Πρό-
γραμμα διὰ τὴν Στ' τάξιν τῶν κλασσικῶν Γυμνασίων. Ἐπίσης νὰ
πρακλειφθῆ ἡ διαίρεσις τῶν ἀκεραίων πολυωνύμων καὶ ν' ἀντι-
κατασταθῆ διὰ τῆς διδασκαλίας ἀπροσδιορίστου ἀνκλύσεως α'
βάθμῳ. Ἀπὸ τὰ διδκτικὰ βιβλία νὰ λείπουν τὰ πολύπλοκα
προβλήματα με πολυπλόκους διερευνήσεις.

β) Ἐκ τῆς Γεωμετρίας (Θεωρητικῆς) νὰ πρακλειφθοῦν ἐκ
τῶν στερεῶν γωνιῶν αἱ ιδιότητες (αἱ πλείεστα) καὶ τὰ τῆς ἰσό-
τητος τῶν στερεῶν γωνιῶν, τὰ στοιχεῖα τῆς Ἀναλυτικῆς Γεωμε-
τρίας καὶ τὰ περὶ σφαιρ. τριγώνων καὶ πολυγώνων. Τὰ προβλή-
ματα με πολλὰς γεωμετρικὰς κατασκευὰς καὶ δυσκόλους διερευ-
νήσεις.

4) Ἡ τριγωνομετρία νὰ διδάσκηται ὅσον τὸ δυνατόν πρα-
κτικώτερον.

Νὰ διδάσκωνται στοιχειωδέσταται γνώσεις Παραστατικῆς

Β' Ἀστικὸν Σχολεῖον Θελέων

Ἡ Πρακτικὴ Ἀλγεβρα νὰ διδάσκηται εἰς αὐτὰ ὅλως πρα-
κτικῶς. Νὰ ἀποφεύγωνται αἱ ἀποδείξεις θεωρημάτων ἢ τύπων.
Νὰ λύωνται διὰ τῆς Ἀλγέβρας ἄφθονα μὲν ἀλλ' ἀπλᾶ προβλή-
ματα τοῦ καθ' ἡμέραν βίου.

Γ' Πρακτικὸν Λύκειον

1) Ν' αὐξηθοῦν αἱ καθ' ἑβδομάδα ὥραι διδασκαλίας τῶν μα-
θηματικῶν Α' καὶ Β' τάξεως ἐξ η' ταξίου Πρακτικοῦ Λυκείου κατὰ
1 ὥραν.

2) Ἡ ὄλη τῆς Ε' τάξεως Πρακτικοῦ Λυκείου εἰς τὴν παρα-
στατικὴν Γεωμετρίαν νὰ ἐλαττωθῆ καὶ νὰ γίνῃ ἡ διδασκαλία τοῦ
μυθήματος τούτου, μόνῳ κατ' ἑβδομάδα ὡς εἶναι καὶ εἰς τὴν
Στ' τάξιν.

3) Νὰ γίνῃ τρίωρος ἡ διδασκαλία τῆς Γεωμετρίας εἰς τὴν
Δην ἢ τὴν Ε' τάξιν τῶν Πρακτικῶν Λυκείων ἢ, ἂν εἶναι δυνατόν,
εἰς ἀμφοτέρας τὰς τάξεις.

4) Νὰ γίνῃ δίωρος ἡ διδασκαλία τῆς θεωρητικῆς Ἀριθμητι-
κῆς εἰς τὴν Δ' τάξιν τῶν Πρακτικῶν Λυκείων καθ' ἑβδομάδα

5) Ἡ διδασκαλία τῶν κωνικῶν τομῶν ἀπὸ γεωμετρικῆς ἀπόψεως νὰ γίνεται εἰς τὸ συμπλήρωμα τῆς Γεωμετρίας καὶ νὰ αὐξήθῃ ἢ δίωρος διδασκαλία Κοσμογραφίας τῆς Στ' τάξεως τῶν Πρακτικῶν Λυκείων εἰς τρίωρον.

Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ὁ καθηγητῆς Νεαπόλεως κ. Τζανακιάκης συμφωνεῖ μὲν πρὸς τὸν κ. Λουπάσην, φρονεῖ δὲ ὅτι πρέπει νὰ ἐκδοθοῦν κατάλληλα βιβλία, συνιστᾷ νὰ συνέλθουν ἰδιαιτέρως οἱ Μαθηματικοὶ καὶ νὰ συσχεθοῦν, ἀλλ' ὁ κ. Πρόεδρος νομίζει: ὅτι ἀπὸ κοινοῦ πρέπει νὰ γίνεται ἡ συζήτησις.

Ὁ καθηγητῆς Ρεθύμνης κ. Σχοινᾶς φρονεῖ ὅτι τὰ μαθηματικά πλην τοῦ ἠθ.κοῦ σκοποῦ ἔχουν ὡς τοιοῦτον καὶ τὴν προπαρασκευὴν δι' ἀνωτέρως σπουδᾶς, ἐπομένως μέχρι τῆς ἰδρύσεως Πρακτικῶν Λυκείων ἀνάγκη νὰ ὑφίστανται ταῦτα ἐν τοῖς Γυμνασίοις ὅπως ἔχουν σήμερον, ἄλλως τε ταῦτα ὑποβοηθοῦν καὶ τὰ φυσικά. Κατόπιν τούτου δικτυπώνεται ὡς γενικὴ γνώμη «ἡ ἀπλοποιήσις τῶν μαθηματικῶν νὰ μὴ χαλκρῶνῃ τὴν ἐνότητα αὐτῶν». Ὁ κ. Γεωργίου, καθηγητῆς Β' Γυμνασίου Ἡρακλείου, φρονεῖ ὅτι τὰ μαθηματικά εἶναι αὕτη αἷτη ἢ δ' ἀνθήσις κ. ἢ ἀντίληψις τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἐπομένως εὐκόλα εἰς τὴν κατανόησιν καὶ ὄχι δύσκολα, ὅπως κοινῶς νομίζεται.

Ἡ σημερινὴ πρόοδος ὀφείλεται εἰς τὰ μαθηματικά, ἀπικτεῖται: μόνον ἀλλαγὴ μεθόδου, ὁ κλῆρος μαθηματικὸς συντελεῖ εἰς τὴν κατανόησιν αὐτῶν, ἐπομένως δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη περικοπῆς αὐτῶν, διότι καὶ δὲν ἀποτελοῦσιν τινεὶ τὸν τελευταῖον τροχὸν τῆς ἀνθρωπίνης πρόοδου, ἐν τοῖς Γυμνασίοις δύνανται νὰ διδάσκωνται ἀφθονώτερον τὰ προβλήματα πρακτικῆς ἀξίας, τὰ πρακτικὰ μαθηματικά δι' ἐφαρμογῶν γενικῶς τὰ μαθηματικά ἀποβλίνουσι εὐκόλα διὰ τῆς μεθόδου καὶ δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη περικοπῆς.

Ὁ κ. Τζανακιάκης τονίζει: ὅτι ἐτέθη ὡς ἀρχὴ ἡ ἀπλοποιήσις καὶ ὄχι ἡ περικοπή.

Ὁ κ. Α. Λάριος, καθηγητῆς Χανίων, ὑποστηρίζει τὴν ἀνάγκη τῆς περικοπῆς τῆς διδασκαλίας βλῆς ἐν τοῖς κλασσικοῖς Γυμνασίοις: νὰ ἀφεθῇ ἐλευθερία εἰς τοὺς διδάσκοντας ὡς πρὸς τὸ

ποσόν τῆς διδακτέας ὕλης καὶ μόνον ὡς πρὸς τὴν γεωμετρίαν ἐπιβάλλεται ἴσως ἐπέκτασις τῆς ὕλης, ἐννοεῖται ὅτι ὁ περιορισμὸς τῆς διδασκτέας ὕλης δὲν συνεπάγεται ἐλάττωσιν τῶν ὥρων διδασκαλίας, συνιστᾷ ἐν τέλει νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ γνώμη τῆς μαθηματικῆς ἐταιρείας μέχρι ἄλλης ἀποφάσεως.

Ὁ κ. Λουπάσης ὑποστηρίζων ὅτι εἶπεν θεωρεῖ ὡς αἰτίαν τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα καὶ ὄχι τὸν διδάσκοντα συνιστᾷ τὴν ἄμεσον προμήθειαν ὀργάνων διὰ τὴν πρᾶκτικὴν ἀριθμητικὴν καὶ τὴν γεωμετρίαν.

Ὁ κ. Μπροῦτζος καθηγητῆς τῆς Ἐμπορικῆς Σχολῆς Χανίων) συμφῶνει πρὸς τὸν κ. Λουπάσην.

Ὁ κ. Πρόεδρος ἀκολούθως ἐρμηγεύει τὸ πῶς συνετάχθη τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα, θεωρεῖ τὴν περὶ τοῦτου συζήτησιν τοῦ παιδαγωγικοῦ Συνεδρίου ὡς πρωτεύουσαν καὶ ζητεῖ νὰ δηλώσῃ σι τίνες ἄλλοι θὰ μετέσχῃσι ταύτης.

Κατὰ τὸ ἀπόγευμα τῆς Δευτέρας ἡμέρας ἐγένοντο δύο ὑποδειγματικαὶ διδασκαλίαι α) διδασκαλία Γεωγραφίας ὑπὸ τοῦ κ. Τσακίρη, διδασκάλου τῶν θεωρητικῶν μαθημάτων τῆς ἀστυκῆς Σχολῆς Θηλέων Ἡρακλείου β) διδασκαλία Ἡθικῆς ἐν τῇ Ε' τάξει ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ Χανίων κ. Μαθιουδάκη με θέμα «τὴν περιουσίαν.»

Ἐκ τῆς Γεωγραφίας ἐδιδάχθησαν αἱ Λυτικαὶ Ἰνδίαὶ κατὰ τὸ ἀκόλουθον σχεδιάγραμμα.

Μεθοδικὴ Ἐνότης « αἱ Δυτικαὶ Ἰνδίαι »

ΓΕΝ. ΣΚΟΠΟΣ Σήμερον θὰ μάθωμεν περὶ τῶν νήσων τῆς Ἀμερικῆς, τὰς ὁποίας ἀνεκάλυψεν ὁ Κολόμβος, περὶ τῶν Δ Ἰνδιῶν, ὅπου ἀγαθὰ πολλά, ἀλλὰ καὶ κίνδυνοι μεγάλοι.

Ἀπόδοσις ὑπὸ τῶν μαθητριῶν τῶν γνωστῶν ἐκ τοῦ μαθήματος τῆς Ἱστορίας περὶ τῆς Ἀμερικῆς ὑπὸ τοῦ Κολόμβου καὶ περὶ τοῦ ὀνόματος Δ. Ἰνδίαι.

Ἐπίδειξις τῆς εἰκόνας «ὁ Κολόμβος ἀποβιβάζομενος εἰς Γουανχάνην.

ΠΡΟΣΦΟΡΑ Α' Ἐκ τοῦ χάρτου

α') θέσεις τῶν Δ. Ἰνδιῶν, ἀπόλυτος καὶ σχετικὴ ἔκτασις, δ') Ὁκλάσ. διαμελισμὸς (διαίρεσις, σχηματισμὸς τῶν νήσων θάλασσαι γειτονικαί). — γ') Μορφολογία ἐδάφους, δ') Κλιμαθερμοκρασία—βροχαί.

Β') Πῶς ἦσαν κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Κολόμβου αἱ Δ. Ἰνδίαί. Ἐκ τοῦ ἡμερολογίου τοῦ Κολόμβου περὶ τῶν φυσικῶν καλλονῶν, εὐφορίας ἐδάφους, φυτῶν ζώων καὶ κατοίκων (ἀπεικόνισις).

Γ' Πῶς εἶναι σήμερον.

α) Πηγὰὶ πλοῦτου, Φυτεῖαι καρφέ, ζαχαροκαλάμου, καπνοῦ, βινανέων κακαοδένδρων κλπ. Βιομηχανία ζαχάρως καὶ καπνοῦ ἐν Κούβα — τὸ ρύμιον τῆς Ἰαμαϊκῆς, β') Δάση μαχ. γονίων κλπ Καταστροφαί ἐκ καταιγίδων (ἀπεικόνισις καταιγίδος) καὶ ἐξ ἡφαιστειῶν γ') κάτοικοι Τὶ ἀπέγιναν οἱ ἐρυθρόδερμοι. Πῶς εὐρέθησαν οἱ μαύροι τῆς Ἀφρικῆς εἰς τὰς νήσους, οἱ Κινέζοι καὶ οἱ Ἰάπωνες, δ') Πολιτικὴ κατάστασις.

Ἀναπαράστασις τῆς ὅλης ἐνότητος ἐπὶ τῇ δάσει τῶν ἐξῆς: ἐπιγραφῶν. 1) Θέσις 2) Θαλάσ. διαμελισμὸς. 3) Μορφολογία ἐδάφους. 4) Προϊόντα 5) Κάτοικοι.

Μετὰ τὴν διδασκαλίαν ὁ κ. Τσακίρης δικαιολογεῖ τὴν πορείαν ταύτης, ἀναφέρει τὰ δοθηθητικὰ μέσα προσφορᾶς, ἅτινα ἐχρησιμοποίησεν (ἀνάγνωσις ἐκ τοῦ χάρτου, τὶ σπουδαιότερον μέσον προσφορᾶς, — συγκρίσεις — ἀπεικονίσεις) εἶτα λέγει ὁποῖα τις ἐργασίαι θὰ ἐπακολουθήσῃ Διδάσκονται κατόπιν αἱ ἐνότητες τὸ Μεξικόν, ἡ Κεντρικὴ Ἡπ. Ἀμερικὴ μετὰ τῆς διώρυγος Παναμᾶς Γίνεται σύγκρισις ἀφ' ἑνὸς μὲν τῶν γεωγραφικῶν στοιχείων τῶν τριῶν ἐνοτήτων, ἵνα στερεώτερον ἐντυπωθῶν εἰς τὴν μνήμην τῶν μαθητριῶν αἱ διδασκόμεναι ἐνότητεσ, ἀφ' ἑτέρου δὲ τῶν ὁμοειδῶν αἰτιῶδων σχέσεων τῶν παρατηρηθεισῶν εἰς τὰς διδασκόμεναις ἐνότητεσ καὶ ἐξάγονται γενικὰ πορίσματα.

Ἐδῶ δύνανται νὰ ἐξαχθῶσι γεωγρ. ἀλήθειαι ἀναφερόμεναι εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανίας καὶ τὴν πρόοδον τοῦ ἐμπορίου. Εἰς τὰς ἀσκήσεις ἀναπτύσσου γνωστοὺς γεωγραφικοὺς νόμους εὐρίσκουσι τὰς ὁμοιότητεσ τῆς Εὐρωπαϊκῆς καὶ τῆς Ἀμερ. Μεσο-

γείου Θαλάσσης, τὰ αἷτια τῆς μικρᾶς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τοῦ Μεξικοῦ καὶ τῆς Κ. Ἡπ. Ἀμερικῆς, ἀποστάσεις διαφόρων γεωγραφικῶν σημείων κλπ. (τὴν ἐπὶ τῆς διδασκαλίας τῆς γεωγραφίας κριτικὴν διεξήγαγεν ἡ συνέλευσις κατὰ τὸ ἀπόγευμα τῆς τρίτης ἡμέρας τοῦ Συνεδρίου).

Ἐκ τῆς Χριστιανικῆς Ἠθικῆς ἐτέθη ὁ ἐξῆς γενικὸς σκοπός.

Τὸ καθήκον πρὸς τὴν περιουσίαν μας

Μετὰ τὴν θέσιν τοῦ γενικοῦ σκοποῦ ἐπηκολούθησε τὸ στάδιον τῆς προπαρασκευῆς καθ' ὃ διὰ καταλλήλων πρὸς τοὺς μαθητὰς ἐρωτήσεων ἀνεκλήθησαν ἀπὸ τὸν παρκατατικὸν των κύκλων αἱ συγγενεὶς πρὸς τὸ θέμα μας παρκαστάσεις, ἧτοι ὠρίσαν οἱ μαθηταὶ τί λέγεται περιουσία καὶ δικτὶ ὁ ἠθικὸς νόμος μᾶς ἐπιβάλλει νὰ φροντίζωμεν δι' αὐτήν. Μετὰ τὴν προπαρασκευὴν, ἐπηκολούθησεν ἡ προσφορὰ τοῦ νέου, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ θεοὺς γενικὸς σκοπός, ὑποδιηρέθη εἰς δύο μερικὸς σκοποὺς, καὶ ἡ ὑποδιαιρέσις αὕτη ἐγείνεν ὑπὸ τῶν μαθητῶν καθοδηγουμένων διὰ καταλλήλων ἐρωτήσεων.

Α' Μερικὸς σκοπός. Τὸ καθήκον τῆς ἀποκτήσεως καὶ αὐξήσεως τῆς περιουσίας μας.

Ἐνταῦθα διὰ καταλλήλων ἐπίσης ἐρωτήσεων, καθώρισαν μόνον των οἱ μαθηταὶ τὰ μέσα δι' ὧν ἀποκτᾶται καὶ αὐξάνεται ἡ περιουσία μας, καὶ τοιαῦτα εἶναι ἡ ἐργασία α) ἀξιοπρεπῆς β) Ἠθικῆ, γ) ἀσκουμένη κατὰ τὴν ἠθικὴν καὶ ἔντιμον καὶ δ) ἀνάλογος πρὸς τὰς σωματικὰς καὶ πνευματικὰς μας δυνάμεις.

Β' Μερικὸς σκοπός. Τὸ καθήκον τῆς διαχειρίσεως τῆς περιουσίας μας.

Καὶ ἐνταῦθα καθωρίσθησαν ὑπὸ τῶν μαθητῶν τὰ μέσα δι' ὧν ἐπιτυγχάνεται ἡ καλὴ διαχείρισις τῆς περιουσίας μας. Μέσα δὲ κατάλληλα πρὸς τοῦτο ἐθεωρήθησαν α) ἡ ἀποφυγὴ τῆς φιλαργυρίας καὶ ἀσωτείας β) ἡ ἐφκρμογὴ τῆς οἰκονομίας καὶ γ) τοιαύτη λογικὴ χρῆσις τῆς περιουσίας μας, ὥστε αὐτὴ νὰ δουλεύῃ εἰς ἡμᾶς καὶ τὸν πλησίον καὶ ὄχι ἡμεῖς εἰς αὐτήν· μετὰ τὴν προσφορὰν τοῦ νέου ἐγείνεν.

· II Βιοῦτέρη ἐπεξεργασία

Κατ' αὐτήν, διὰ καταλλήλων ὠσχύτως ἐρωτήσεων πρὸς τοὺς μαθητὰς ἐξήχθησαν τὰ ἐξῆς ἠθικὰ πορίσματα.

Α' ὅτι ἡ ἀργία εἶναι μήτηρ τῆς δυστυχίας καὶ πάσης κακίας πρὸς ἐπιβεβαίωσιν τοῦ ὀπίου προσήχθησαν κατάλληλα χωρία ἐκ τῆς Ἀγίας Γραφῆς, ὡς ἐπίσης καὶ παραδείγματα.

Β' ὅτι ζωὴ μὲ περιουσίαν ἀλλὰ χωρὶς ὑπόληψιν δὲν ἔχει ἀξίαν· ἐπίσης καὶ τὸ ἠθικὸν τοῦτο πορίσμα ἐπεβεβαιώθη διὰ καταλλήλων χωρίων ἐκ τῆς Ἀγίας Γραφῆς, καὶ

Γ' ὅτι ἡ περιουσία ἀποτελεῖ μέσον τῆς ζωῆς καὶ οὐκ σκοπὸν

Κατὰ τὴν ἐσπέραν τῆς δευτέρας ἡμέρας τοῦ Συνεδρίου οἱ ἐν Χανίοις λειτουργοὶ τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως παρέθεσαν γεῦμα εἰς τοὺς ἐκ τῶν ἄλλων μερῶν τῆς Κρήτης προσελθόντας χάριν τοῦ Π. Συνεδρίου συναδέλφους των προσκαλέσαντες εἰς τοῦτο καὶ τὸν Ἰ. Πουργὸν Γενικὸν Διοικητὴν Κρήτης κ. Κατεχάκην, τὸν Θεοφιλέστατον Ἐπίσκοπον κ. Ἀγ. Θάγγελον Νινολάκην, τὸν Δήμαρχον Χανίων καὶ τὰς ἀνωτέρας στρατιωτικὰς καὶ δικαστικὰς ἀρχάς· τὸ δεῖπνον ἐδόθη ἐν Φακωθιανᾷ Καλέπας. Διαρκούντος τούτου ὁ παλαίμχος καὶ σεβαστὸς Γυμνασιάρχης Χανίων κ. Γενεράλις προσεφώνησεν ἐξ ὀνόματος τῶν ἐν Χανίοις Ἐκπαιδευτῶν τὰ λοιπὰ μέλη τῆς συνελεύσεως ἐξέρας τὸ ἔργον αὐτῶν καὶ παροτρύνας αὐτοὺς εἰς συντονωτέραν ἐργασίαν ἐπ' ἀγαθῇ τῆς Πατρίδος, ἧς οἱ πρόμαχοι καὶ οἱ ἥρωες ὑπῆρξαν τῶν διδασκάλων δημιουργήματα. Ἐξ ὀνόματος δὲ καὶ κατ' ἐντολήν τῶν φιλοξενουμένων ὁ Γυμνασιάρχης Ἡρακλείου κ. Βουρδουμπάκης ἀπήντησεν εὐχαριστῶν καὶ προέπειν ὑπὲρ τῶν ἐργῶν συναδέλφων. Ἰδιαιτέραν πρόποσιν ἤγειρεν ὁ Γυμνασιάρχης Ρεθύμνης κ. Πρεβελάκης ὑπὲρ τοῦ κ. Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ κατακτήσαντος διὰ τῆς ἐπι τριετίαν συνεργασίας καὶ δὴ διὰ τῆς τοῦ Συνεδρίου ὀργανώσεως τὴν ἐμπιστοσύνην, τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἐκτίμησιν ἀπάντων τῶν Ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν Κρήτης. Ἐπηκολούθησαν ἐγγώριοι χοροὶ ὑπὸ τοῦ ἤχου τῆς Κρητικῆς λύρας περὶ τὸ μεσονύκτιον διακίπντες.

Γ' ΗΜΕΡΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ (14 ΙΟΥΛΙΟΥ 1928) ΣΑΒΒΑΤΟΝ

Περὶ ὥραν 8 καὶ 15 π. μ. ἡ Συνέλευσις ἀρχεται τῶν ἐργασιῶν τῆς ἡμέρας· ὁ Πρόεδρος κ. Π. Φιλόπουλος ἀνακοινεῖ ἐπιστολὴν τοῦ Ἰπουργοῦ καὶ Γενικοῦ Διοικητοῦ Κρήτης κ. Γ. Κατεχάκη, καλοῦντος εἰς γέφυρα τοῦ μετέχοντος τοῦ Συνεδρίου Ἐκπαιδευτικοὺς τὴν προσεχῆ Τρίτην (17 ἡμερῶν) καὶ ὥραν 21 1)2).

Ἀκολούθως ὁ κ. Πρόεδρος λαμβάνει τὸν λόγον ἐπὶ τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος ἐν τοῖς σχολείοις τῆς Μέσης ἐκπαιδεύσεως. Κατὰ πρῶτον τονίζει ὅτι ἐν ἑκ τῶν σπουδαιωτάτων ἐκπαιδευτικῶν προβλημάτων εἶναι τὸ ὑπὸ συζήτησιν θέμα. Μετὰ πολλῆς δὲ εὐχριστήσεως παύτηται ὅτι τοῦτο προκαλεῖ γενικῶς τὸ διαφέρον πάντων τῶν συναδέλφων καὶ διὰ τοῦτο συνιστᾷ ὅπως πάντες ἕκαστος ἀναλόγως τῆς εἰδικότητός του διατυπώσῃ πάντα τὰ τρωτὰ τοῦ ἰσχύοντος ἐν τοῖς σχολείοις τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως προγράμματος καὶ ὑποδείξῃ μεταρρυθμίσεις καὶ δυνατὰς τροποποιήσεις, ἐξ ὧν κατὰ τὴν γνώμην αὐτῶν εἶναι δυνατὸν νὰ δελτιωθῶσι τὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως, ἣτις δέον νὰ παρακολουθῆ τὴν κοινωνικὴν ζωὴν καὶ ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς κοινωνικὰς ἀνάγκας· ἐξετάζει τοὺς ἐν τῇ Παλαιᾷ Ἑλλάδι ἐπικρατοῦντας τύπους τῶν σχολείων, τοὺς λόγους τοὺς ὑπαγορευσάμενους τὴν ἰδρυσιν αὐτῶν καὶ τοὺς ὑπ' αὐτῶν ἐπιδιωκομένους σκοποὺς, παρατηρεῖ ὅτι ἂν καὶ τὰ σχολεῖα τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως ἐν ταῖς Νέαις Χώραις δὲν ἔχουσι τὴν αὐτὴν πρὸς τὰ σχολεῖα τῆς Παλαιᾶς Ἑλλάδος ὀργάνωσιν, ἐν τούτοις διέπονται ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ προγράμματος. Ἐντεῦθεν προκύπτουσιν αἱ ἀκόλουθοι μεταβολαί, οἵτινες ἀπαραίτητος ἀνάγκη νὰ ἐπενεχθῶσιν ἐν τοῖς ἀναλυτικαῖς προγράμμασι τὸσον τοῦ ἐξακτιλίου γυμνασίου, ὅσον καὶ τῶν ἄλλων σχολείων τῆς μέσης Ἐκπαιδεύσεως ἐν ταῖς νέαις Χώραις, ἐφ' ὅσον τὸ σύστημα τοῦτο δὲν ἐπεξετάθη ἐν τῇ Παλαιᾷ Ἑλλάδι. Ἐφ' ἐκάστης τῶν κατωτέρω προτάσεων τοῦ κ. Γεν. Ἐ-

πιθωρητοῦ, ἃς οὗτος ἐπαρκῶς δικαιολογεῖ, ἐπηκολούθησεν εὐρείᾳ συζήτησις, ὡς ἀκολούθως ἐκτίθεται.

1) Σύνταξις προγράμματος Ἑξταξίου Γυμνασίου καὶ Ἑξταξίου Πρακτικοῦ Λυκείου, ὡς οἶόν τε τήχιον· σήμερον ὡς ἔχουν τὰ προγράμματα γίνεται ἐπανάληψις τῶν αὐτῶν κύκλων μαθημάτων εἰς διαφόρους τάξεις, ἐκφράζει δὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ ἐκλείψουν οὕτω πολλὰ κακὰ συμπαρομαρτοῦντα. Ὁ κ. Μπουρλώτος σχετικῶς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο ἀναφέρει τὰς ἰδέας τὰς ἐπικρατούσας παρὰ διαφόροις λαοῖς περὶ διαφόρου χρόνου διευκείας τῆς φοιτήσεως ἐν τοῖς Δημοτικοῖς σχολείοις καὶ τοῖς Γυμνασίοις καὶ περὶ διαιρέσεως εἰς πρακτικὰ καὶ κλασσικὰ Γυμνάσια, εὐρίσκει ὅμως ὅτι αἱ κοινωνικαὶ ἀνάγκαι τῆς Ἑλλάδος εἶναι διάφοροι τῶν τῆς λοιπῆς Εὐρώπης, ἐπίσης ἡ διαίρεσις τῶν Γυμνασίων ἐν ταῖς κατωτέροις τάξεσιν ἀπεβαινεί δύσκολος ἀκριβῶς διὰ τὴν ἔλλειψιν ἀναλόγων κοινωνικῶν ἀναγκῶν, ἔθεν, καταλήγει, ἀπαιτοῦμεν πρόγραμμα Ἑξταξίου κύκλου ἐφ' ὅσον ἔχομεν τοιαῦτα σχολεῖα· τῆς συζητήσεως μετέχουσιν καὶ ἄλλοι ἐκπαιδευτικοὶ λειτουργοὶ συμφωνοῦντες ἀπολύτως, μεθ' ὃ ἡ πρότασις γίνεται ὁμοφώνως δεκτὴ.

2) Ἐν ταῖς κατωτέροις τάξεσι τοῦ Ἑξταξίου Γυμνασίου νὰ γίνῃ αὐξήσις τῆς διδασκαλίας τῶν Νέων Ἑλληνικῶν, νὰ διδάσκωνται δὲ ταῦτα καὶ ἐν τῇ Ε' καὶ ἐν τῇ ΣΤ' τάξει καὶ προσέτι ἡ ἱστορία τῆς Νέας Ἑλληνικῆς λογοτεχνίας καὶ τῆς ξένης λογοτεχνίας· ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου καὶ δὴ περὶ τῶν συνθέσεων, ὡς νέων Ἑλληνικῶν, ὁ καθηγητῆς κ. Α. Ζερβάκης τονίζει τὴν μεγάλην ὠφέλειαν, τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ σύνθεσις διὰ τὸ ἄτομον εἰς τὸν πρακτικὸν βίον καὶ τὴν ἐθνικὴν ἀνάγκην τῆς καλλιτερεύσεως τῆς συνθέσεως εἰς τὰ σχολεῖα πρὸς καλλιτέρευσιν τῆς Ἑλληνικῆς λογοτεχνίας· ὡς παρόρμησιν δὲ τὴν καλυτέραν σύνθεσιν προτείνει μεταξὺ ἄλλων τὴν ἐπιδράδουσιν τῶν προηγόντων τὴν σύνθεσιν λειτουργῶν τῆς Δημοτικῆς καὶ Μέσης ἐκπαιδεύσεως καὶ τὴν δημοσίευσιν καὶ ἔπαινον τῶν καλυτέρων μαθητικῶν δοκι-

μίων. Πρσχωρῶν παραιτέρω προτείνει ἀκόμη πρὸς ἀνάδειξιν τῆς συνθέσεως καὶ τὰ ἐξῆς. α΄.) Νὰ χωρισθῇ τὸ μάθημα τοῦτο ἀπὸ τὰ νέα Ἑλληνικά καὶ νὰ ἀποτελῇ ἰδιαίτερον ἀνεξάρτητον μάθημα, διότι μὲ τὰ Νέα Ἑλληνικά συνδέεται μόνον κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν μορφήν, ἐφ' ὅσον τὸ περιεχόμενον τῆς συνθέσεως ἐκτίθεται εἰς γλῶσσαν νέαν Ἑλληνικὴν, δυνατὸν ὅμως τὸ περιεχόμενον νὰ ἀναφέρεται καὶ νὰ ἀνήκῃ εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῶν διδικοκομμένων μαθημάτων, β΄) νὰ θεωροῦνται εἰς διπλοῦν αἱ ὥραι: τῆς διδασκαλίας τῶν συνθέσεων ἀφοῦ ὁ διδάσκων καταναλίσκει τόσον κόπον καὶ χρόνον διὰ τὰς συνθέσεις πρὸς διόρθωσιν καὶ ἀπόδοσιν αὐτῶν, γ΄) ὁ βαθμὸς τῆς συνθέσεως νὰ θεωρῆται ὡς βαθμὸς πρωτεύοντος μαθήματος παρὰ τὴν ἀλλήλῳ; καὶ ἰσοτίμως πρὸς τὸν βαθμὸν τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν τῶν Νέων Ἑλληνικῶν καὶ τῶν μαθηματικῶν ἦτοι τὰ πρωτεύοντα μαθήματα ἀντὶ τριῶν νὰ θεωροῦνται τέσσαρα, θὰ ἐτόλμα μάλιστα νὰ προτείνῃ (λέγει) νὰ λαμβάνεται ὁ βαθμὸς τῆς συνθέσεως μὲ συντελεστὴν δύο ἐὰν τὸ τοιοῦτον δὲν ἐπληττε περισσότερον τοῦ δέοντος τοὺς ἄλλους κλάδους τῶν Ἑλληνικῶν ἐπὶ τοῦ τελευταίου ὅμως σημείου ἀκούονται διαμαρτυρίαι. Ὁ κ. Μυλωνάκης διασαφηνίζει τινὰ περὶ συνθέσεων ὁ κ. Ἀλεξίου προτείνει νὰ φυλάττεται τὸ τετράδιον (πολλοὶ «ταῦτο γίνεται ἤδη». Μεθ' οὗ γίνεται δεκτὴ ἡ πρότασις τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ.

3) Ἐπέκτασις τῆς διδασκαλίας τῆς Γεωγραφίας
καὶ εἰς τὰς ἄλλας τάξεις τοῦ ἑταξίου Γυμνασίου καὶ δὴ εἰς τὴν Γ' καὶ Δ'. Ἐπὶ τῆς προτάσεως ταύτης διατυπῶνται πολλαὶ γνώμαι μὴ ἀριστάμεναι σχεδὸν ἀλλήλων.

Ὁ κ. Γ. Δουπάσης, καθηγητῆς Καστελλίου Κισσάμου, συμφωνεῖ ὅτι πρέπει νὰ διδάσκηται ἡ Γεωγραφία καὶ ἐν τῇ Γ' καὶ Δ' τάξει πρὸς ἐξάντησιν τῆς διδασκαλίας ὅλης.

Ὁ κ. Ν. Διοναράκης, καθηγητῆς Χανίων, θεωρεῖ καλὴν τὴν ἐπέκτασιν ἀλλὰ νὰ μὴ γίνῃ εἰς ὄρατος ἄλλων μαθημάτων. Συνιστᾷ νὰ διδάσκηται ἐν τῇ Α, τάξει ἢ πατρὶς τῶν μαθητῶν, ἐν τῇ Β' ἢ Εὐρώπη καὶ ἐν τῇ Γ' ἢ τῶν ἄλλων Ἑπειρῶν.

Ὁ κ. Δασκαλ. Γιάννης, καθηγητῆς Κολυμβαρίου Κισσάμου,

συμφωνεί πρὸς τὸν κ. Λιοναράκιν. Ὁ κ. Γενεράλις παρουσιάζων τὴν ἀνάγκην τῆς ἐπεκτάσεως τῆς διδασκαλίας τῆς Γεωγραφίας καὶ εἰς τὰς ἄλλας τάξεις λέγει ὅτι διδάσκεται κακῶς, βελτιωθεὶσα ἀπὸ τοῦ κ. Τσυχμασφύρου καὶ ἐντεῦθεν. Θεωρεῖ ἀναγκαῖον νὰ διδάσκηται μέχρι τῆς Δ' τάξεως δὲν διστάζει δὲ νὰ προτείνῃ τὴν κατάργησιν τῶν Λατινικῶν.

Ὁ κ. Μίνωσ Χατζιδάκις, καθηγητῆς Βάμου, φρονεῖ ὅτι ἡ διδασκαλία τοῦ μαθήματος τῆς Γεωγραφίας μόνον ἐν τῇ Α' καὶ Β' τάξει τοῦ Ἐξκταζίου δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποβῇ ἀπολύτως καρποφόρος καθ' ὅτι αἱ πνευματικαὶ δυνάμεις τῶν μαθητῶν δὲν εἶναι ἱκαναὶ νὰ συγκρατήσουν μονίμως καὶ σταθερῶς ὅλα τὰ σχετιζόμενα μὲ τὸ μάθημα τοῦτο.

Διὰ τοῦτο ἔχει καὶ αὐτὸς τὴν γνώμην ὅτι ἡ ἐπέκτασις τῆς διδασκαλίας τῆς Γεωγραφίας ἀνά δύο ὥρας εἰς τὴν Γ' τάξιν καὶ ἀνὰ μίαν ὥραν εἰς τὴν Δ' τοιαύτην θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν πληρεστέραν καὶ καλυτέραν ἀφομοίωσιν τοῦ μαθήματος τούτου καὶ εὐρυτέραν ἐγκυκλοπαιδικὴν μέρφωσιν ἔχει νὰ προσφέρῃ εἰς τοὺς τροφίμους τῶν σχολείων μας.

Ὁ κ. Χατζηγιάννης καθηγητῆς τοῦ διδασκαλείου Ἡρακλείου, συμφωνῶν πρὸς τὴν ἐπέκτασιν συνιστᾷ νὰ διδάσκηται ἐν τῇ Δ' τάξει ἡ Οἰκονομικὴ Γεωγραφία, ἐν δὲ τῇ Ε' τάξει νὰ γίνεται γενικὴ ἀνασκόπησις. Ἰποστηρίζει δὲ τὴν γνώμην ὅτι ἀπαίτονται πλεονα πρακτικὰ Λύκεια ἢ Γυμνάσια.

Ὁ κ. Κανκβελάκις λέγει ὅτι δὲν εἶναι ἡ θέσις τῆς Ὀρυκτολογίας ἐν τῇ Δ' τάξει. Ὁ κ. Χατζηγιάννης θέλει συμβαδίζοντα πειραματικὴν Χημείαν καὶ Ὀρυκτολογίαν ἀναλόγως εἰς τὰς διαφόρους τάξεις. Ὁ κ. Λιοναράκις φρονεῖ ὅτι καὶ εἰς ἄλλα μαθήματα πρέπει νὰ γίνῃ ἐπέκτασις.

Ὁ κ. Μπουρλώτος, νὰ διδάσκηται ἐν τῇ Δ' τάξει ἡ Οἰκονομικὴ Γεωγραφία, ὁ κ. Τζανακάκης νὰ προστεθῇ μία ὥρα ἐν τῇ τελευταίᾳ τάξει. Ὁ κ. Χ. Σπυριδάκις φρονεῖ ὅτι εἰς ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ σκοποὶ τῆς Γεωγραφίας συνταράττουσιν (ἢ συνετάρραξαν) τὴν ἀνθρωπότητα, ἡ δὲ γνώσις αὐτῆς παίζει σπουδαῖον ρόλον διὰ πάντα πολιτικόν, στρατηγόν, διομήχανον, ἔμπρ-

ρον και ἐν γένει διὰ τὴν κἄξ ἐλίξιν καὶ πρόσοδον ἑνὸς λαοῦ, ἐπιβάλλεται νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὸ μάθημα τοῦτο ὅλη του ἡ σπουδαίτης, νὰ διδάσκηται δὲ καὶ ἐν τῇ Δ' τάξει ἐπὶ δύο ὥρας καὶ ὄχι ἐπὶ μίαν.

Ὁ κ. Μυλωνάκης, γυμνασιάρχης Βάμου, φρονεῖ ὁμοίως ὅτι ἐπὶ δύο ὥρας πρέπει νὰ διδάσκηται καὶ ἐν τῇ Δ' τάξει.

Ἐν τέλει διατυπῶνται ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου ἡ ἀπόδοσις εὐχῆ :
Ἡ Γεωγραφία νὰ διδάσκηται ὡς ἑξῆς : Ἐν τῇ Α' τάξει ἡ τῆς Ἑλλάδος, ἐν τῇ Β' ἡ τῆς Εὐρώπης, ἐν τῇ Γ' ἡ τῶν Ἡπειρων καὶ ἐν τῇ Δ' τάξει ἡ Οἰκονομικὴ Γεωγραφία ἐπὶ μίαν ὥραν ἑβδομαδιαίως.

4) Περιορισμὸς τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων τῶν διδασκόμενων ἐν τῇ Ε' τάξει νὰ διδάσκονται εἰς ἡδὺ κατ' ἑβδομάδα συγγραφαὶ τῶν λοιπῶν παρλειπομένων : Τοῦτων γενομένων δεκτῶν προβάλλεται τὸ ζήτημα : τίνες συγγραφαὶ νὰ παρλειφθοῦν : Ὁ κ. Γενεράλις : οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ λυρικοὶ ποιηταί, ἧ κατὰ τὸν κ. Ἀλεξίου νὰ μετατεροῦν εἰς τὰ Ἐρησκειτικά. Ὁ κ. Ζερβάκις : χάριν τοῦ μέτρου νὰ διατηρηθοῦν μὲν νὰ δοθοῦν δὲ τοῖς θεολόγοις. Ὁ κ. Φανουράκις ἀρχιμανδρίτης Καθηγητῆς Ἡρακλείου : Δεχόμεθα εὐχαρίστως τὴν προσφορὰν. Ὁ κ. Μυλωνάκις : Οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ λυρικοὶ ποιηταί εἶναι θρησκευτικοῦ καὶ λογοτεχνικοῦ περιεχομένου.

Ὁ κ. Πρεβελάκις, Γυμνασιάρχης Ρεθύμνης : Κανεὶς θεολόγος δὲν στερεῖται καλλιτεχνικῆς μορφώσεως· εἰς τοῦτο συμφωνεῖ ὁ κ. Γενεράλις καὶ πολλοὶ ἄλλοι.

Ὁ κ. Μάξιμος Μαρκαντωνάκις, Ἀρχιμ. Καθηγητῆς Σητείας : Ἀναλαμβάνομεν τὸ μάθημα εὐχαρίστως· αἱ ὥραι τῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας σήμερον εἶναι πολὺ εὐλαί. Ἱστορία εἰκοσιν αἰῶνων διδάσκαται σήμερον μίαν ὥραν ἑβδομαδιαίως ἐν τῇ Στ' τάξει· τοῦτο εἶναι ἀτοπὸν, ἐννοεῖ νὰ γίνεται ἡ διδασκαλία ὅπως πρέπει καὶ νὰ καθορισθῇ ἡ θέσις τοῦ μαθήματος ἐν τῷ προγράμματι.

κ. Μυλωνάκις γυμνασιάρχης : Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν τῇ Ε' τάξει διδασκόμενων συγγραφέων εἶναι πολὺς, ἀλλὰ τὸ πρῶμα εἶναι

έλαστικόν, διδάσκεται ἢ πολὺ ἢ ὀλίγον. Οὔτε συγγραφεῖς οὔτε Ἀπτινικά νὰ φύγουν ἐφ' ὅσον εἶναι κλασσικὸν τὸ Γυμνάσιον.

Λαμβάνων τὸν λόγον ὁ κ. Ἰωάν. Δασκλάκις, καθηγητῆς Ρεθύμνης, ἰσχυρίζεται ὅτι οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς πρέπει νὰ προσφέρωνται καὶ εἰς μεταφράσεις, εἰς ὅταν σκοπὸν καὶ ἂν ἐπιδιώκωμεν δι' αὐτῶν. Δικαίρηνει στοιχεῖα πολιτισμοῦ τὴν γλῶσσαν καὶ τὸ πνεῦμα. Ὡραία ἢ γλῶσσα ἀλλ' ἀνάγκη νὰ εἰσέλθουν καὶ εἰς τὸ πνεῦμα. Σήμερον διὰ νὰ εἰσαγάγωμεν τοὺς μαθητὰς ἀνοίγομεν μίαν ὁδὸν ἐκνηθῶδη, ἣν ἐλάχιστα γνωρίζουν, ἢ μακρὰ δὲ παράττις τῆς διδασκαλίας φέρει ἐν ἑαυτῇ τὸν θάνατον τοῦ διαφέροντος. Εἶναι πλάνη νὰ νομίζωμεν ὅτι ἐὰν δὲν διδάξωμεν ἐν πρωτοτύπῳ δὲν ἐννοοῦμεν διότι ἄλλως, πῶς γνωρίζομεν τόσους Εὐρωπαϊοὺς συγγραφεῖς; θέλει τὰ παιδιὰ νὰ γνωρίζουν τὸ πνεῦμα τῶν συγγραφέων διότι ὁ διδάσκων δὲν εἰμπορεῖ νὰ τὰ εἶπῃ ἄλλ', ἀνάγκη λοιπὸν νὰ ἐμπνεύσωμεν τοῖς μαθηταῖς τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν συγγραφέα καὶ κυρίως τὴν ἀγάπην. Ἡ γλῶσσα ὅλων τῶν ἐποχῶν νὰ διδάσκηται ἀλλὰ κυρίως τὸ διαφέρον. Γενικῶς νὰ διδάσκωνται συγγραφεῖς ὧν τὸ περιεχόμενον ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν ψυχικὴν κατάστασιν τοῦ παιδός, νὰ διδάσκηται δὲ ἐν μέρει εἰς τὸ πρωτότυπον τὰ δὲ λοιπὰ ἐν μεταφράσει.

Ὁ κ. Πρεβελάκις, γυμν. Ρεθύμνης, δικαστηνίζων τῶν νεώτερω συμφωνεῖ νὰ προκηρυχθοῦν ἀριστοτεχνικαὶ μεταφράσεις. Ὁ κ. Φιλόπουλος Γ. Ἐπιθεωρητῆς: Ὑπάρχουν τινῶν καλαὶ μεταφράσεις.

Ὁ κ. Δελεδάκις καθηγητῆς Χανίων: Τὸ πλῆθος τῶν συγγραφέων ὑπάρχει καὶ ἐν τῇ Δ' τάξει καὶ πρέπει νὰ ληφθῇ πρόνοια καὶ ἐκεῖ.

Ὁ κ. Κιαγαδάκις θέλει καὶ Σοφοκλέα ἐν τῇ Ε' τάξει, ὅπερ δὲν γίνεται δεκτόν. Ἐν τέλει γίνεται δεκτόν νὰ ἀνατεθῇ εἰς τοὺς θεολόγους ἢ διδασκαλίαι τῶν Ἐκκλησιαστικῶν λυρικῶν ποιητῶν.

δ') **Διὰ τὰ Ἀπτινικά.** Ὁ κ. Γ. Ἐπιθεωρητῆς προτείνει νὰ γίνουσι προαιρετικά. κ. Γενεράλις: Τοῦτο ἐγένετο ἤδη εἰς τὸ Ἄδερῶφειον Ἀλεξάνδρειας: νὰ διδάσκωνται μίαν ὥραν ἐν τῇ Ἐκτη

τάξει. κ. Μυλωνάκης: Νά περιορισθοῦν αἱ ὥραι, ὅχι νά καθιερωθῆ τὸ προαιρετικόν.

Ἄκολουθως δ κ. Πρόεδρος προτείνει καὶ γίνεται δεκτόν, τὰ Λατινικά νά διδάσκωνται ἐν τῇ Δ' Ε' καὶ Στ' τάξει ἀνά δύο ὥρας ὑποχρεωτικῶς· αἱ οἰκονομούμεναι ὥραι νά διατεθοῦν εἰς τὰς ὑποδεικνυομένας αὐξήσεις ἐπὶ τῶν ἄλλων μαθημάτων.

β') **Εἰσαγωγή ἐν ταῖς ἀνωτέροις τάξεσιν ἱστορίας τῆς τέχνης καὶ ἱστορίας τῆς Φιλοσοφίας.** Τοῦτο γίνεται δεκτόν.

Ζητεῖ τὸν λόγον ὁ Διευθυντὴς τοῦ Πρακτικοῦ Λυκείου Χανίων κ. Κνιθάκης Ἄνδ. ἐπὶ τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῶν Μαθηματικῶν καὶ συμφωνεῖ μὲν κατὰ τὰ λοιπὰ μὲ τὸν κ. Δουπάσην περὶ περιορισμοῦ τῆς διδακτέας ὕλης εἰς τὰ Γυμνάσια διαφωνεῖ δὲ ὡς πρὸς τὴν Ἀναλυτικὴν Γεωμετρίαν τῆς Στ' τοῦ Λυκείου. Κατὰ τὸν κ. Κνιθάκην μεταξὺ τῶν οὐτιωδεδεστέρων λόγων τῆς ἡμιμαθείας τῶν ἀποφοιτῶν τῶν Γυμνασίων εἶναι καὶ ὑπερβολικὸς φόρτος μὲ τὸν ὅποιον ἐπιβαρύνονται· οὗτοι εἰς τὰ κλασσικὰ Γυμνάσια, εἰς τὰ ὅποια διδάσκονται εὐρέως πλὴν τῶν καθαρῶς φιλολογικῶν μαθημάτων καὶ τὰ Μαθηματικὰ καὶ Φυσικὰ μὲ τόσας λεπτομερείας, ὥστε νά μὴ δύναται ὁ μαθητὴς νά συκρατήσῃ τὰ οὐσιωδέστερα καὶ τὰ ἀπαραίτητα διὰ νά ἐμφανίζηται ἐγκυκλοπαῖ δικῶς μορφωμένος εἰς τὰ μαθήματα ταῦτα. Διὰ τοῦτο ἔχει τὴν γνώμην ὅτι δεόν νά περιορισθῆ ἡ ὕλη τῶν Μαθηματικῶν καὶ Φυσικῶν εἰς τὰ Γυμνάσια τὰ ὅποια δὲν ἔχουν σκοπὸν νά ὀρίθωσιν τὸν μαθητὴν εἰς τὰς θετικὰς Ἐπιστήμας, διὰ τὰ ἑξατάξια. Πρὸς αὐτοὺς ἔχει τὴν γνώμην ὅτι πρέπει νά αὐξηθοῦν αἱ ὥραι τῶν Μαθηματικῶν ἀνά μίαν εἰς τὴν Α' καὶ Β' τάξιν, ἐπισης νά προστεθῆ μία ὥρα διὰ τὴν ἀριθμητικὴν εἰς τὴν Δ' τάξιν καὶ μία εἰς τὴν Γεωμετρίαν τῆς Ε' περιοριστομένη ἀπὸ τὴν Παραστατικὴν τῆς αὐτῆς τάξεως. Διὰ τὴν ἀναλυτικὴν Γεωμετρίαν φρονεῖ ὅτι δὲν ἀρκεῖ μία ὥρα διότι ἐν αὐτῇ διδάσκονται καὶ αἱ κωνικαὶ τομαί.

Ὁ κ. Ευδάκης καθηγητὴς Β' Γυμνασίου Ἡρακλείου: Καὶ ἐν τῷ Γυμνασίῳ πρέπει νά παρμείνουν τὰ Μαθηματικὰ καὶ Φυσικὰ ὅπως καὶ ἐν τῷ Πρακτικῷ Λυκείῳ, ἄλλως τε τοῦτα

προπαρσκευάζουν και διὰ τὸ Πανεπιστήμιον και Πολυ-
τεχνεῖον. Ὁ κ. Τζαννάκις : ἐν τοῖς κλασσικοῖς Γυμνασίοις νὰ
μὴ περικοποῦν αἱ ὥραι τῶν Μαθηματικῶν και Φυσικῶν. Ὁ κ.
Κνιθάκης δευτερολογῶν : Ὁφέλιμος ἢ κατὰ πάσας τὰς διευθύν-
σεις πλήρης μὲρψωσις, ἀλλὰ ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων φαίνεται ὅτι
εἶναι δύσκολος ἂν μὴ ἀδύνατος ἢ ἐπιτυχία. Ὁ κ. Ξυδάκις : Οἱ
ἀκρόφοιτοι τῶν Γυμνασίων τρέπονται και εἰς τὸν πρακτικὸν βίον,
ὅπου ἔχουν ἀνάγκην ὀξείας διανοίας. Ὁ κ. Τζαννάκις : Τὸ ἀγα-
θὸν ἀποτέλεσμα τῶν ἐν τῷ Γυμνασίῳ διδασκομένων Μαθηματικῶν
λανθάνει.

Τέλος διατυπώσεται ἡ εὐχή : Νὰ περιορισθῇ ἡ ὕλη τῶν Μα-
θηματικῶν ἐν τοῖς κλασσικοῖς Γυμνασίοις μὴ περικοπτομένων
τῶν ὡρῶν διδασκαλίας.

Διακόπτεται εἰτα ἡ συζήτησις ἢ σχετικὴ πρὸς τὸ ἀναλυτι-
κὸν πρόγραμμα ἄλλων μαθημάτων και λαμβάνει τὸν λόγον ἡ
Δις Σοφ. Ἀμαριώτου, διευθύντρια τοῦ ἐν Ἡρακλείῳ Ἀστικοῦ
σχολείου θηλέων, πραγματευθεῖσα τὸ θέμα «Σχολεῖον και Κοι-
ωνία».

ὑπὸ τῆς ὀμιλητρίας ἐξαιρεται πρῶτον ἡ σημασία τοῦ ὕπο
τοῦ κ. Ἐπιθεωρητοῦ τῆς Παιδείας ἐν Κρήτῃ διοργανωθέντος
πρώτου Παγκρητιοῦ Παιδαγωγικοῦ Συνεδρίου τῶν Λειτουργῶν
τῆς Μέσης ἐκπαιδεύσεως. Ἀναφέρεται εἰτα ἡ σχέσις τῶν μεγάλων
διδασκάλων τῆς ἀνθρωπότητος ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρό-
νων μέχρι σήμερον, πρὸς τοὺς συγχρόνους αὐτῶν και ὁ τρόπος
διὰ τοῦ ὁποῖου ὑποδέχονται τὰς διδασκαλίας τῶν μεγάλων διδα-
σκάλων οἱ σύγχρονοι αὐτῶν. Διατὶ θανατώνονται οἱ περισσότε-
ροι ἐξ αὐτῶν, Προμηθεὺς, Σωκράτης, Χριστὸς, ὑπὸ τῶν συγ-
χρόνων και δοξάζονται ὑπὸ τῶν μετὰγενεστέρων.

Ἀφορμὴ τούτου ἢ ἔλλειψις ψυχικοῦ συντονισμοῦ τῶν πολ-
λῶν πρὸς τοὺς διακεκριμένους, ὁ φθόνος, ὁ τυφλὸς ἐγωϊσμὸς, ὁ
δισταγμὸς πρὸς τὴν ἀλλαγὴν τῶν εἰωθῶτων, ἢ δυσπιστία πρὸς
τὰς νέας ἰδέας.

Τὸ σύγχρονον σχολεῖον ἐπιδιώκει τὴν ἐξύψωσιν τοῦ ἀτόμου
διὰ τὴν εὐτυχίαν τῆς ὁλότητος, τὴν διάπλασιν τοῦ χαρακτήρος

τῆς παιδικῆς ψυχῆς διὰ νὰ σχηματισθῆ παιδαγωγημένη κοινω-
νία ἐξειλιγμένη καθ' ὄλα. Τὸ σχολεῖον παλαίει κατὰ πολλαπλῶν ἐμ-
ποδίων καὶ πολυειδῶν ἀντιδράσεων, μόνον ἄνευ βοηθείας τινός.

Τὸ ἔργον τοῦ σχολείου ὄχι μόνον ἐμποδίζεται ἀλλὰ καὶ κα-
ταστρέφεται ἀπὸ τὴν καθυστερημένην οἰκογένειαν, τὴν ἀδιάφο-
ρον κοινωνίαν, τὴν κρατικὴν ἀνεπάρκειαν, τὸ σκῆθρον καὶ ἐτοι-
μόρροπον σχολικὸν οἶκημα, τὰς φυλετικὰς κικίας, αἱ ὁποῖαι ὀ-
φείλονται εἰς δουλείαν αἰώνων καὶ ἀμάθειαν, τὰς ἀμαρτίας νε-
κρῶν καὶ ζώντων, τὸ ἔμφυχον καὶ ἄψυχον περιβάλλον καὶ ἀπὸ
πλείστας ἄλλας ἀδιοράτους ἀλλ' ἰσχυρὰς ἀφορμὰς.

Ἐν μέσῳ τοῦ πλήθους τῶν ἀντιδράσεων ὁ διδάσκαλος τῆς
Ἑλλάδος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ καυχῆθῃ ὅτι ἐκτελεῖ τὸ καθήκον
του καὶ νὰ προσκαλέσῃ τοὺς μεταγενεστέρους του ν' ἀναβοῦν
στὴν βραχμίδα τοῦ πολιτισμοῦ τὴν ὁποίαν αὐτὸς ἐδημιούργησε, δι-
δων τὴν εὐγενῆ ὄψησιν, νὰ συνεχίσουν καὶ αὐτοὶ τὸ τίμιον καὶ
ἐκπολιτιστικὸν ἔργον του.

Μετὰ μεσημβρίαν τῆς αὐτῆς ἡμέρας γίνεται, α') ὑποδειγ-
ματικὴ διδασκαλίαι τῶν Μαθηματικῶν ἐν τῇ Τρίτῃ τάξει ὑπὸ τοῦ
καθηγητοῦ κ. Φ. Λουπάση, β') ὑποδειγματικὴ διδασκαλίαι Μαθη-
ματικῶν ὁπὸ τοῦ αὐτοῦ καθηγητοῦ ἐν τῇ Ε' τάξει.

Α') Διδασκαλίαι Μαθηματικῶν ἐν τῇ Γ' τάξει. Πρακτικὴ
'Αριθμητικὴ. Μεθοδικὴ ἐνότης : Προβλήματα Μείξεως.

Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας ταύτης, πλὴν τοῦ τῆς ὑποδείξεως
τοῦ τρόπου τῆς συνεργασίας μετὰ τῶν μαθητῶν, ἦτο κυρίως τρι-
πλοῦς. 1) Νὰ ὑποδειχθῆ ὅτι εἰς ὠρισμένα μέρη τῆς Πρακτ. Ἀ-
ριθμητικῆς, εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀποφεύγηται ἡ ἐξζυγῶν κανόνος.
Πρῶτον διότι οἱ τοιοῦτοι κανόνες ἀπαιτοῦσι τὸν αὐτὸν χρόνον
καὶ τὴν αὐτὴν διαγνωστικὴν ἐργασίαν τὴν ὁποίαν θὰ ἀπῆται καὶ
ἡ ἀπ' εὐθείας λύσις. Δεύτερον, διότι ἡ διὰ τῶν κανόνων ἐκείνων
λύσις τῶν προβλημάτων στερεῖ τοὺς μαθητὰς τὴν γνῶσιν τῆς διὰ
σκέψεως (ἄνευ κανόνος) λύσεως αὐτῶν. 3) διότι τινὲς τῶν κανό-
νων τούτων οὐδέποτε ἐφαρμόζονται εἰς τὸν καθ' ἡμέραν βίον. Προ-
νοῦμεν ἐπομένως ὡς λυσιτελέστερον, νὰ διδάσκηται ἡ λύσις ἐνὸς
τοιοῦτου προβλήματος ἀπ' εὐθείας διὰ σκέψεως, ἄνευ κανόνος,

ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ τὴν εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν ἣν θὰ ἔχη αὕτη ἐπὶ τοὺς μαθητάς ἀπὸ μορφωτικῆς ἀπόψεως καὶ ἀφ' ἑτέρου διὰ τὴν ζημίαν τὴν ὁποίαν προξενεῖ ἢ ἀσυνειδήτους λύσεις διὰ τοῦ κανόνος ἐφ' ὅσον δὲν ἀπαντᾶται ἢ ἐφαρμογὴ τούτου εἰς τὸν πρακτικὸν βίον. Τοιοῦτοι κανόνες εἶναι π. χ. οἱ κανόνες τῶν προβλημάτων πολλαπλασιασμοῦ καὶ διαιρέσεως, τόσον εἰς τοὺς ἀκεραίους δεκαδικούς καὶ κλάσματα, ὅσον καὶ εἰς τοὺς συμμιγεῖς ἀριθμούς, (πολλάκις λέγουν τοὺς τοιοῦτους κανόνες οἱ μαθηταὶ χωρὶς νὰ ἔννοσον ποσῶς τι λέγουν, ἴδια εἰς τοὺς συμμιγεῖς ὅπου οἱ κανόνες οὔτοι εἶναι μακροσκελεῖς καὶ στρυφνοί). οἱ κανόνες τῆς ἀπλῆς μεθόδου τῶν τριῶν, οἱ κανόνες τῶν προβλημάτων τῆς μείξεως. Τὰ προβλήματα τῆς συνθέτου μεθόδου τῶν τριῶν νομίζομεν περιττά καὶ ἐπιζήμια καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ἀνάγκης διὰ τὸν πρακτικὸν βίον καὶ ἀπὸ ἀπόψεως μορφώσεως. 2) Νὰ δειχθῇ ὅτι αἱ κατ' οἶκον ἀσκήσεις καὶ τὰ προτεινόμενα πρὸς λύσιν προβλήματα ἀνάγκη νὰ δίδωνται ἐν εὐθέτῳ στιγμῇ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς διδασκαλίας, καὶ οὐχὶ ὅλα ὁμοῦ κατὰ τὸ τέλος τοῦ μαθήματος (ὅτε δύναται νὰ συμβῇ καὶ τὸ ἄτοπον νὰ προζδιορσθῶν ἐκ τοῦ ἐγχειριδίου προβλήματα, ὅμοια τῶν ὁποίων δὲν ἐλύθησαν ποσῶς εἰς τὴν τάξιν) Τὰ δὲ πρὸς ἄμεσον ἐφαρμογὴν τοῦ διδχθέντος ὀριζόμενα νὰ σχηματίζονται καὶ λύονται κατ' οἶκον ὑφ' ἑκάστου τῶν μαθητῶν (κατὰ τὴν ἐξέτασιν δὲ δίδονται εἰς τοὺς ἐξεταζόμενους πρὸς λύσιν, προβλήματα σχηματισθέντα ὑπ' ἄλλων μαθητῶν). 3) Νὰ ὑποδειχθῇ ἄλλος τρόπος λύσεως προβλημάτων μείξεως 6' εἴδους, ἀρμοδιώτερος ἐκείνου ὃν εὐρίσκει τις συνήθως εἰς τὰ διδασκτικὰ ἐγχειρίδια. Διότι ὁ τρόπος ἐκεῖνος τῶν ἐγχειριδίων ἀπαιτεῖ μακρὰν σκέψιν καὶ διὰ τοῦτο δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ γίνεται καταληπτὸς ἀπὸ τοὺς μαθητάς. Κατὰ τὴν ἐξέτασιν δὲ ἐὰν ὁ διδάσκων ἀπαιτῇ ἀπὸ ἑνα ἑκαστον ἐξεταζόμενον ὅλην τὴν σκέψιν, γίνεται μεγάλη ἀπώλεια χρόνου, ὅταν μάλιστα, ὡς συνήθως συμβαίνει, ὁ ἐξεταζόμενος δὲν ἔχη ἐννοήσει τὴν λύσιν. Ἐὰν πάλιν ἀπαιτῇ τὴν λύσιν ἄνευ αἰτιολογίας τῶν πράξεων ἀποβαίνει μηχανικὴ ἐργασία χωρὶς πολλὴν ἀξίαν διότι τὰ τοιαῦτα προβλήματα δὲν ἀπαντῶνται συχνὰ εἰς τὸν καθ' ἡμέραν βίον. Τέλος δέ, κατὰ τὸν

τρόπον τούτον τῆς λύσεως, συμβαίνει συχνότατα τὸ ἄτοπον νὰ λαμβάνουν οἱ μαθηταὶ ἐκ τοῦ α' εἶδους τὸ ποσὸν τῶν μονάδων τὰς ὁποίας εὔρον διὰ τὸ δ' εἶδος καὶ τἀνάπαλιν.

Πορεία τῆς διδασκαλίας

Πρώτον μέρος. 1) Ἐτέθη καταλλήλως πρόβλημα τῆς μείξεως α') εἶδους καὶ ἐκλήθησαν εἰς συνεργασίαν οἱ μαθηταὶ διὰ τὴν λύσιν τούτου καὶ μετὰ τὴν λύσιν, πρὸς ἐφαρμογὴν, ἐλύθη ἄλλο ὅμοιον πρὸς αὐτό.

Ἡ αὐτὴ ἐργασία ἐπανελήφθη καὶ εἰς δεύτερον πρόβλημα, α') εἶδους, καθ' ὃ μεταξὺ τῶν πρὸς ἀνάμειξιν εἰδῶν ἦτο καὶ ὕδωρ. Ἐπειτα ἐξητήθη νὰ λυθῇ τὸ πρόβλημα εἰς τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν θὰ ἔπρεπε νὰ προκύψῃ κέρδος. 2) Ἐγένετο ἡ ἐργασία πρὸς ἀναγνώρισιν τῶν προβλημάτων μείξεως α' εἶδους. 3) Μετὰ τὴν λύσιν ἐκάστου προβλήματος ἀνειθέτο ὁ σχηματισμὸς κατ' οἶκον καὶ ἡ λύσις ὁμοίου προβλήματος.

Δεύτερον μέρος. Ἐτέθη πρὸς λύσιν πρόβλημα μείξεως β' εἶδους εἰς ὃ ἐδίδοντο αἱ τιμαὶ τῆς μονάδος δύο εἰδῶν καὶ ἐξητεῖτο πόσον ἔπρεπε νὰ ληφθῇ ἀπὸ κάθε εἶδος ἵνα σχηματισθῇ ὠρισμένον μείγμα τοῦ ὁποίου ἡ μονὰς νὰ ἔχῃ ὠρισμένην τιμὴν κειμένην μεταξὺ τῶν δοθεισῶν τιμῶν. Ἐκλήθησαν οἱ μαθηταὶ εἰς συνεργασίαν καὶ ἔλυσαν τὸ πρόβλημα κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον: Εὔρον τὴν ἀξίαν ἣν θὰ ἔχῃ τὸ μείγμα μὲ τὴν δοθείσαν τιμὴν τῆς μονάδος αὐτοῦ. Εὔρον δ' ἐπίσης τὴν ἀξίαν ἣν θὰ εἶχε τοῦτο ἂν ὀλόκληρον ἀποτελεῖτο ἐκ τῆς κατωτέρως ποιότητος. Εὔρον ἔπειτα τὴν διαφορὰν τῶν δύο τούτων ἀξιών καὶ περετήρησαν ὅτι ἂν εἰς τὸ ἀποτελεσθὲν μείγμα ἐξ ὀλοκλήρου ἐκ τῆς κατωτέρως ποιότητος ἤθελεν ἀντικατασταθῆ μίαν μονὰς τῆς κατωτέρως ποιότητος μὲ μίαν μονάδα τῆς ἀνωτέρως, αὐξάνει ἡ ἀξία τοῦ μείγματος κατὰ τὴν διαφορὰν τῶν τιμῶν δύο μονάδων (ἀνωτέρως καὶ κατωτέρως ποιότητος) καὶ ὅσας φορές ἡ διαφορὰ αὕτη εἰσχωρεῖ εἰς τὴν εὑρεθείσαν διαφορὰν τῶν ἀξιών, τόσαι ὀκάδες πρέπει νὰ ληφθοῦν ἐκ τῆς ἀνωτέρως ποιότητος, αἱ

δὲ λοιπαὶ ἐκ τῆς κατωτέρας. Κατόπιν ἐπηκολούθησεν ἡ αὐτὴ ἐργασία ὡς καὶ εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς διδασκαλίας.

Β') Διδασκαλίαν τῆς Θεωρητικῆς Γεωμετρίας ἐν τῇ Ε' τάξει.

Μεθοδικὴ ἐνότης : Τὸ τετράγωνον πλευρᾶς τριγώνου κειμένης ἀπέναντι ὀξείας γωνίας, εἶναι ἴσον πρὸς τὸ ἄθροισμα τῶν τετραγώνων τῶν ἄλλων πλευρῶν ἡλαττωμένον κατὰ τὸ διπλάσιον γινόμενον τῆς μιᾶς ἐξ αὐτῶν ἐπὶ τὴν προβολὴν τῆς ἄλλης ἐπ' αὐτήν. Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας ταύτης ἦτο : 1) Νὰ ὑποδειχθῇ ὁ τρόπος τῆς συνεργασίας μετὰ τῶν μαθητῶν κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς θεωρητικῆς Γεωμετρίας καὶ 2) Νὰ δηλωθῇ ὁ τρόπος τῆς ἐξασκήσεως τῶν μαθητῶν, κατὰ τὸ μάθημα τοῦτο, εἰς τὴν τάξιν καὶ κατ' οἶκον. Ἡ πορεία τῆς διδασκαλίας ἦτο ἡ ἑξῆς :

1) Ἐτέθη ὁ σκοπὸς ὅτι πρόκειται νὰ ἐξετασθῇ ἂν εἶναι δυνατόν νὰ ἀποδειχθῇ τὸ ἀνωτέρω θεώρημα διὰ τῶν ἰσοδυνάμων σχημάτων ἀπ' εὐθείας ἄνευ τῆς χρήσεως τοῦ Πυθαγορείου θεωρήματος. (Τὴν συνήθη ἀπίδειξιν τοῦ τεθέντος εἶχον οἱ μαθηταὶ διδάχθη παρὰ συναδέλφων εἰς τὸ σχολεῖον τῶν). Ἐγένετο ὑπόμνησις τοῦ τρόπου τῆς ἀποδείξεως τοῦ Πυθαγορείου θεωρήματος (ὃ εἶχον δ.δ.χθῆ διὰ τῆς συνήθους μεθόδου τῶν ἰσοδυνάμων σχημάτων) καὶ ἐκλήθησαν νὰ τρέψουν τὴν ἀποδεικτικὴν σχέσιν ἀριθμῶν εἰς σχέσιν μεγεθῶν καὶ εὔρον ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ σχηματίσουν τὰ τετράγωνα τῶν τριῶν πλευρῶν καὶ νὰ φέρουν τὰς ἐκ τῶν κορυφῶν τοῦ τριγώνου καθέτους ἐπὶ τὰς ἀπέναντι πλευρᾶς καὶ νὰ προεκτείνουν αὐτὰς ὥστε νὰ χωρισθῇ ἕκαστον τετράγωνον εἰς δύο ὀρθογώνια Ἀκολούθως εὔρον ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀποδείξουν ὅτι τὸ τετράγωνον τὸ ἔχον πλευρὰν τὴν ἀπέναντι τῆς ὀξείας γωνίας εἶναι ἰσοδύναμον πρὸς τὸ ἄθροισμα τῶν τετραγώνων τῶν ἄλλων πλευρῶν ἡλαττωμένον κατὰ τὸ διπλάσιον ἐνὸς ὀρθογωνίου ἐκ τῶν δύο εἰς ἃ ἐχωρίσθη τὸ ἐν ἧ τὸ ἄλλο τετράγωνον (τῶν ἄλλων πλευρῶν) ἢ κατὰ τὸ ἄθροισμα τῶν δύο τούτων ὀρθογωνίων ἂν ταῦτα ἦθελον ἀποδειχθῆ ἰσοδύναμα. Ἀπέδειξαν ὅτι εἶναι ταῦτα ἰσοδύναμα καὶ κατέληξαν ὅτι δὲν ὑπελείπετο ἢ νὰ ἀποδείξουν ὅτι

δύο ὀρθ. γωνία τοῦ τετραγώνου τῆς πλευρᾶς τῆς κειμένης ἀπέναντι τῆς ὀξείας γωνίας εἶναι ἰσοδύναμα πρὸς τὰ ὑπολειπόμενα ὀρθογώνια τῶν ἄλλων τετραγώνων ἐν πρὸς ἓν. Ἀπέδειξα τοῦτο κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον εἶχον ἀποδείξει προηγουμένως διὰ τὰ δύο ἄλλα ὀρθογώνια ὅτι εἶναι ἰσοδύναμα.

2) Παρηγγέλθη ἀκολούθως εἰς τοὺς μαθητὰς νὰ ἀποδείξουν καθ' ὁμοίον τρόπον κατ' οἶκον διὰ τὸ τετράγωνον πλευρᾶς τριγώνου κειμένης ἀπέναντι ἀμβλείας γωνίας. Ἐδηλώθη δὲ ὅτι κατὰ τὸ ἐπόμενον μάθημα θὰ ὠδηγοῦντο οἱ μαθηταὶ νὰ ἀποδείξουν τὰ ἀντίστροφα τούτων καὶ τοῦ Πυθαγορείου θεωρήματος καὶ ἀνατρέχοντες καὶ εἰς ἄλλας ὁμοίας καὶ γνωστὰς εἰς αὐτοὺς περιπτώσεις θὰ ἐξήγουν τὸ γενικώτερον συμπέρασμα ὅτι (ὅταν εἰς μίαν πρότασιν ἢ εἰς σειράν προτάσεων ἔχουν γίνεαι πᾶσαι αἱ δυναταὶ ὑποθέσεις ἐπὶ τινος ὀρισμένου ζητήματος, ὠδηγοῦν δὲ αἱ ὑποθέσεις αὗται ἀντιστοίχως εἰς συμπεράσματα οὐσιωδῶς διάφορα καὶ ἕκαστον τούτων ἀποκλείει πάντα τὰ λοιπὰ, αἱ ἀντίστροφοὶ τῶν προτάσεων τούτων εἶναι ἀληθεῖς) Ὡς ἐφαρμογὴ ἐν τῷ σχολείῳ θὰ προὔτεινεται νὰ εὑρεθῇ τὸ εἶδος τοῦ τριγώνου, ὡς πρὸς τὰς γωνίας αὐτοῦ, δοθεισῶν τῶν πλευρῶν, ὡς ἄσκησης δὲ κατ' οἶκον νὰ εὑρεθῇ τὸ ἐμβαδὸν τοῦ τριγώνου, ὡς πρὸς τὰς γωνίας αὐτοῦ, δοθεισῶν τῶν πλευρῶν, ὡς ἄσκησης δὲ κατ' οἶκον νὰ εὑρεθῇ τὸ ἐμβαδὸν τοῦ τριγώνου τοῦ ὁποῖου αἱ τρεῖς πλευραὶ θὰ εἶχον ὀρισμένας ἀριθμητικὰς τιμὰς.

Γ') Γίνεται εἰτα ἔλεγχος, τῆς συνθέσεως τῆς δοθείσης τοῖς μαθηταῖς τῆς Ἐκτῆς τάξεως ὑπὸ τοῦ πραρασκευάσαντος αὐτὴν γυμνασιάρχου κ. Κατσούλη καὶ ἐφ' ἧς, ὡς εἴρηται, δὲν ἐπηκολούθησε κριτικὴ ἔλλειψαι χρόνου, καὶ

Δ') Κρίσεις ἐπὶ τῆς διδασκαλίας τῆς Γεωγραφίας ὑπὸ τοῦ κ. Τσακίρη, ἔχουσαι ὡς ἔπεται : ὁ κ. Κιργιαδάκης : κατὰ πάντα ἢ διδασκαλίᾳ ἦτο καλὴ· ἐν μόνον σημεῖον παρέλειψε, τὰς πόλεις. Ὁ κ. Χατζηγιάννης λέγει ὅτι ὁ διδάξας καθηγητῆς ἀνέδρακε τοῦτο δι' ἄλλο μάθημα· κ. Κιργιαδάκης—Τότε παρέλειψε τὴν γεωλογικὴν ἐξέλιξιν—κ. Ἀλεξίου : Ὁ διδάξας εἶπεν ὅτι εἶναι κορχιλιογενεῖς κ. Κιργιαδάκης : παρελήφθη ἄλλο τι μι-

κρόν, τὰ μεταλλεύματα. κ. Ἀλεξανδρόπουλος : Ὁ προλαλήσας συνάδελφος ζητεῖ πολλά. Διότι λέγει ἀρνητικῶς τί δὲν ἐλέχθη, ἐνῶν πρέπει νὰ εἴπῃ καὶ τί καλὸν ἐλέχθη.

Ὁ κ. Χιτζηγιάννης ζητεῖ νὰ ἐκδοθοῦν πολλαὶ ὑποδειγματικὴ διδασκαλίαι τοῦ κ. Τσακίρη πρὸς ὠφέλειαν τῶν συναδέλφων.

Ὁ κ. Μυλωνάκης συμφωνεῖ πρὸς τὸ ἀνωτέρω εἰς ἓν σημείον διαφωνεῖ : αἱ ἀπαντήσεις νὰ ἐδίδοντο φυσιολογικώτερον ἀπὸ τὰς μαθητρίδας, ἀλλὰ δικαιολογεῖται λόγῳ σπουδῆς. Ἐπίσης ὁ κ. Στυριδάκης φρονεῖ ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ γίνωνται δεκταὶ ἀπαντήσεις τινές ὀρθαί, ὅπερ εἶναι λίαν ἐνθαρρυντικὸν διὰ τὸν μαθητήν. Ὁ κ. Μπουρλώτος : Ὁ σκοπὸς τῆς Γεωγραφίας εἶναι διπλοῦς, πρακτικὸς καὶ ἠθικὸς ἅρα ἐπιβάλλεται ἀνάπτυξις στοιχείων φυσικῶν καὶ ἀνθρωπίνων εἶναι δύσκολον μάθημα ἀλλὰ τερπνόν. πρέπει νὰ γίνωνται περιγραφαὶ νὰ παρακολουθῶνται αἱ αἰτιώδεις σχέσεις. Ὅλα φρονεῖ ὅτι ἀνεπιτύχθησαν καλῶς ὑπὸ τοῦ διδάξαντος.

Λύεται ἡ συνεδρία καὶ σύσσωμος ἡ συνέλευσις, κατόπιν εἰδικῆς προσκλήσεως, μεταβαίνει πρὸς τὴν Ἐπισκόπῳ κ. Ἀγαθαγγελῶ Νινολάκῃ, ὅστις μετὰ τῆς διακρινούσης αὐτὸν φιλοφροσύνης δεξιούται αὐτοῦ καὶ προσφωνεῖ κατ' ἑλληνικῶς, τὸνίζων καὶ ἐκίπων τὸν προορισμὸν τῶν Ἐκπαιδευτικῶν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Ὀρθόδοξῳ Χριστιανικῇ Πατρίδι, ἐχόντων ὡς βάσιν τὸν μέγαν τῆς ἀνθρωπότητος παιδαγωγὸν τὸν κ. ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Κατ' ἐν τολήν δὲ τῶν συνεδρῶν ἀντεφώνησεν ὁ Γυμνασιάρχης Ρεθύμνης κ. Πρεβελάκης, ἐξάρων τὰς ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς Ἐκκλησίας μέχρι σήμερον περυσχηθείσας ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἔθνος ὑπηρεσίας καὶ εὐεργεσίας καὶ ἐρμηνεύσας τὴν δεξιῶσιν καὶ τὴν εὐλογίαν ταύτην τῶν καθηγητῶν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὡς ἀναγνώρισιν τῆς ἱερότητος τοῦ ἔργου τούτων καὶ τῆς ἀνάγκης συνεργασίας Ἐκκλησίας καὶ Σχολείου ὑπὲρ κοινῶν ἱερῶν καὶ ὑψηλῶν σκοπῶν.

Δ' ΗΜΕΡΑ (15 'Ιουλίου ΚΥΡΙΑΚΗ)

Προσελθόντων τῶν μελῶν τοῦ Π. Συνεδρίου ὁ Πρόεδρος κ. Φιλίππου ἀναπτύσσει τὸ θέμα «Σχολεῖον ἐργασίας».

Κατὰ πρῶτον τονίζει ὅτι τὸ θέμα τὸ ὁποῖον θὰ ἀναπτύξη εἶναι σπουδαιότατον, διότι ἀσχολεῖται μὲ νέας κατευθύνσεις τοῦ σχολείου συμφώνως πρὸς τὸ σύγχρονον κοινωνικὸν πνεῦμα καὶ τὰς νεωτέρας παιδαγωγικὰς ἀρχὰς καὶ θεωρίας. Ἐν πρώτοις ὁρίζει πῶς τίθεται σήμερον ὁ σκοπὸς τῆς ἀγωγῆς καὶ πῶς διὰ τοῦ τοιοῦτου σκοποῦ ἐξυψοῦνται τὸ ἄτομον καὶ προπαρασκευάζεται νὰ ἐξυπηρετήσῃ κοινὰ ἰδανικά. Ἐκθέτων δ' εἶτα διὰ μακρῶν τὸν τρόπον καθ' ἕνα λειτουργοῦσι παρ' ἡμῖν τὰ σχολεῖα, ἐν οἷς ἐλλείπει ἢ πνευματικὴ ἀνεξαρτησία καὶ πρωτοβουλία τῶν μαθητῶν καὶ παρμελεῖται ἢ ἐσωτερικὴ διάπλασις τῶν παιδῶν, συνάγει ὅτι τὸ σχολεῖον παρ' ἡμῖν, ἀποδίδει ἐπὶ βλάβῃ τῆς ἀτομικῆς καὶ κοινωνικῆς τῶν μαθητῶν ἀγωγῆς. Μετὰ ταῦτα προβαίνει εἰς τὴν διατύπωσιν τῶν κυρίων χαρακτηριστικῶν γνωρισμάτων τῶν σχολείων ἐργασίας ἅτινα εἶναι 1) ἡ εὐρυτάτη ἀσκησις τῆς αὐτενεργείας τῶν μαθητῶν, ἥτοι ἐλευθέρου πνευματικῆς ἐνεργείας τούτων οὐ μόνον κατὰ τὴν διδασκαλίαν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν λοιπὴν ἐν τῷ σχολείῳ βίον καὶ 2) ἡ μετὰ δεξιότητος χρησιμοποίησις τῆς χειρὸς κατὰ τὴν πρόσκτησιν τῶν γνώσεων. Μεθ' ὅ ἀναπτύσσει πῶς ἐνοοοῦσι τὴν αὐτενεργεῖαν οἱ ὑπέρμαχοι τῆς εὐρυτάτης ἐλευθέρου πνευματικῆς ἐνεργείας τῶν μαθητῶν. Ὅτι δηλαδὴ ἡ ἐνεργεῖα τῶν μαθητῶν πρέπει νὰ πρὸς ἐρχηται ἐξ ἰδίας προαιρέσεως καὶ ἐκλογῆς καὶ νὰ διεξάγεται δι' ἰδίων δυνάμεων καὶ μέσων κατ' ἴδιον κόπου καὶ ἐρευνῶν, δι' ἰδίας μελέτης καὶ παρατηρήσεων, ἀπορριπτομένης τῆς ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος μεταδόσεως τῶν ἀναγκαίων γνώσεων διότι οὕτως αἱ γνώσεις ἐντυποῦνται βαθύτερον εἰς τὴν συνείδησιν τῶν μαθητῶν, ἐλκύουσι ζωηρότερον τὸ διαφέρον καὶ γίνονται μόνιμον κτήμα τῶν μαθητῶν, οἷτινες καθίστανται ἱκανοὶ καὶ ἐν τῷ βίῳ νὰ ἀκολουθῶσιν ἰδίας ὁδοῦς πρὸς πραγματοποιήσιν σκοπῶν τῆς ἰδίας των ἐκλογῆς. Εἶτα δὲ

περιγράφει τὴν θέσιν τοῦ διδασκάλου ἐν τῷ νέῳ σχολείῳ καὶ τὰ προσόντα ἅτινα οὗτος δεόν νὰ ἔχη, ἵνα ἀνταποκρίνεται εἰς τὰ προβαλλόμενα εἰς αὐτόν δυσχερῆ προβλήματα καὶ ἀποδαινή ἀντάξις καὶ περιστατικῶν ἀπροόπτων. Μεθ' οὗ ὁμιλεῖ περὶ ὁμαδικῶν καὶ ἀτομικῶν ἐργασιῶν τῶν μαθητῶν ἐν τῷ νέῳ σχολείῳ καὶ τοῦ τροποῦ καθ' ὃν δεόν αὐταὶ νὰ ὀργανῶνται· ἀναφέρει ἅμα καὶ τὰς ἀντιμαχομένας πολλάκις πρὸς ἀλλήλας γνώμης, ἐν τέλει δὲ συνάγει ὅτι διὰ τῶν ἐργασιῶν εἰς ἃς ὁ μαθητὴς ὑποβάλλεται ἐν τῷ νέῳ σχολείῳ ἐθίζεται εἰς τὴν ἀφειδῆ χρῆσιν τοῦ βιβλίου τῶν ἐκδρομῶν, τῆς παρατηρήσεως, τοῦ πειράματος καὶ πάσης ἐν γένει δράσεως, ἐξ ὧν θραδύτερον πηγάζουσι ἀρεταὶ τῆς ἐργασίας, ἡ ἐπιμέλεια, τὸ θάρρος, ἡ ὑπομονή, ἡ μεθοδικότης, ἡ ἀκρίβεια καὶ ἡ ἐντιμότης.

Μετὰ ταῦτα ὁμιλεῖ περὶ τῆς μεγάλης σημασίας ἣν ἀποδίδει τὸ νέον σχολεῖον εἰς τὴν αὐτοδιοίκησιν τῶν μαθητῶν καὶ εἰς τὴν ἐν γένει διοργάνωσιν σχολικοῦ βίου, ὡς ἀρίστων μέσων διαπαύδα γωγῆσεως αὐτῶν καὶ προπαρσκευῆς πρὸς τὸν κοινωνικὸν βίον. Εἶτα δὲ ἀναπτύσσει τὴν μεγίστην σημασίαν ἣν ἀποδίδει τὸ νέον σχολεῖον εἰς τὰς δεξιότητας τῆς χειρὸς, τὴν πρῶτον ἢ· ἔτυχον αἱ χειροτεχνικαὶ ἐργασίαι εἰς τὰ σχολεῖα Ἀμερικῆς καὶ πολλῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης συνάγων ἐν τέλει ὅτι τὸ μάθημα τοῦτο τῆς χειροτεχνίας θεωρεῖται σπουδαιότατον μέσον οὐ μόνον πρακτικῆ· μορφώσεως ἀλλὰ καὶ πνευματικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀναπτύξεως τῶν μαθητῶν. Μετὰ ταῦτα ὁ κ. Ἐπιθεωρητὴς ἐκφέρει τὴν γνώμην του καὶ ὀρίζει τίνες ἀρχαὶ τοῦ νέου σχολείου δυνάμεθα νὰ ἀποδεχθῶμεν καὶ πῶς ὀφειλομέν καὶ ἡμεῖς νὰ μεταρρυθμίσωμεν τὰ τοῦ σχολείου. Ὑποστηρίζει ὅτι ἐπιβάλλεται ριζικὴ μεταβολὴ οὐ μόνον εἰς τὰς ἐν χρήσει μεθόδους τῆς διδασκαλίας ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐν τῷ σχολείῳ μαθητικὴν ζωὴν. Εἶναι ἀνάγκη νὰ παύσῃ ἡ παροχὴ δογματικῶν γνώσεων ὑπὸ τοῦ διδασκάλου, ἥτις ἔχει μεταβάλλει τὸ σχολεῖον εἰς σχολεῖον λόγων καὶ κενῶν φράσεων. Δέον νὰ ἐπικρατῇ ἐν αὐτῷ αὐτενέργεια, ἀοκησις, δράσις, δημιουργικότης. Ὁ δεξιὸς διδασκαλὸς δύναται νὰ συμδιδάτῃ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ προγράμματος πρὸς τὰς ἐσωτερικὰς ἀνάγκας τῶν μαθητῶν ἃς

ὀδηγῶντά· οἱ μαθηταὶ ὑπὸ τοῦ διδασκάλου ὅπως ἐξευρίσκουν μετ' αὐτενεργείας ἱστορικὰς γνώσεις, νὰ κατανοῶσι τὸ ψυχικὸν περιεχόμενον ποιημάτων, νὰ εἰσδύωσιν εἰς τοὺς Φυσικοὺς καὶ Χημικοὺς νόμους διὰ πειρημάτων ἐκτελουμένων ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἃς καθοδηγῶνται νὰ παρατηρῶσι τὰ πράγματα ὅπως φύσει ἐμφανίζονται, ἃς ἀσχολῶνται εἰς τὰ ἐργαστήρια μανθάνοντες διὰ συγκρίσεως, δοκιμῶν, πειρημάτων τὸν τρόπον καθ' ὃν αἱ ἐργασίαι αὐταὶ ἐκτελοῦνται. Τονίζει ὅτι δὲν ἀρκεῖ ἡ ἐλευθέρα μόνον τῶν μαθητῶν πνευματικὴ ἐργασία κατὰ τὴν διδασκαλίαν, διότι ἀπικτεῖται αὐτενεργεία εἰς ὅλον τὸν σχολικόν ὄμιον, ὃν δέον νὰ δημιουργήσωμεν, ἥτοι εἰς σχολικὰς ἐκδρομάς, εἰς ἐργασίαν ἐν τῇ σχολικῇ κήπῳ καὶ εἰς ὀργάνωσιν τῶν μαθητῶν εἰς ὁμαδικὴν ἐνεργείαν καὶ ζῶην διδόντες οὕτω εὐκαιρίαν νὰ ἀναπτυχθῶσιν εἰς τὴν ψυχὴν τῶν μαθητῶν ἡ συνείδησις καθηκόντων καὶ δικαιοσύνης καὶ αἱ ἀρεταὶ τοῦ κολλοῦ πολιτοῦ. Τελευτῶν δὲ λέγει ὅτι ἔνα ἀνεκμείνωμεν ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τούτων εὐχάριστα ἀποτελέσματα ἀπικτεῖται ζῆλος καὶ ἐνθουσιασμός τῶν διδασκάλων καὶ ὀπλισμός τούτων διὰ τῶν ἀπαραιτήτων γνώσεων πρὸς ἐφαρμολογίαν τῶν ἰδεῶν τούτων.

Ἀκολουθῶς ὁ σχολικὸς ἰατρός κ. Χατζηγηρηγόρης πραγματεύεται περὶ σχολικῆς ὑγιεινῆς καὶ δὴ περὶ τῆς ὑγιεινῆς τῆς διδασκαλίας. Φρονεῖ ὅτι ἡ ὑγιεινὴ ἔπρεπε νὰ διδάσκηται καθ' ὅλον τὸ ἔτος καὶ εἰς πάσας τὰς τάξεις, διότι μόνον οὕτω θὰ προφυλαχθῇ ἡ κοινωνία ἀποτελεσματικῶς ἀπὸ τῶν διαφόρων νόσων καὶ δὴ τῶν μεταδοτικῶν. Πραγματευόμενος εἶτα τὸ θέμα τῆς ὑγιεινῆς τῆς διδασκαλίας ἐξετάζει α) τὴν διανοητικὴν ἐργασίαν τῶν μαθητῶν καὶ τὴν ἐπίδρασιν ταύτης ἐπὶ τοῦ παιδικοῦ ὀργανισμοῦ· πᾶς παιδαγωγὸς πρὶν ὄριση τί πρέπει νὰ μάθῃ ὁ παῖς, πρέπει νὰ γνωρίξῃ τί δύναται νὰ μάθῃ οὗτος. Ἡ διανοητικὴ κόπωση εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὴν σωματικὴν τοικύτην· παρέρχονται ἀμρότερα διὰ τῆς ἀναπαύσεως. β) Τὴν ὑπερλόπωσιν, σωματικὴν ἢ διανοητικὴν, ἐπιρρομένην ἐκ τῆς παρατεταμένης ἐργασίας ἢ ἐκ τῆς ἀτελοῦς ἀναπαύσεως. Αὕτη εἶναι παθολογικὴ κατάσταση, δυναμένη νὰ προκλήσῃ σοβαρὰς καὶ ὀλεθρίας συνε-

πέρας· ή πνευματική και σωματική κόπωση ή υπερκόπωση υφίστανται αλληλεπίδρασιν. γ') Ότι αίτια υπερκοπώσεως των μαθητών θεωρούνται : 1) τὰ υπερφορτωμένα προγράμματα, 2) ὁ ἄσθενικός και εὐπαθής ὀργανισμός των παιδίων, 3) οἱ ἀνθυγιεινοὶ ὅροι τοῦ σχολείου, 4) ή κακή προσαρμογή ἐνὸς συστήματος ἐκπαιδευτικοῦ πρὸς τὴν ἡλικίαν των μαθητῶν, 5) ή ἀνεπαρκής διατροφή αὐτῶν κλπ. δ') ὡς συμπτώματα τῆς σωματικῆς υπερκοπώσεως ἐμφανίζονται : ἐργασία νωθρά και κοπιώδης, κεφαλαλγία, δυσπεψία, ἀνορεξία, ἀπίσχνανσις, ἀναμία, νευρική διαταραχῆς, ἀλλοιώσεις χαρακτήρος, νευρασθένεια, ἐπίστε ψυματώσις κλπ. ε') τὰ μέσα τῆς μετρήσεως τοῦ βαθμοῦ τῆς κοπώσεως διὰ φυσιολογικῶν και παιδαγωγικῶν μεθόδων. στ') Παράγοντες ἐπιρράζοντες τὴν κόπωση θεωροῦνται : Τὸ εἶδος τῆς ἐργασίας, ή ἄσκησις, τὸ διαφέρον, ή ἡλικία, ή προδιάθεσις, σπουδαιότερος ὁ διδάσκων κλπ. ζ') Μέσα πρὸς καταπολέμησιν τῆς υπερκοπώσεως ἀναφέρονται πολλά : Πυσις ἐργασίας, καλή διαίτα, ὕπνος, ὑπαίθερος ὄλιος κλπ. κυρίως ὅμως ή κατάλληλος διαρρύθμισις των προγραμμάτων των σχολείων. Ἐν τῷ καταρτισμῷ τοῦ προγράμματος ληπτέα ὑπ' ὄψιν : ή διάρκεια τοῦ μαθήματος, τὰ διαλείμματα, ή ἔναρξις και παύσις τῆς διδασκαλίας (συνέχεια αὐτῆς μ.μ. ή ὄχι), ή κατάταξις των μαθημάτων, ή συνολική σχολική ἐργασία. Ὡς πρὸς ἕκαστον ἐξ αὐτῶν των ζητημάτων ἐξετάζει τὰ πορίσματα εἰς ἃ ἔχουν καταλήξει διάφορα πεπολιτισμένα κράτη και τὰς ἐφαρμογὰς αὐτῶν.

Φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ κατηγορηθῇ ή μεταμεσημβρινή διδασκαλία ἐν τῇ Μέσῃ Ἑκπαιδεύσει, ἐν δὲ τῇ Ἀθηνοτικῇ τοῦλάχιστον κατὰ τοὺς θερινοὺς μήνας. Ὅπου δὲ παραμένει νὰ προορίζεται διὰ τὰ τεχνικά μαθήματα.

Τὰ δυσκολώτερα μολήματα νὰ προηγῶνται ἐν τῷ προγράμματι των εὐκολωτέρων, οἷον τὰ Μαθηματικά, Ἑλληνικά κλπ.

Νὰ δίδονται ὁδηγία διὰ τὴν κατ' οἶκον ἐργασίαν των μαθητῶν. Καθορίζει ἀπὸ παιδαγωγικῆς και ὕγιεινολογικῆς ἀπόψεως τὸ ἀνώτερον ὅριον ἐργασίας των μαθητῶν ἐν τῷ σχολείῳ. Τὸ

σύνολον τοῦτο διὰ τὴν ἀνωτέραν τῶν 10 ἐτῶν ἡλικίαν οὐδέποτε πρέπει νὰ ὑπερβαίνει τὰς 4 ἢ τὸ πολὺ τὰς 5 ὥρας.

Ἡ πρωινή ἐναρξίς νὰ κανονίζεται ἀναλόγως τῆς ἡλικίας τοῦ μαθητοῦ καὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ ἔτους. Ὅπου δὲ τὸ ἀπόγευμα γίνονται μαθήματα, ἀνάγκη ἀπαραίτητος νὰ ἴμεσολαβῆ ἀπὸ τῆς διακοπῆς τῶν πρωϊνῶν τρίωρον τοῦλάχιστον χρονικὸν διάσηημα.

Τέλος διατυπώνει τὴν παράκλησιν νὰ διατυπωθῆ ἡ εὐχή :

- 1) Νὰ διορισθοῦν τόσσοι σχολικοὶ ἰατροί, ὥστε νὰ ἀναλογῆ εἰς πρὸς πέντε, τὸ πολὺ, χιλιάδας μαθητῶν.
- 2) Οὗτοι νὰ διδάσκωσι τὴν ὑγιεινὴν εἰς ὅλας τὰς τάξεις τῆς Μ. Ἐκπαιδεύσεως, ἐξομοιοῦμενοι πρὸς τοὺς καθηγητὰς κατὰ βαθμὸν καὶ μισθόν.
- 3) Νὰ παρέχουν δωρεὰν τὴν ἰατρικὴν των συνδρομὴν εἰς τοὺς μαθητὰς τῆς περιφερείας των, ἀπαγορευομένης αὐτοῖς τῆς ἐλευθέρως εἰς τὸν λαὸν ἐξασκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματός των.

Μετὰ τὴν πραγματείαν ταύτην ἡ συζήτησις ἐπανερχεται ἐπὶ τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος. Προκειμένου δὲ περὶ τῶν θρησκευτικῶν διατυπώνονται καὶ ἀκόλουθοι γινῶμαι : Ὁ Ἀρχιμανδρίτης κ. Φανουράκις, καθηγ. Ἡρακλείου, παραδέχεται νὰ παραμείνῃ ἡ σειρά καθ' ἣν διδάσκονται σήμερον τὰ θρησκευτικὰ ἐν ταῖς διαφόροις τάξεσι τοῦ Γυμνασίου, διότι οὕτω τὰ θρησκευτικὰ συντονίζονται πρὸς ὅσα ἄλλα μαθήματα διδάσκεται ὁ μαθητής. θεωρεῖ ὁμως οὐσιωδέστατον νὰ γίνῃ ἡ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας ἐν τῇ Ἑκτῇ τάξει ἀντὶ μονώρου δώρου, ἢ δὲ ἀπολογητικῆ ἀντὶ νὰ προστεθῆ ὡς νέον μάθημα, ὡς φρονούν τινές, νὰ χρησιμοποιηθῆται ἐπὶ τῶν ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος ὡς ἐνισχυτικόν. Κατόπιν τούτων διατυπώνεται γενικῶς ἡ εὐχή νὰ γίνῃ δώρου ἢ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας ἐν τῇ Στ' τάξει.

Δαμβάνει εἰτα τὸν λόγον ὁ καθηγητῆς Βάμου κ. Πωλογιώργης, ὅστις ἐπὶ τοῦ ὑπὸ συζήτησιν θέματος φρονεῖ ὅτι ἡ ταξινόμησις τῆς διδασκίας ὕλης τῶν θρησκευτικῶν, τὸ ποσὸν αὐτῆς καὶ ὁ τρόπος τῆς διδασκαλίας δὲν ἀνταποκρίνονται πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν ἀλληλουχίαν τῆς ὕλης, πρὸς τὴν πνευματικὴν καὶ γλωσσικὴν ἰκανότητα τῶν μαθητῶν καὶ πρὸς τὸν τρόπον τοῦ σκέ

πτεσθαι αὐτῶν. Εἰδικώτερον δὲ ἐν τῇ Α' τάξει : Νὰ προτάσωνται τινὰ προειδοποιητικὰ ἐκ τῆς II. Διαθήκης, νὰ διδάσκεται ἡ Γεωγραφία τῆς Παλαιστίνης· νὰ παραλείπεται ἡ Ἑκκλ. Ἱστορία, τὰ δὲ ἀπολυτικά διὰ λόγους γλωσσικῆς ἀνεπαρκείας νὰ παραπεμφθοῦν εἰς τὴν Β' τάξιν (διδασκομένης ἀντ' αὐτῶν στοιχειώδους λειτουργικῆς).

Ἐν τῇ Β' τάξει νὰ διδάσκεται ἐκ τῶν Εὐαγγελικῶν κειμένων ὅ,τι ἐν τῇ Α' τάξει ἐδιδάχθη ἀφηγηματικῶς συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ κειμένου τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων. Νὰ λαμβάνονται συγκεκριμένα παραδείγματα ἠθικῶν ἀξιών ἐκ τῆς μ. Χ. κυρίως ἀνθρωπότητος. Νὰ διδάσκονται ἀκόμη ἀπολυτικά καὶ κοντάκια (ὄχι στοιχεία Ἑκκλ. Ἱστορίας). Ἐν τῇ Γ' τάξει νὰ διδάσκεται ἡ μέχρι τοῦδε ἐν τῇ Δ' τάξει διδασκομένη ὅλη μετὰ ἐκλεκτῶν τεμαχίων ἐκ τῆς II. Διαθήκης· ὁμοίως νὰ διδάσκηται ἡ παντοειδῆς κατάστασις τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ μέχρι τοῦ 130 τοῦλάχιστον μ. Χ.

Ἐν τῇ Δ' τάξει ὁ μαθητὴς νὰ διδασκῆται συστηματικῶς τὴν ἱστορικὴν ἐν τόπῳ καὶ χρόνῳ ἐξέλιξιν τοῦ Χριστιανισμοῦ ὡς νέας θρησκείας. Τὸ μάθημα τοῦτο νὰ προσλάβῃ χαρακτῆρα συγκλονιστικῶς ἐντυπωτικῶν, προβάλλον οἶον ἐν πυρίναις ἐπιγραφαῖς καὶ εἰκόσι τὰ διακριτικὰ γνωρίσματα τοῦ ἀληθοῦς Χριστιανισμοῦ ὡς καὶ τὰ ὑπέροχα αὐτοῦ ἐξανθρωπιστικά, ἀτομικά, κοινωνικά καὶ παγκόσμια ἀποτελέσματα.

Ἐν τῇ Ε' τάξει (ὅπως καὶ ἐν τῇ Στ') τὸ μάθημα τοῦτο δεόν τὰ προσλάβῃ γενικώτερον χαρακτῆρα, ἐφαπτόμενον τῶν θρησκευτικῶν καὶ ἠθικῶν φαινομένων ὀλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἦτοι ἐν τῇ Ε' τάξει διδασκτέα 1) Συγκριτικὴ Θρησκολογία καὶ 2) Συστηματικὴ πλέον διδασκαλία τῶν μεγάλων Χριστιανικῶν δογματικῶν ἀληθειῶν ὑπὸ μορφήν συγκριτικὴν καὶ ἀπολογητικὴν.

Ἐν τῇ Στ' τάξει δεόν νὰ ἐπακολουθήσῃ ὡς θρησκευτικῶν μάθημα ἡ συστηματικὴ διδασκαλία τῆς φιλοσοφικοχριστιανικῆς ἠθικῆς, ἕνα διὰ τοῦ λογικοῦ, ἱστορικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ κύρους αὐτῆς ἐγχαράξῃ βαθύτερον τὸν ἠθικὸν χαρακτῆρα καὶ κα

τευθὴ ἀποκριστικῶς τὴν ψυχὴν καὶ τὴν βούλησιν τοῦ μαθητοῦ πρὸς τὸ Χριστιανοπρεπῶς διανοεῖσθαι καὶ δρᾶν, δημιουργῶσα ἀτομικὴν καὶ κοινὴν ψυχικὴν καὶ ὕλικὴν εὐημερίαν καὶ χάραν. Φρονεῖ ὁμοίως ὅτι εἶναι ἀνάγκη αὐξήσεως τῶν ὥρων τῆς διδασκαλίας καὶ δὴ ἐν τῇ Στ' τάξει, καὶ ἐκδόσεως καταλλήλων βιβλίων.

Τοῦτον διαδέχεται ὁ κ. Χαμαμάκις, καθηγητὴς Πανόρμου, ὅστις μεταξὺ τῶν ἄλλων προέτεινε καὶ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς διδασκαλίας τῆς Ἀπολογητικῆς ἐν τῇ Στ' τάξει, διὰ τὴν μεγάλην σημασίαν αὐτῆς καὶ δὴ κατὰ τῶν νεωτέρων στρεβλῶν ἀντιχριστικῶν θεωριῶν. Λέγει δηλ. ὅτι τὰ θρησκευτικὰ ὡς συντελοῦντα κυρίως εἰς τὴν ἠθικοποίησιν ἔχουν ἀνάγκην πολλῆς προσοχῆς. Ἡ κατήχησις ἀνάγκη νὰ διδάσκηται ἐν τῇ Ε' τάξει, ὅπου τώρα γίνεται, ὅχι ἐν τῇ δευτέρᾳ, ὅπως ἐπροτάθη ὑπὸ τινος, διότι ἐν τῇ Ε' κατανοεῖται καλύτερον. Ἡ Ἑκκλησιολογία νὰ διδάσκηται εἰς πάσας τὰς τάξεις, ἀπὸ τῆς Β' καὶ ἄνω. Ἐχομεν Ἑκκλησιολογίαν εἰκοσιν εὐωνοῦν ἥτις ἀδύνατον νὰ διδαχθῇ ἐν ἐνὶ ἔτει. Ἐχει σημασίαν ἴσην πρὸς τὴν πολιτικὴν ἱστορίαν. Προτείνει ὁμοίως τὴν εἰσαγωγὴν τῆς ἀπολογητικῆς ἐν τῇ Στ' τάξει· αὕτη ἐξετάζει καὶ λύει πάντα τὰ μεγάλα ζητήματα ἅτινα γεννῶνται εἰς τὸν ἀνθρώπινον ἐγκέφαλον. Ἐξετάζει τὰ φιλοσοφικὰ συστήματα καὶ καταδεικνύει τὴν οφαιρότητα αὐτῶν. (π.χ. ὕλισμός, πανθεϊσμός, ὀρθολογισμός, νοησιαρχία κλπ.). Ἀνάγκη ὁ μαθητῆς ξεφερόμενος τοῦ σχολείου νὰ γνωρίζῃ τὰ τρωτὰ τῶν θεωριῶν τούτων, νὰ γνωρίζῃ νὰ υπερασπίξῃ τὰς χριστιανικὰς του πεποιθήσεις καὶ νὰ μὴ παρασύρεται ὑπὸ παραλογισμῶν. Ὁσαύτως προτείνει τὴν αὐξήσιν τῶν ὥρων τῆς διδασκαλίας τῶν θρησκευτικῶν κατὰ ἑκάστην τάξιν.

Ὁ Ἀρχιμανδρίτης κ. Μάξιμος Μαριαντωνάκης προτείνει νὰ ὑπάρξῃ γενικὴ συνεννόησις τῶν Θεολόγων καὶ νὰ γίνοναι εἰδικαὶ ἐκδόσεις βιβλίων διὰ τὰς προτεινομένας μεταβολάς. Ὁ κ. Χαμαμάκις ἐπιμένει εἰς τὰς γνώμης του. Ὁ κ. Καραλαμπάκης, καθηγητῆς Χανίων, προκειμένου περὶ τῆς Ἑκκλησιαστικῆς Ἰσ-

τορίας απαιτεί να μη χαθή ὁ ἱστορικὸς χαρακτήρ τοῦ μαθήματος.

Ὁ κ. Χατζηγιάννης, καθηγητὴς τῶν Φυσικῶν ἐν Ἑρακλείῳ, ἰσχυρίζεται ὅτι σημεῖα τινὰ τῆς Γραφῆς δὲν συμφωνοῦν πρὸς τὴν πραγματικότητα. εἰς τοῦτον ἀπαντοῦν οἱ Θεολόγοι κ.κ. Μαξ. Μαρκντωνάκης καὶ Χαμαμάκις ἐρμηνεύοντες τὸ πῶς νοοῦνται τὰ λεγόμενα ἐν τῇ Γραφῇ, π. χ. ἐν τῇ Γενέσει, περὶ δημιουργίας τοῦ κόσμου, ἣτις ἐρμηνεῖα δὲν ἀφίσταται τῶν πορισμάτων τῶν ἄλλων θεωριῶν, οἷον τῆς τοῦ Laplace.

Ὁ κ. Ἐπιθεωρητὴς λαβὼν τὸν λόγον τάσσειται ὑπὲρ τῆς μεταθέσεως τοῦ μαθήματος τῆς Ἠθικῆς ἐκ τῆς Ε' τάξεως εἰς τὴν Στ' τῶν ἑξαταξίων Γυμνασίων, διότι τὸ ἀφηρημένον περιεχόμενον τῆς ἠθικῆς δὲν πρέπει νὰ διδεται δογματικῶς, ἀλλὰ διὰ πρὸς τὰς συγκεκρμένων παραδειγμάτων λαμβανομένων ἐκ τῶν ἐμπειριῶν καὶ τῶν παραστατικῶν κύκλων τῶν μαθητῶν· τὸ τοιοῦτον ὁμῶς θὰ ἀπέβαινε ἀπὸ πάσης ἀπόψεως δυσχερὲς ἂν ὁ παραστατικὸς κύκλος τῶν μαθητῶν δὲν περιλαμβάνῃ στοιχεῖα ἐκ τῆς ψυχολογίας ἀφ' ἐνὸς καὶ τῆς φιλοσοφικῆς ἠθικῆς ἀφ' ἑτέρου. Τὴν ἀναπόφευκτον χρῆσιν τῶν δύο τούτων παραγόντων ἐπιβάλλει αὐτῇ ἡ φύσις τοῦ μαθήματος, διότι πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ διδάσκη τις περὶ τιμῆς, πίστεως, ἀγάπης, δικαίου, ἀδικίας, κλπ. ἐφ' ὅσον ἐν τῇ συνειδήσει τῶν μαθητῶν αἱ λέξεις αὗται εἶναι κεναὶ περιεχομένου διότι στεροῦνται τῶν ἐκ τῆς ψυχολογίας καὶ φιλοσοφικῆς ἠθικῆς γνώσεων διὰ τὴν κατανόησιν τούτων. Διὰ πάντα ταῦτα ἐπιβάλλεται ἡ μετάθεσις αὐτῆς ἐκ τῆς Ε' τάξεως εἰς τὴν Στ' τοῦ ἑξαταξίου Γυμνασίου.

Ἐν τέλει διατυπώνεται ἡ γενικὴ εὐχὴ 1) Τὰ ἀπολυτικά ἐκ τῆς Α' τάξεως νὰ μεταφερθοῦν εἰς τὴν Β' τάξιν χάριν καλύτερας κατανοήσεως τῶν μαθητῶν. 2) Ἡ κατήχησις ἐκ τῆς Β' τάξεως εἰς τὴν Ε'. 3) Αἱ πράξεις τῶν Ἀποστόλων ἐκ τῆς Δ' εἰς τὴν Γ'. 4) Ἡ Ἠθικὴ ἐκ τῆς Ε' τάξεως εἰς τὴν Στ' καὶ νὰ γίνῃ ἡ διδασκαλία ὅλων δέωρος.

Ἀναγινώσκει εἶτα ὁ κ. Πρόεδρος ἐπιστολὴν τοῦ κ. Δημάρχου Χανίων γνωρίζοντος ὅτι ὁ Λῆμος θὰ δεξιωθῇ τοὺς μετέχον-

τας τοῦ Συνεδρίου λειτουργοὺς τῆς Μ. Ἐκπαιδεύσεως εἰς Ἀγίαν, τὴν 16 Ἰουλίου, ἵνα ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἐπισκεφθῶσι καὶ τὰ ἐκτελούμενα ὑδροηλεκτρικὰ ἔργα διὰ τὸν φωτισμὸν τῆς πόλεως Χανίων καὶ ὅτι θὰ ἔχῃ εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῶν τὰ πρὸς τοῦτο ἀπαιτούμενα μεταφορικὰ μέσα.*

Κατὰ τὸ ἀπόγευμα τῆς ἡμέρας ταύτης ἐγένοντο ὑποδειγματικαὶ διδασκαλίαι ἐπὶ τῶν νέων Ἑλληνικῶν καὶ τῆς Φυσικῆς

*Σημ. Ἡ μνημονευομένηδεξιῶσις ἐγένετο πρᾶγματικὰ τὴν ὀρθοθεῖσαν ἡμέραν εἰς τὴν ἱστορικὴν καὶπολύδρον θέσιν τῆς Ἀγίας, ἔνθα ὁ ἀεικίνητος καὶ ἀείποτε δραστήριος Δήμαρχος κ. Μουντάκις μετὰ τῶν δημοτικῶν συμβούλων κ. κ. Μιχ. Ἀρπακουλάκι καὶ Ἰωάν. Λούδαρη μεγαλεμπόρων Χανίων ὑπεδέχοντο τοὺς προσερχομένους Ἐκπαιδευτικοὺς, ὁ δὲ ἐπιβλέπων τὰ ἔργα μηχανικὸς κ. Ἄγγελος Χατζηδάκις ἠρμήνευεν αὐτοῖς εὐγενῶς ἀπὸ μηχανικῆς ἀπόψεως τὰ συντελούμενα πρᾶγματι μεγάλα καὶ μοναδικὰ καθ' ἅπασαν τὴν νῆσον ὑδροηλεκτρικὰ ἔργα ἅτινα ἐντὸς ὀλίγου πρόκειται νὰ μεταβάλλουν εἰς Εὐρωπαϊκὴν τὴν πόλιν τῶν Χανίων. Βεβημηδὸν συνεκεντρώθησαν πάντες περὶ τὴν δευτέραν τεχνητὴν δεξαμενὴν, ἐν ἣ θὰ γίνεται ἡ πτώσις τῶν ὑδάτων καὶ παραγωγὴ τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος καὶ ἐκεῖ, ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ νεοκτίστου οἰκίματος, τῆς κατοικίας τοῦ διευθυντοῦ τῶν ἔργων, προσελθὼν τος καὶ τοῦ Γ. Διοικητοῦ κ. Γ. Κατεχάκι καὶ τῶν λοιπῶν Ἀρχῶν Χανίων καὶ Κρήτης παρεσκευάσθη πλουσιώτατον κυλικεῖον μετὰ τὸν ζυθὸν ἀφθονώτατον καὶ τὰ ἐκλεκτὰ προϊόντα τῆς νήσου, τυρὸν, ὄβελιας κλπ. Προσεφώνησεν ὁ κ. Δήμαρχος ἐξιστορήσας τὰς μακρὰς ἐνεργείας τοῦ Δήμου μέχρις οὗ τὰ ἔργα ταῦτα ἐκτελεσθῶσι, δι' ὧν ἡ πόλις τῶν Χανίων θὰ ἠλεκτροφωτισθῇ ἐπαξίως τῆς θέσεως αὐτῆς ἐν τῇ νήσῳ.

Ἐξ ὀνόματος καὶ κατ' ἐντολὴν τῶν συνέδρων ὁ Γυμνασιάρχης Χανίων κ. Ἐμμ. Γενεράλις ἀνεφώνησεν εὐχαριστήσας καὶ ἐπαινέσας τὰς ὑπὲρ τοῦ ἐξωραϊσμοῦ καὶ τῆς προόδου τῆς πόλεως Χανίων προσπάθειάς τοῦ κ. Δημάρχου καὶ ἐλήφθη καὶ ἀναμνηστική φωτογραφία.—



Ὁ κ. Γεν. Διοικητὴς μετὰ τῶν μελῶν τοῦ Παιδαγ. Συνεδρίου ἐν Ἀγιᾷ

Ἱστορίας ἐδίδαξαν δὲ 1) ὁ Γυμνασιάρχης Ἱεραπέτρας κ. Ζου-
ράρης τοῦ μαθητᾶς τῆς Δ' τάξεως ποίημα ἐκ τῶν Νεοελληνι-
κῶν τῆς Δ' τάξεως «ὁ καταρράκτης».

Ὁ διδάξας μετὰ τινὰ προπαρασκευὴν ὡς πρὸς τὸν ποιητὴν
καὶ τὰς αἰτίας τὰς προκαλοῦσας καταρράκτην ἀνέγνωσε τὸ ὄλο-
ν ποίημα· διήρσεεν αὐτὸ εἰς τρεῖς ἐνότητες (στρ. 1-2, 3, 4-5). Ἐ-
πεξεργάσθη ἐκάστην χωριστὰ γλωσσικῶς καὶ συντακτικῶς ἐ-
ξαγωγῶν τὰ ἀκόλουθα νόματα : (στρ. 1, 2) Κατὰ τὴν νύκτα μαί-
νεται ἡ φύσις. (στρ. 3) Κατὰ τὴν πρῶταν ἐπανερχεται ἡ γαλήνη
εἰς τὴν φύσιν. (στρ. 4, 5) Τὴν γαλήνην αὐτὴν μόνον ἡ βοή τοῦ
ἀγρίου καταρράκτου ταράσσει. Μετὰ ἀνασκόπησιν τοῦ ὄλου ἐξά-
γει τὸ γενικὸν νόημα : **Ὁ ποιητὴς ψάλλει τὴν ἀγριότητα
τοῦ καταρράκτου ἀποτελοῦσαν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν
γαλήνην τῆς περίξ φύσεως.** Ἐξετάζει ἀκολουθῶς τὸ ὄλον
ποίημα ἀπὸ ποιητικῆς (καλολογικῆς) ἀπόψεως καὶ ἀνευρίσκει
μετὰ τῶν μαθητῶν ὅτι ὁ ποιητὴς ἵνα παρουσιάσῃ ποιητικῶς τὴν
ιδεάν του ἐχρησιμοποίησε τὰ ἐξῆς μέσα : 1) ἀντὶ τῆς ἀφηρημέ-
νης ἐννοίας παρουσιάζει συγχεκριμέναν εἰκόνας 2) προσωποποι-
εῖ 3) ἀντὶ τοῦ πλήθους, διαφόρους ἐνεργείας τοῦ αὐτοῦ ὄντος, 4)
Ἐπαναλήψεις 5) μεταφορὰς 6) Ἀσύνητον 7) ἀνάδασιν 8) κοσμη-
τικὰ ἐπιθέτα 9) κατάλληλον θέσιν τῶν ἐπιθέτων 10) ἀντὶ τῶν
γενικῶν, ὄρισμένα στοιχεῖα αὐτῶν. 11) παρήχησιν 12) Ἀντί-
θεσιν 13) ὕφος. Ἄν τέλει δ' ἐξετάζει καὶ τὸ μέτρον τὸ ὁποῖον ὁ
ποιητὴς μετεχειρίσθη.

2) Ὁ καθηγητὴς τῶν Φυσικῶν τοῦ ἐν Χανίοις Γυμνασίου θηλέ-
ων κ. Λιογαράκης μαθητᾶς τῆς Γ' τάξεως περὶ μυϊκοῦ συστήμα-
τος. Ὁ διδάξας ἠρέυνησε κατὰ πρῶτον τί ὀνομάζομεν ὄργανα
τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Ἀπὸ τί ἀποτελεῖται ἕκαστον ὄργα-
νον μικροσκοπικῶς ἐξεταζόμενον. Εἶτα ἔθηκε τὸν σκοπὸν. Σήμε-
ρον θὰ μάθωμεν καλῶς ἀπὸ τὰ ὄργανα τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος
τοὺς μύς. **Προπαρασκευή.** Τίς γνωρίζει πῶς λέγονται κοι-
νῶς, οἱ μύες, τί χροῶμα ἔχουν; Ἴνα γνωρίσωμεν καλῶς ὄργανόν
τι λ.χ. ἐν ὄπλον τί πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν ; Διὰ καταλλήλων ἐρω-
τήσεων εὐρίσκειται ὅτι πρέπει νὰ ἐξετασθῇ 1) ἡ ἐξωτερικὴ του

μορφή, 2) Τὰ μέρη ἐξ ὧν ἀποτελεῖται 3) ἡ ἐσωτερικὴ κατασκευὴ 4) ἡ λειτουργία ἢ τοῖ ἢ ἐργασία ἢν ἐκτελεῖ 5) Ποῦ εὐρίσκει τὴν δύναμιν πρὸς ἐκσφενδόνησιν τῆς σφαίρας 6) ὅτι ἐκ τῆς καύσεως τῆς πυρίτιδος ἀπομένουν ἀναθρακίαι 7) καθαρισμὸς καὶ διατήρησις τοῦ.

Προσφορὰ 1) Μορφή μυῶν (ἀτρακτοειδῆς, πεπλατυσμένη, δακτυλοειδῆς.) 2) Μέρη μυῶν (γαστήρ, τένοντες, δικέφαλοι, τρικέφαλοι, κλ, μύες) 3) Ἐσωτερικὴ ἢ ἀνατομικὴ κατασκευὴ μυῶν (μυϊκαὶ Ἴνες, λείαι καὶ γραμμωταὶ) λείαι καὶ γραμμωτοὶ μύες, νεύρα καὶ αἰμοφόρα ἀγγεῖα τοῦ μύος 4) λειτουργία τῶν μυῶν (μυλακότης καὶ ἐλαστικότης τῶν μυῶν, κινήσεις ἀκαμψία τῶν μυῶν μετὰ θάνατον) 5) Σύγκρισις τῶν κινήσεων τῶν διαφόρων μυῶν (ἐκούσαι καὶ ἀκούσαι κινήσεις, ὀνομασία τῶν μυῶν ἀπὸ τοῦ εἶδος τῆς κινήσεως.) 6) Σύγκρισις τῆς σημεσίας τῶν μυῶν καὶ τῶν ὀστέων κατὰ τὴν κίνησιν. (οἱ μύες ἐνεργητικὰ κινήτηρια ὄργανα, τὰ ὀστὰ παθητικὰ κινήτηρια ὄργανα.) Στόνος ἐπανάληψις τῆς διδαχθείσης ὕλης. Ἐπανάληψις τμημάτων τινῶν. Οἱ μαθηταὶ λέγουσι τί ὑπολείπεται ἀκόμη πρὸς ἐξέτασιν, ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ δηλοῦται ὅτι τὸ ὑπολειπόμενον θὰ ἐξετασθῆ εἰς τὸ ἐπόμενον.

Ἐν τέλει ὁ Γυμνασιάρχης Πρόμπος κ. Ἀλεξανδρόπουλος ἀνέλυσε ἀισθητικῶς εἰς μαθητὰς τῆς Στ' τάξεως σκηνὰς τινὰς τοῦ Σαικσπηρείου δράματος Μάκβεθ.

Ε' ΗΜΕΡΑ (16 ΙΟΥΛΙΟΥ 1918) ΔΕΥΤΕΡΑ

Κατὰ τὴν πρωΐνην συνεδρίαν τῆς ἡμέρας ταύτης ὁ Γυμνασιάρχης Ἰερραπέτρας κ. Ζουράρης ἐμιλήσας περὶ ἐκδρομῶν ὑπεστήριξεν, ὅτι αἱ ἐκδρομαὶ ὡς ἀποτελοῦσαι σπουδαῖα ἴτατον μορφωτικὸν μέσον τοῦ σχολείου εἶναι ἀπαραίτητοι. Πλὴν τῶν ἡμιημερησίων, αἵτινες πρέπει νὰ εἶναι συνηθέσταται, ἐπιβάλλονται καὶ ἡμερήσιοι τοῦλάχιστον μία κατὰ μῆνα εἰς τοὺς διαφόρους μῆνας κατανεμόμενοι. Αἱ ἡμιημερησίοι πρέπει νὰ ἔχουν ἀποκλειστικῶς

διδασκαλικὸν χαρακτήρα. Αἱ ἡμερήσιαι πρέπει νὰ εἶναι μεικταί, διδασκαλίᾳ μὲν μέχρι τοῦ γεύματος, διασκέδασις δὲ καὶ παιδιαὶ μετ' αὐτό. Ἐκδρομαὶ γινόμεναι, ὡς συνήθως, πρὸς ἀποφυγὴν τῶν μαθημάτων ἄνευ οὐδενὸς διδασκατικοῦ σκοποῦ καὶ μόνον χάριν διασκεδάσεως, ἔχου μόνον δὲν ὠφελοῦν ἀλλὰ καὶ πρόξενον ζημίας γίνονται. Πᾶσαι αἱ ἐκδρομαὶ πρέπει νὰ ἀποφασίζωνται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ σχολικοῦ ἔτους, καταρτιζομένου ἰδιαίτερου προγράμματος ἐκδρομῶν. Αἱ ἐκδρομαὶ πρέπει δεόντως νὰ πρᾶσκειάζωνται ὑπὸ τῶν διδασκόντων περὶ δὲ τῶν κατ' αὐτὰς διδασκαλιῶν καὶ καθόλου περὶ τῆς διεξαγωγῆς αὐτῶν νὰ συντάσσεται ἰδίᾳ ἐκθεσις ὑπὸ τοῦ ἐκδρομῶντος Καθηγητοῦ καταχωριζομένη εἰς ἰδιαίτερον βιβλίον ἐκδρομῶν· πειθαρχία μετὰ λελογισμένης ἐλευθερίας πρέπει νὰ ἐπικρατῆ κατὰ τὴν ἐκδρομὴν. Ὅταν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον διεξάγονται αἱ ἐκδρομαὶ ὑπάρχει βεβαιότης ὅτι καὶ περ' ἡμῖν θὰ ἀποδώσουν τοὺς καρπούς, τοὺς ὁποίους τὰ πεπολιτισμένα ἔθνη γινώρῃσιν νὰ λαμβάνουν ἐξ αὐτῶν. Ὅμοίως διετύπωσε τὴν γνώμην νὰ γίνωνται εἰς κανονικὴν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ σχολείου καὶ νὰ μὴ εἶναι πολυάριθμοι. Ὁ καθηγητὴς τῆς ἐμπόρικῆς Σχολῆς Χανίων κ. Μπροβντζὸς παρατηρεῖ ὅτι αἱ πολυήμεροι ἐκδρομαὶ τῆς Ἐμπορικῆς Σχολῆς οὐδὲν ἄτιμον παρουσάσαν.

Ὁ καθηγητὴς Βάμου κ. Γιατράκης φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ χορηγηταὶ πλεῖον ἐλευθερία εἰς τοὺς παιδας κατὰ τὰς ἐκδρομάς ἵνα διαγιγνώσκεται ὁ χαρακτήρ αὐτῶν. Εἰς τὴν συζήτησιν λαμβάνουσιν μέρος πολλοὶ ἐκπαιδευτικοὶ λειτουργοὶ συμφωνοῦντες πρὸς τὰς ἀπόψεις τοῦ Εἰσηγητοῦ.

Ἐν τέλει λαμβάνει τὸν λόγον ὁ Ἐπιθεωρητὴς ὅστις ὑποστηρίζει ὅτι αἱ σχολικαὶ ἐκδρομαὶ εἶναι σπουδαῖον μέσον ἀγωγῆς καὶ ἀπαραίτητον στοιχεῖον τοῦ σχολικοῦ βίου. Ἐκφράζει τὴν ἀπορίαν του διότι ἐν ᾧ πάντες οἱ συνάδελφοί ἐπεθοκίμασαν τὰς γνώμας τοῦ Εἰσηγητοῦ καὶ συμφωνοῦν ὅτι ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ πρέπει νὰ παραλείπωνται ἐν τούτοις ἐλάχισται ἐκδρομαὶ γίνονται καὶ αὐταὶ ἄνευ συστηματικῆς ὁργανώσεως· δὲν ἀποκρύπτει δὲ τὴν ἐκπληξίν του διὰ τοῦτο ἀναλογιζόμενος ὅτι ὑπηρετεῖ ἐ-

Κρήτη, τῇ Πατρίδι τοῦ Μινωϊκοῦ πολιτισμοῦ, ἔνθα εὗρισκονται μνημεῖα καὶ πολλὰ ἀρχαιολογικὰ τοπεῖα συγκεντροῦντα κατ' ἔτος χιλιάδας ξένων περιηγητῶν, ἱστορικαὶ τοποθεσίαι ποτισθεῖσαι καὶ θαφθεῖσαι μὲ τὸ αἷμα πολλῶν ἠρώων, ἐν αἷς διεδραματίσθησαν σπουδαῖα ἱστορικὰ γεγονότα παρασκευάσαντα τὴν ἐλευθερίαν τῆς νήσου καὶ ἔνθα ὑπάρχουν ἐξαιρετοὶ φυσικαὶ καλλονακαὶ τερπνότητα τοπεῖα ὧν πολλὰ ὕμνησεν ποιηταὶ καὶ σύγχρονοι λογογράφοι. Ἄναιρει τοὺς λόγους τοὺς συνήθως προβαλλομένους διὰ τὴν μὴ διοργάνωσιν πολλῶν σχολικῶν ἐκδρομῶν ἀναγνωρίζει ὡς πρόσκομμα τὴν ἀδιαφορίαν καὶ ἀπροθυμίαν τῶν διδασκόντων καὶ τὴν ἔλλειψιν ἐνθουσιασμοῦ Διευθυντῶν τινῶν τῶν σχολείων, τονίζει ὅτι, ἐὰν μέχρι τοῦδε δὲν ἐλήφθησαν αὐστηρὰ μέτρα, ὅπως μὴ μένωσιν ἀνεφάρμοστοι ἐπανειλημμένοι περὶ ἐκδρομῶν ἐγκύκλιοι τοῦ Ὑπουργείου καὶ ὅπως μὴ ἀποβαίνουν ἄκαρποι αἱ θερμοὶ κατὰ τὰς ἐπιθεωρήσεις τῶν σχολείων συστάσεις καὶ ὑποδείξεις του, τοῦτο δέον νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὸ ὅτι ἀνέμενεν τὴν εὐκαιρίαν νὰ συζητηθῇ τὸ σπουδαῖον τοῦτο θέμα ἐν συνεδρίῳ, νὰ ἐκτεθῶσιν αἱ γνώμαι ὄλων καὶ νὰ διατυπωθῶσιν εἰς προτάσεις τὰ πορίσματα τῆς συζητήσεως, ὅπως ἐν τῇ μέλλοντι ἀξιώσῃ τὴν πιστὴν τήρησιν τούτων. Ἐν τέλει δὲ ἀναγινώσκει τὰς κάτωθι προτάσεις, αἵτινες γίνονται ὁμοφώνως δεκταὶ ἀπὸ τοῦ συνεδρίου

α) Νὰ γίνωνται ἡμιημερήσιοι ἐκδρομαὶ ἐβδομαδιαίως, μία ἢ μερῆσι κατὰ μῆνα καὶ μίαν τοῦλάχιστον πολυήμερος κατ' ἔτος κατὰ τὸν χρόνον τῶν ἑορτῶν καὶ διακοπῶν, β) ὁ Σύλλογος ἐκάστου σχολείου ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἔτους νὰ λαμβάνῃ ὅπως ὀθεύῃ τὰς περὶ ἐκδρομῶν ἀποφάσεις (χωρὶς ἀκριβῆ προκαθορισμὸν τοῦ χρόνου) καὶ γ) νὰ τηρῆται διβλίον ἐκδρομῶν. Μετὰ δεκάλεπτον διάλειμμα ἐπαναλαχνομένης τῆς συνεδρίας ὁ καθηγητὴς τοῦ Πρακτικοῦ Λυκείου Χανίων κ. Φ. Κωνσταντινίδης πρὸς πραγματοῦται τὸ θέμα «Αὐτὸ τέλει καὶ Αὐτάρκεια τῆς Μαθηματικῆς Ἐπιστήμης».

Σκοπὸς τῆς ὁμιλίας του, λέγει, εἶναι νὰ ἀνυπτύξῃ μερικὰς ἀπόψεις σχετικὰς μὲ τὰ Μαθηματικὰ καὶ μερικὸς στοχασμοὺς ἐπάνω εἰς τὴν θέαν αὐτὴν ἐπιστήμην. Τὸ θέμα του ἴσως νὰ μὴ ἐν-

διαφέρει τὸ Κλασσικὸν σχολεῖον, τὸ ὁποῖον κυριορθεῖ ἀκόμη σήμερον εἰς τὸ τόπον ἡμῶν, διότι δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ καμμὶν τεχνικὴν σκοπιμότητα ἀπὸ τὰ μαθηματικά, ἐν τούτοις τὰ μαθηματικά ἔχουν καὶ κάποιαν ἄλλην παιδαγωγικὴν, δυνάμεθα νὰ εἴπω μὲν, σκοπιμότητα, διότι αὐτὰ εἶναι ἐκεῖνα ἅτινα θὰ συνηθίσουν τὸν μαθητὴν εἰς τὴν τάξιν καὶ εἰς τὴν πνευματικὴν πειθαρχίαν καὶ θὰ ἐμβάλουν εἰς αὐτὸν τὴν συνήθειαν νὰ λογικεύεται καὶ νὰ ἀναζητῇ τὸν ἀποχρῶντα λόγον καὶ τὴν αἰτιώδη σχέσιν.

Τὰ μαθηματικά παρουσιάζονται σήμερον ὡς μία ἐπιστήμη αὐτοτελὴς καὶ ἀνεξάρτητος ἀπὸ κάθε κοσμοθεωρίαν ἂν καὶ τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς δὲν εἶναι παρὰ μερικὰ διατυπώσεις καὶ ὀλίγα συμπεράσματα ἐγαλμένα ἀπὸ τὴν παρατήρησιν, τὰ ὁποῖα μέσα εἰς τὸ διυλιστήριον τοῦ ἐπιστημονικοῦ ἐργαστηρίου κατήντησαν νὰ εἶναι λογικὰ κατασκευάσματα, ἀφοῦ ἀπεγυμνώθησαν ἀπὸ κάθε τι τὸ φυσικὸν τὸ ὁποῖον εἶχον.

Οὕτω ἡ μαθηματικὴ ἐπιστήμη ἀπεμακρύνθη ἀπὸ τὴν φυσικὴν καὶ περιωρίσθη εἰς ἕνα κύκλον καθαρῶς λογικόν, μέσα εἰς τὸν ὁποῖον ἔχει ἀπεριόριστον πεδῖον οὐ μόνον ἐνεργείας ἀλλὰ καὶ δημιουργίας. Ἀναγκαῖον ἐπακολούθημα τῆς λογικοποιήσεως αὐτῆς εἶναι ἡ αὐτοτέλεια τῆς μαθηματικῆς ἐπιστήμης ἢ ὁποία ἐγκρατεῖται εἰς τὴν αὐτάρκειαν τὴν ὁποῖαν παρέχουν εἰς αὐτὴν αἱ πρωταρχικαὶ καὶ βασικαὶ ἀλήθειαι αἱ ὁποῖαι ἐπιτρέπουν εἰς αὐτὴν οὐ μόνον νὰ δημιουργῇ ἀλλὰ καὶ νὰ ἐρμηνεύῃ οἰονδήποτε μαθηματικὸν φαινόμενον χωρὶς νὰ προστρέχῃ εἰς τεχνικὴν ἢ τὰς ἀληθείας, ὅπως ἡ νεωτέρα ἀδελφὴ τῆς, ἡ Φυσική.

Αἱ μαθηματικαὶ ἔννοιαι καὶ γνώσεις ἀποτελοῦν μὲν ἰεραρχίαν, τὴν ὁποῖαν συναντῶμεν ἀφ' ἧς στιγμῆς ἀρχίζομεν τὴν μελέτην τῶν βασικῶν μαθηματικῶν, τῶν ἀξιωματικῶν καὶ τῶν πρώτων ὀρισμῶν, εἰς τὴν Μέστην ἐκπαίδευσιν, ὅπου εἶναι ἀδύνατος λεπτομερὴς ἀνάπτυξις, ἀλλὰ μόνον προσφέρομεν μερικὰ λεκτικὰ συγκροτήματα τῶν ὁποίων τὸ περιεχόμενον προσπαθοῦμεν νὰ στηρίξωμεν εἰς μίαν ὀπτικὴν εἰκόνα καὶ οὕτως ἐπανερχόμεθα κάπως εἰς τὸν αἰσθητὸν ὀλικὸν κόσμον χωρὶς ὅμως νὰ δυνάμεθα νὰ στηρίξωμεν τὰς πρωταρχικὰς αὐτὰς μαθηματικὰς ἐννοίας, ὅπως εἶναι

ἡ ἔννοια τῆς εὐθείας ἐπάνω εἰς πειράματα, διότι οὕτω καταφαίνεται ἡ ἀπρόκλισις, ἢ ὅποια ὑπάρχει μεταξύ λογικῶν κατασκευασμάτων καὶ αἰσθητῶν ἀντικειμένων, ἢ ὅποια προήλθεν ἀπὸ τὸ ραφινάρισμα ποῦ ἔπαθον αἱ φυσικαὶ ἐπιπτώσεις τοῦ ὁποίου, τὸ τελικὸν συμπέρασμα συνοψίζεται μέσα εἰς τὸ συγκρότημα τῆς Εὐκλείδειου Γεωμετρίας. Ἄλλὰ μήπως ἡ Εὐκλείδειος ἔννοια τῆς παραλληλίας δύναται νὰ δικαιολογηθῆ με πειρασματισμὸν ; Ποῖον πείραμα εἶναι δυνατόν νὰ καταστήσῃ φανερὸν τὸ περίφημον αἴτημα τοῦ Εὐκλείδου ;

Ὁ ἄγονος καὶ ἀκατόρθωτος πειραματισμὸς ἐγέννησεν τόσας ἀμφιβολίας αἵτινες εἶχον ὡς ἀποτέλεσμα νὰ δώσουν γένεσιν εἰς δύο νέα γεωμετρικὰ συγκροτήματα τὰ ὅποια ριζικώτατα διαφέρουν ἀπὸ τὸ Εὐκλείδειον.

Ἡ Γεωμετρία, ὅπως τὴν φημι νὰ ζονται οὐνόπως φαίνεται, ὡς τι ἀμέσως αἰσθητὸν ἐξ αἰτίας τῶν χονδροειδῶν σχημάτων, ἀπὸ τὰ χρησιμοποιοῦνται μόνον ἵνα διευκολύνουν τὴν ἀλληλουχίαν τῶν συλλογισμῶν τῶν. Τὰ σχήματα αὐτὰ δὲν ἀποτελοῦν ἄλλο τι παρὰ ἓνα χονδροκομμένον αἰσθητὸν μαθηματικὸν κόσμον τοῦ ὁποίου ἡ ραφινάρισμα ἔννοια εἶναι ὁ καθαρὸς μαθηματικὸς συλλογισμὸς. Ἡ γεωμετρία μετὰ τὴν κοινὴν σημασίαν τὴν ὅποیان ἔχει εἶναι μία σχηματικὴ Γεωμετρία, ἓν σύνολον αἰσθητοποιημένων παραστάσεων ποῦ πρόσγγιζον εἰς τὴν / ογικὴν Γεωμετρίαν. Αὐτὴ εἶναι ἡ κυρίαρχος μορφή μετὰ εἰς τὰ κατώτερα μαθηματικά.

Εἰς τὸ σύνολον τῆς ὅλης ἐπιστήμης τοῦ κόσμου ὁ μόνος κλάδος, ὅστις παρουσιάζεται ὡς καθαρὸν λογικὸν οἰκοδόμημα, εἶναι, ἢ ἐπιστήμη τῶν ἀριθμῶν καὶ λογισμοῦ, τῆς ὁποίας πλέον κοινὸς καὶ πιστὸς ἀντιπρόσωπος εἶναι ἡ Ἀριθμητικὴ. Αἱ πρῶται γνώσεις αἱ Ἀριθμητικαὶ συγκροτοῦν τὸ κύριον σῶμα τῆς Πρακτικῆς Ἀριθμητικῆς μέσα εἰς τὴν ὅποیان τὸ σημαντικώτερον μέρος εἶναι αἱ τέσσαρες πράξεις ἀνευ ὅμως οὐδεμιᾶς ἐπιστημονικῆς χρῆσεως, διότι ἡ ἐκτέλεσις τῶν πράξεων δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ἡ ἄμεσος παρουσία μέσα εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ ἰδιαιτέρου λεξιλογίου τῶν ἀκεραίων ἀριθμῶν. Ἡ ἐπιστήμη τοῦ λογισμοῦ δὲν εἶναι ἢ ἐκτέλεσις τῶν πράξεων παρὰ ἡ ἔρευνα καὶ μελέτη

τῶν ιδιοτήτων τῶν ἀριθμῶν, τῶν ὁποίων συνέχεια καὶ ἀναγκαῖον ἐπακολούθημα εἶνε Μαθηματικὴ Ἀνάλυσις μὲ τὰ Ἀναλυτικὰ ὄντα τὰ ὁποῖα λέγονται συναρτήσεις. Ἡ μαθηματικὴ ἐπιστήμη ὡς εἶναι περιωρισμένη εἰς τὸν ἑαυτὸν τῆς δὲν ἐνδιαφέρεται διόλου διὰ τὴν Φυσικὴν ἐκπροσωποποίησιν τῶν πλασμάτων τῆς ἀλλ' ἀπασχολεῖται μόνον πότε τὸ σύνολόν τῆς νὰ εἶναι ἀπηλλαγμένον ἀπὸ εἰς ἀντιφάσεων.

Μετὰ ταῦτα γίνεται ὑπὸ τοῦ κ. Γεν. Ἐπιθεωρητοῦ ἡ ἀνάλυσις τοῦ Ι. τῆς Ὀδυσσεΐας τοῦ Ὀμήρου ἐν τῇ Πέμπτῃ τάξει τοῦ Γυμνασίου θηλέων ἀπὸ ἀπόψεως λογικῆς, πραγματικῆς, αἰσθητικῆς κλπ. ἀκολουθήσαντος τὴν ἐξῆς πορείαν.

Κατὰ πρῶτον ἐξήτησεν πρῶτὰ τῶν μαθητριῶν νὰ ἐρμηνεύσωσι τμηματικὰ τινα· ἐπειδὴ ὁμοῦ παρετήρησεν ὅτι διὰ τῆς κατὰ λέξιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μεταφράσεως διεστρεβλοῦτο τὸ γλωσσικὸν τῶν μαθητριῶν αἰσθητικὴ καὶ δὲν παρείχετο νόημα σαφές, μετέφρασεν ὁ ἴδιος μεθοδικῶς τινα ἐνότητες, ὅπως ἀποδείξῃ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀρκούμεθα εἰς μὴν τὴν πιστὴν κατὰ λέξιν μετάφρασιν ἀλλὰ νὰ μεταφράζωμεν καὶ ἐλευθέρως διὰ φρασεολογικῆς συμφωνοῦσης πρὸς τὴν νύκιν ἡμῶν γλώσσαν. Εἶτα προέδῃ εἰς τὴν λογικὴν ἀνάλυσιν τοῦ στοιχείου κατ' ἀρχὰς μὲν κατὰ μικρὰς ἐνότητας εἶτα δὲ κατὰ μεγαλυτέρας ἀπαιτήσας ἐν τέλει παρὰ τῶν μαθητριῶν νὰ διατυπώσωσι τὰ κύρια νοήματα δι' ὀλίγων καὶ βραχυτάτων περιλήψεων μέχρις οὗ κατέληξεν εἰς τρεῖς γενικὰς ἐπιγραφὰς δι' ἐλαχίστων λέξεων διατυπωθείσας. Μεθ' ὅ ἐπέδιδωκε τὴν ἀνάλυσιν τοῦ στοιχείου ὑποπραγματικὴν καὶ αἰσθητικὴν ἐπιφύνασας ἐλευθέρως τὰς μαθητρίδας νὰ διατυπώσωσι πᾶν ὅ,τι εἰς ἐκάστην τούτων ἔκαμε ἐντύπωσιν καὶ αἰτινας μετὰ πολλῆς αὐτενεργείας, παρατηρητικότητος καὶ ἐπιτυχίας εὖρσιον τὰς ὀφθαλμίας περιγραφὰς τὰς παρομοιώσεις, τοὺς σαρκασμοὺς, τὰς εἰρωνίας τὰ κοσμητικὰ ἐπιθέτα καὶ ἐν γένει πολλὰ ἄλλα, ἅτινα χαρκτηρίζουσι ἐξωτερικῶς τὴν Ὀμηρικὴν τέχνην. Μετὰ τὴν ἀνάλυσιν προέδῃ εἰς τὴν συγγέντησιν καθ' ἣν συνεργαζόμενος μετὰ τῶν μαθητριῶν ὥρσε τὴν ὑπόθεσιν καὶ τὴν κυρίαν ἰδέαν, παρουσίασε τὴν φυσικὴν καὶ τεχνικὴν πλοκὴν τοῦ μύ-

Μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν εἰς Χανιά καὶ ἀπὸ ὥρας 9.30 μ.μ. τοῦ αὐτοῦ ἀπογεύματος ἐδόθη πρὸς τιμὴν τῶν προσελθόντων εἰς τὸ Συνέδριον ἐκπαιδευτικῶν ἐν τῷ παρά τὰ Δικαστήρια θεάτρῳ «Ὀλύμπια» ὑπὸ μαθητῶν καὶ μαθητριῶν τῆς Ἑκτῆς τάξεως ἀμφοτέρων τῶν Γυμνασίων Χανίων ἢ παράστασις τῆς Ἀντιγόνης τοῦ Σοφοκλέους κατὰ μετάφρασιν Μάνου προηγηθείσης δ-μιλίας τοῦ ἐν Χανίοις καθηγητοῦ κ. Μοσχοπούλου περὶ ἀρχαίου θεάτρου ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ νέον. Λίαν ἐπιτυχῶς ἀπεδόθησαν οἱ χαρακτῆρες καὶ τὰ συναισθήματα τῶν δρώντων προσώπων καὶ τὸ πυκνότατον ἀκροατήριον ἐπανειλημμένως ἐχειροκρότησεν τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ὑποκριτῶν καθὼς καὶ τοὺς ἀόκνως πρὸς παρσκευὴν αὐτῶν ἐργασθέντας καθηγητὰς Χανίων κ.κ. Μοσχόπουλον, Ἐμμ. Σκουλοῦδην Διπλωματοῦχον τοῦ Ὁδείου καὶ Κατίναν Δαρμάρου διδασκάλισσαν τῆς ᾠδικῆς.

ΣΤ' ΗΜΕΡΑ (17 ἸΟΥΛΙΟΥ 1928)

Ἡ συζήτησις ἀρχεταὶ περὶ τοῦ μαθήματος τῶν Γαλλικῶν καὶ τῆς θέσεως αὐτῶν ἐν τῷ ἀναλυτικῷ προγράμματι. Ὁ καθηγητῆς τῶν Γαλλικῶν κ. Ἰωάνν. Κρουσανόπουλος φρονεῖ ὅτι ἡ γραμματικὴ τῆς Γαλλικῆς γλώσσης πρέπει νὰ εἶναι γαλλιστὶ συντεταγμένη, ὅτι δὲ οἱ Γάλλοι κλασσικοὶ συγγραφεῖς πρέπει νὰ διατηρηθοῦν ἐν ταῖς ἀνωτέραις τάξεσιν κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν γνώμην ἄλλων περὶ ἀποκλεισμοῦ τῶν συγγραφέων τούτων.

Ἀκόλουθως ὁ καθηγητῆς τῆς ἐν Ἁγία Τριάδι Ἱερατικῆς Σχολῆς κ. Πυλαρινὸς ἀναπτύσσει τὰς ἐπὶ τοῦ μαθήματος τούτου γνώμας του.

Νομίζει ὅτι εἰς τὸν ἀτελῆ καταρτισμὸν τῶν μαθητῶν ἐν ταῖς Γαλλικοῖς πταίει 1) ἡ ἀνεπάρκεια τῶν ὥρῶν τῆς διδασκαλίας τῶν Γαλλικῶν, διὰ τοῦτο εἶναι ἀνάγκη νὰ προστεθῇ μία ὥρα ἀκόμη χρησιμοποιοιμένη ἀποκλειστικῶς εἰς συνδιαλέξεις (conversations) 2) ἡ ἔλλειψις συστήματος πρὸς διδασκαλίαν αὐτῆς καὶ 3) οἱ διορισμοὶ πρὸς διδασκαλίαν τῆς Γαλλικῆς προσώπων ἀνεπαρκῶν

θου καὶ πάντα σχεδὸν τὰ χαρακτηριστικὰ στοιχεῖα τῆς Ὀμηρικῆς τέχνης δι' ὧν ὁ ποιητὴς ἐπιδιώκει ζωὴν, κίνησιν, πλαστικότητα, καλαισθητικὴν ἐντύπωσιν, ποικιλίαν, δραματικὴν ζωηρότητα κλπ. Ἐν τέλει δὲ προέβη εἰς σύγκρισιν φυσικῶν, ἠθικῶν, καὶ ιστορικῶν φαινομένων πρὸς ἄλλα ὅμοια, ἀνάλογα ἢ ἀντίθετα τοῦ νεοελληνικοῦ πολιτισμοῦ. Μετὰ τὴν γενομένην διδασκαλίαν ὁ Ἐπιθεωρητὴς δικαιολογεῖ ἐπαρκῶς τὴν πορείαν ταύτης καὶ ὑποστηρίζει ὅτι μετὰ τὴν κατὰ τοιοῦτον τρόπον ἐπεξεργασίαν ἐνὸς ἢ δύο στοιχείων τοῦ Ὀμήρου θὰ δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσιν αἱ μέθοδοι τοῦ σχελείου ἐργασίας, διότι οἱ μαθηταὶ γνωρίζοντες πλέον ὑπὸ τινὰς καὶ πόσας ἀπόψεις δεόν νὰ ἐπεξεργασθῶσιν τὰ στοιχεῖα τοῦ Ὀμήρου θὰ προβάλλωσι μόνοι τὰ ἐρωτήματα καὶ θὰ δίδωσι τὰς καταλλήλους ἀπαντήσεις, κατανεμομένης τῆς ἐργασίας εἰς ὁμάδας μαθητῶν, οἵτινες μὲ μεγάλας συγκεντρωτικὰς γραμμάς θὰ καταρτίζουσι συγκριτικούς πίνακας περὶ οἰωνῶν καὶ μάντεων, περὶ λατριῶν τῶν Θεῶν περὶ τῶν ἐπαγγελμάτων καὶ τοῦ Πολιτεύματος κατὰ τὸν Ὀμηρον καὶ ἐν γένει θὰ συγκεντρῶνωσι τὰ γενικά χαρακτηριστικὰ τῆς Ὀμηρικῆς τέχνης καὶ τοῦ Ὀμηρικοῦ Πολιτισμοῦ. Ἐν τέλει δὲ ἀπρὸς ὠμίλησεν περὶ τῶν ποικίλων καλλονῶν τοῦ Ὀμήρου καὶ τῶν πολυτίμων διδαγμάτων, ἅτινα ἐκ τῆς μελέτης τοῦ ποιητοῦ τούτου δυνάμεθα νὰ ἀντλήσωμεν συνέστησεν, ὅπως παύσῃ πλέον ὁ συνήθης τρόπος τῆς διδασκαλίας τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν περιοριζόμενος εἰς γλωσσικὴν ἐπεξεργασίαν τοῦ κειμένου, πιστὴν κατὰ λέξιν μετάφρασιν καὶ ξηρὰν ἀπόδοσιν περιεχομένου, ἐπεκταθῆ δὲ ἡ διδασκαλία εἰς τὴν πραγματικὴν καὶ αἰσθητικὴν ἀνάλυσιν τοῦ κειμένου μὲ ἔξαρσιν τῶν καλλονῶν καὶ ὄλων ἐν γένει τῶν αἰσθητικῶν καὶ ἠθικῶν ἐκείνων στοιχείων τῶν ἐγκατεσπαρμένων εἰς τὰ Ὀμηρικὰ ἐπη μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι τότε καὶ μόνον θὰ μελετᾶται εὐχρηστῶς ὁ Ὀμηρος θὰ ἀφομοιοῦται τὸ ὄλικόν του καὶ θὰ ἐπιδρᾷ τοῦτο μορφωτικῶς ἐπὶ τῶν μαθητῶν,

Κατὰ δὲ τὸ ἀπόγευμα τῆς ἡμέρας ταύτης ἐπραγματοποιήθη ἡ ἐκδρομὴ τῶν ἐκπαιδευτικῶν εἰς Ἄγιον κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Δήμου, καὶ ἡ ἐπὶ τούτου δεξίωσις, ὅπως ἔχει ἐκτεθῆ ἀνωτέρω.

καὶ ἀκαταρτίστων. Ἀκολούθως ὑποδεικνύει τὸν τρόπον τῆς κατ' αὐτὸν ὀρθῆς ἀναγνώσεως, ἐρμηνείας καὶ ἐμπεδώσεως τῶν γαλλικῶν, συνιστᾷ νὰ γίνεται μία καθ' ἑβδομάδα σύνθεσις, διδομένου τοῦ σκελετοῦ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ καὶ ἐλεγχομένηται ἐκ τῶν πινάκων τῆς τάξεως· ὁμοίως νὰ γίνωνται ἐκδρομαὶ συχναί, καθ' ἅς νὰ διεξάγεται Γαλλιστὶ συνδιάλεξις ἐπὶ τῆς περιστοιχιζούσης φύσεως ἀπὸ εἰκόνων ζωντανῶν, καὶ τέλος νὰ κκτταχθῇ τὸ μάθημα μεταξὺ τῶν πρωτευόντων.

Ἐὰν ἐφαρμοσθῶσι τ' ἀνωτέρω φρονεῖ ὅτι θὰ ἐκμανθάνεται ἡ Γαλλικὴ ἔννευ τῆς ὁποίας δὲν δύναται τις νὰ θεωρηθῇ ἀρτίως μορφωμένος.

Ὅμιλεὶ κατόπιν ὁ καθηγητὴς Γυμνασίου Καστελλίου-Κισσάμου κ. Ἐμμ. Λουπάσης ὑποστηρίζων τὴν ἀνάγκην τῆς πληρεστέρας διδασκαλίας τῆς Γαλλικῆς γλώσσης ὡς ἐξυπηρετικῆς τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ, φρονεῖ ὅτι ἡ διδασκαλία ταύτης δὲν πρέπει νὰ εἶναι ἐμπειρικὴ, ὅτι ἡ Γαλλιστὶ σύνταξις τῆς γραμματικῆς καὶ τῶν βιβλίων ἐν γένει δὲν εἶναι δυνατὴ καὶ ὅτι τὰ πολλὰ γαλλικὰ βιβλία, ἀποτελοῦσι φόρτον.

Ὁ κ. Βουλγαρίδης, καθηγητὴς ἐν Βάμφ, διατυπώνει τὴν γνώμην, ὅτι, Συμφωνεῖ πληρέστατα μὲ τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ Γυμνασιάρχου Β' Γυμνασίου Ἡρακλείου κ. Βουρδουμπάκη, ὅσον ἀφορᾷ τὴν προσθήκην μιᾶς εἰσέτι ὥρας διὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν Γαλλικῶν καθ' ἑβδομάδα τῆς ὁποίας ὥρας ὅμως πρέπει νὰ γίνεται ἀποκλειστικὴ χρῆσις διὰ τὴν πρακτικὴν ἐξάσκησιν τῶν μιλητῶν (conversations), ἐπίσης δὲ συνιστᾷ ὅπως παύση καθ' ὅλοκληρίαν ὁμιλουμένη ἡ Ἑλληνικὴ κατὰ τὴν ὥραν τῆς παραδόσεως, ἀμέσως ἀπὸ τῆς 6' τάξεως καὶ τοῦτο ἔνα κατορθώσων νὰ ἀποκτήσων οἱ μαθηταὶ τὴν συνειδησιν τῆς γλώσσης. Πλὴν τούτου ἔχει νὰ προσθήσῃ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀπασχολῶνται οἱ μαθηταὶ ἐλάχιστα μὲ τοὺς κλασσικοὺς συγγραφεῖς ἀπὸ τοὺς ὁποίους οὐδὲν ὄφελος ἀποκομίζουσιν ἐξερχόμενοι τοῦ Γυμνασίου ἀπὸ φιλολογικῆς ἀπόψεως, ὡς εἶναι παγκοίνως γνωστὸν· εἶναι δὲ κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ἀστέιου μαθηταὶ ἀγνοοῦντες καὶ τὰ στοιχειωδέτερα ἀκόμη νὰ καταναλώσων τὸν πλεῖστον τοῦ πολυτιμωτέρου

των χρόνου εις τούς εν λόγω συγγραφείς άντι να ασκώνται εις θέματα, ασκήσεις, συνθέσεις κλπ.

Πρέπει επίσης οι κανόνες της γραμματικής να εφαρμόζονται επί παραδειγμάτων διότι δσάκις ο μαθητής έχει υπ' όψει του ένα παράδειγμα ούδέποτε λησμονεί τον κανόνα, ούχι δέ να όρίζονται εκ του διβλίου της γραμματικής κανόνες εις τούς μαθητάς, να τούς αποστηθίζουν χωρίς πολλάκις να κάμνουν χρήσιν ούδενός παραδείγματος. Έν τέλει δέ φρονεί ότι τό λυσιτελέστερον και αποτελεσματικώτερον όλων είναι ο ζήλος, ή καλήθέλησις, ή όρεξις, με τά όποια άμα έμφορείται ο διδάσκων έφειρίσκει και μεταχειρίζεται τά μέσα τά όποια θα έκρινε κατάλληλα να καταστήση την διδασκαλίαν του όσον οίόν τε καρποφόρον, οι δέ μαθηται έξ άντιθέτου άπαξ άντιληφθέντες τοϋτο, φιλοτιμούνται και κτηθάλλουσι πάσαν προσπάθειαν όπως έπιτευχθῆ ή υπό του διδάσκοντος επιδιωκόμενος σκοπός.

Ο καθηγητής Ρεθύμνης κ. Ιωάννης Δασκαλάκης ασχοληθείς επί του τρόπου της παιδαγωγικής εκμάθησεως μιας γλώσσης υποστηρίζει τό σύστημα του Berlitz, καθ' ό φρονεί ότι πρέπει να διδάσκεται ή γαλλική γλώσσα, μεταβαλλομένου του νυν ισχύοντος συστήματος. Ο κ. Γ. Ανδρόνικος, καθηγητής Χανίων, παραδέχεται ότι κατά τά λοιπά έχουν καλώς τά κατά την διδασκαλίαν της γαλλικής, αλλά ότι πρέπει να καταργηθούν τελείως οι κλασικοί γάλλοι συγγραφείς, να εθίζονται δέ οι μαθηται από της πρώτης τάξεως εις την έποπτικήν διδασκαλίαν διά πολλών φράσεων, άνευ συντακτικού, τό όποιον μόνον εν τῆ Ε' και Στ' τάξει να διδάσκονται, ένῶ σήμερα φθάνουν πολλάκις οι μαθηται ειςτήν τελευταίαν τάξιν άγνοούντες και αυτά τά στοιχεία.

Ο κ. Κρουστανόπουλος, καθηγητής του Α' Γυμνασίου 'Ηρακλείου' τά στοιχεία διδάσκονται έντός μηνός. Ο κ. Σωτήρχος, καθηγητής Ρεθύμνης' ο μαθητής διδασκόμενος επί έξαετίαν μίαν γλώσσαν πρέπει αναμφίβιλως να την κατέχη, τό σύστημα του Berlitz είναι καλόν, αλλά ό άρεθμός των μαθητών εν εκάστη τάξει αποτελεί σύνταγμα δλόκληρον, οι δέ πολλοί μαθηται είναι σπουδαιότατον

κόλυμα τῆς προόδου αὐτῶν καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις μαθήμασιν καὶ ἐν τοῖς γαλλικοῖς. Ἔτερον κόλυμα τῆς μὴ προόδου αὐτῶν ἐν τοῖς γαλλικοῖς ἀποτελεῖ καὶ ἡ ἀνισότης ἢ ὑπάρχουσα μεταξὺ τῆς βαθμολογίας τῶν γαλλικῶν καὶ τῆς βαθμολογίας τῶν ἄλλων μαθημάτων ἐπιβάλλεται ὁμοίως αὐξήσεις τῶν ὥρῶν τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος.

Ὁ κ. Μυλωνάκης, Γυμνασιάρχης Βάμου, καλὸν θὰ ἦτο νὰ ἀπομακρυνθοῦν τὰ κλασσικὰ γαλλικά, νὰ ἀναπτυχθῇ συνείδησις γαλλιστί καὶ νὰ αὐξηθοῦν αἱ ὥραι.

Ὁ κ. Ἐμμ. Λουπάσης εἶναι ζήτημα διδακτικόν.

Ὁ κ. Ἰ. Μπασδογιάννης, καθηγητῆς τῆς Ἀγγλικῆς ἐν τῇ Ἐμπορικῇ Σχολῇ Χανίων, γνωματεύει ὅτι κατὰ τὴν διδασκαλίαν μιᾶς ξένης γλώσσης πρέπει ὁ μαθητῆς νὰ εἰσέρχεται εἰς τὴν διανόησιν, ὅπως αὕτη διατυπώνεται ἐν τῇ διδασκομένη γλώσσῃ, ὅτι ἡ διδασκαλία πρέπει νὰ ἄρχεται ἀπὸ τῆς γλώσσης τοῦ παιδὸς μεταφραζομένης ταύτης εἰς τὴν ξένην διδασκομένην γλώσσαν καὶ ὅτι ὁ μαθητῆς πρέπει νὰ εὐρεθῇ ἐντὸς περιβάλλοντος ἐνθα νὰ ὁμιλῆται ἢ γλώσσα αὕτη.

Ὁ κ. Ἐπιθεωρητῆς τονίζει ὅτι γαλλικὰ σήμερον συνήθως δὲν διδάσκονται θεωρεῖ ὡς αἷτια 1) τὴν ἔλλειψιν πολλῆς μαρφώσεως καὶ 2) τὴν ἄγνοιαν τῆς μεθόδου, συνιστᾷ ὡς μέσα θελιτώσεως τὰ ἀντίθετα τούτων 1) ἀπόκτησιν προσόντων, 2) παιδαγωγικὴν μόρφωσιν. Ἡ βαθμολογία δὲν ἔχει πολλὴν ἀξίαν ἀφοῦ καὶ ἄλλα μαθήματα ἦσαν εἰς τὴν αὐτὴν μοῖραν. Ὁ καθηγητῆς τέλος τῶν γαλλικῶν πρέπει νὰ ἐπιστήσῃ πολὺ τὴν προσοχὴν του εἰς τὸ νὰ ἐπιβάλλεται ἐπὶ τοῦ μαθητοῦ καὶ ἐφ' ὅλης τῆς τάξεως.

Ἐν τέλει τῆς συζητήσεως γίνονται δεκτὰ ὡς εὐκαια τὰ ἀκόλουθα, 1) νὰ αὐξηθοῦν αἱ ὥραι διδασκαλίας τῶν γαλλικῶν εἰς πάσας τὰς τάξεις, τέσσαρες (προτιθεμένης μιᾶς ὥρας) καὶ 2) νὰ ἐκδληθοῦν ἐκ τῶν ἀνωτέρων τάξεων οἱ γάλλοι κλασσικαὶ συγγραφεῖς (τοῦτο κατὰ πλειονοψηφίαν.) Προκειμένου περὶ τῶν τεχνικῶν μαθημάτων ὁ καθηγητῆς τούτων ἐν τῇ Πρακτικῇ Λυκείῳ κ. Ἰ. Ἀλιγιζάκης εἰσηγεῖται νὰ ἐπεκταθῇ ἢ διδασκαλία τούτων τοῦλάχιστον μέχρι τῆς Τετάρτης τάξεως, ἐν ἣ νὰ διδάσκεται ἢ

ύδατογραφία. ή πρότασις γίνεται δεκτή, με τήν παρατήρησιν του κ. Γεν. Ἐπιθεωρητοῦ ὅτι σήμερον λείπουν οἱ εἰδικοί καί πρέπει νά ληφθῇ πρόνοια περί παρασκευῆς τοιούτων.

Ὁ κ. Μιχ. Πρεβελάκης, Γυμνασιάρχης Ρεθύμνης, πραγματεύεται τὸ ζήτημα τῆς ἐξωσχολικῆς παιδονομίας· δικαιολογεῖ ἐν προοιμίῳ τὴν ἐκλογὴν τοῦ θέματος τούτου πρὸς ἀνάπτυξιν. Ἐκτίθενται εἰτα ὑπ' αὐτοῦ οἱ σκοποὶ τοῦ σχολείου, ὁ διδακτικὸς καὶ παιδαγωγικὸς. Ἀναπτύσσονται τὰ μέτρα τῆς Πολιτείας τὰ ὑπὲρ τοῦ διδακτικοῦ σκοποῦ λαμβανόμενα, ἐνῶ διὰ τὸν παιδαγωγικόν, μεζζονος προσοχῆς καὶ σημασίας ἄξιον, ἐλάχισται ὑπ' αὐτῆς καταβάλλονται μέριμναί, τῆς ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ σχολείου διαγωγῆς τῶν Μαθητῶν ἀντιθεμένης κυρίως εἰς τοῦ σχολείου τὸν Προστάτημον. Κρίνονται ἀνεπαρκῆ τὰ μέσα, ὧν δικαιούται τὸ σχολεῖον νά ποιῆται χρῆσιν εἰς τὸν σωφρονισμὸν τῶν ἀτατούτων μαθητῶν καὶ ὧν ὅμως ἡ πλήρης ἐφαρμογὴ δὲν ἐγκρίνεται πάντοτε ὑπὸ τῆς κεντρικῆς ὑπηρεσίας. Ἄλλ' οὕτω τὸ σχολεῖον μόλις τὴν ἐντὸς αὐτοῦ διαγωγὴν τῶν παιδῶν δύναται νά ἐπιτηρῇ καὶ νά ρυθμίξῃ οὐχὶ δὲ καὶ τὴν ἐκτὸς τοῦ σχολείου μετὰ τὴν μεγάλην αὔξησιν μάλιστα τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν καὶ τὴν ἀνάπασαν τὴν πόλιν, εἰς τὰς Νέας Χώρας, ἐξάπλωσιν τῶν ἐκ τῶν Ἐπαρχιῶν εἰσερχομένων μαθητῶν. Τονίζεται τοῦ οἴκου ἡ ἀδιαφορία ἐναντιουμένου ἔτι πολλάκις εἰς τοῦ σχολείου τὰς ἐνεργείας διὰ τὴν ἠθικὴν διάπλασιν τῶν τροφίμων του. Καὶ ἡ Κοινωνία δὲ ὑπὸ ὕλικῶν μεριμνῶν καὶ φροντίδων περισπωμένη ἀδιαφορεῖ καὶ ἀντιδρᾷ μάλιστα ἀσυνειδήτως εἰς τῶν παιδῶν τὴν πρὸς τὴν ἀρετὴν κατεύθυνσιν. Καὶ αὐτὴ ἡ ἐκκλησία οὐδαμῶς ἢ ἐλάχιστα συμβάλλεται εἰς τὸν ὑπὲρ τῶν νέων ἀγῶνα τοῦ σχολείου. Ἡ Πολιτεία πολλαχῶς ἄλλως ἐπιδεικνύει πατρικὸν ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τοῦ σχολείου καὶ τῆς πνευματικῆς καὶ τῆς ἠθικῆς μορφώσεως τῶν εἰς αὐτὸ φοιτῶντων, ἀλλ' ὥστερεῖ καὶ αὐτὴ εἰς τὰ μέτρα, ὧν ἄνευ ἢ ἐκτὸς τοῦ σχολείου καὶ τοῦ οἴκου ζωῆ τῶν μαθητῶν μένει ὅλως ἀνεπιτήρητος καὶ εἰς πολλοὺς κινδύνους ἐκτεθειμένη. Ἐλλείπει δηλαδὴ τὸ μέτρον τῆς παιδονομίας ἢ ὑπαρξίς παιδονομικῆς σπουδαίας καὶ ἔμπρονος ἀρχῆς, τὴν προσήκουσαν ἐπιβολὴν

καὶ δύνάμιν ἐχούσης, ἧς ἄνευ ἢ ἐκπαίδευσίς μένει ἑτεροσκελής. Περιγράφονται τῶν παιδῶν καὶ τῶν ἐφήβων οἱ κίνδυνοι σωματικοὶ καὶ ἠθικοὶ, ἐκ τῶν ἐλευθέρως κυκλοφορούντων ἡδονιστικῶν καὶ ληστρικῶν βυπαρογραφημάτων καὶ ἐκ τῶν ἐν τοῖς κινήματι γράφοις καὶ τῇ θεάτρῳ ἀνεξελέγκτως διδομένων ἀσέμνων παραστάσεων καὶ ἐκ τῆς ἀνεμποδίστου φοιτήσεως τῶν νέων εἰς τὰ καφενεῖα καὶ εἰς οἰονδήποτε ἄλλο κέντρον τοῦ σώματος καὶ τοῦ ἡθους φθαρποῖόν. Ἡ ἐκ πάντων τούτων ἐπίδρασις καὶ ἡ ἐλευθέρᾳ ἐν αὐτοῖς ἀναστροφή προάγει τοὺς παῖδας εἰς τὴν ἴδρυσιν συλλόγων καὶ ἐταιρειῶν κακωνύμων καὶ ἐκδαστικῶν καὶ εἰς συμμετοχὴν ἔτι εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ τὰ ἐκλογικὰ ὄργια.

Κρούεται ὁ κῶδων τοῦ κινδύνου καὶ ἐκ τῆς ἄνευ ἐπιτηρήσεως καὶ εἰδικῆς χειραγωγίας κατευθύνσεως τῶν παιδῶν εἰς τὰς παιδικὰς καὶ τὰς ἄλλας σωματικὰς ἀσκήσεις, διαστρεφομένης οὕτω τῆς ὠραίας ἰδέας τῆς γυμναστικῆς. Καὶ τὸ ὑψηλὸν δ' ἔτι ὄνομα τοῦ προσκόπου καὶ ὁ μέγαν προσοισμὸν ἔχων Προσκοπισμὸς ἄνευ συνετῆς καὶ χρηστῆς διευθύνσεως καὶ ἄνευ προσαρμογῆς αὐτοῦ πρὸς τὸ σχολεῖον καὶ τὸν διδάσκαλον κινδυνεύει νὰ παρεκτρέψῃ τὸν πρόσκοπον μαθητὴν ἀπὸ τοῦ κυρίου αὐτοῦ ἔργου, ἀπὸ τῶν μαθημάτων, καὶ νὰ ἐμβάλῃ εἰς αὐτὸν τὴν ὀλεθρίαν ἰδέαν ὅτι δικαιούται νὰ ἐλευθεριάσῃ ἐν πᾶσι.

Ἀπὸ πάντων τῶν ἀνωτέρω κακῶν καὶ κινδύνων, τῶν ὁποίων τὸ σχολεῖον νομίζεται, χωρὶς καὶ νὰ εἶναι, ὑπεύθυνον, ἡ Πολιτεία δύναται νὰ σώσῃ τὴν νεότητα ἰδρύουσα τὸν θεσμὸν τῆς παιδονομίας, λειτουργίας ἣν ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις ἤσκει ἐν Σπάρτῃ ὁ Παιδονόμος ἀκολουθούμενος ὑπὸ μαστιγοφόρων καὶ ἐν Ἀθῆναις αὐτὸς ὁ Ἄρειος Πάγος. Παιδονομία οὐχὶ σπασμοδικῶς καὶ ἐκ τῶν ἐνόνητων λειτουργήσασα, ἀλλὰ παιδονομία κρατικῶς ὀργανωμένη, πᾶσαις ἐξουσίαις κατωχυρωμένη καὶ ὑπὸ ἀνδρῶν σπουδαίων ἀσκουμένη, ἐκτεινομένη δὲ καὶ πέραν τῶν σχολικῶν τάξεων ἐπὶ πάντας τοὺς νέους, ἀγρόπνως καὶ πατρικῶς ἐπιτηροῦσα τὴν ἐκτὸς τοῦ οἴκου καὶ τοῦ σχολείου ζωὴν τῶν νέων, ἐν συνεννοήσει καὶ συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ σχολείου καὶ τοῦ οἴκου βυθίζουσα καὶ περιορίζουσα αὐτὴν ἐν τῇ φιλοπονίᾳ καὶ τῇ σω-

φροσύνη και περί τοῦ στεγασμοῦ ἔτι και τῆς σιτήσεως τῶν ἐκ τῶν Ἐπαρχιῶν ἀπορωτέρων μαθητῶν φροντίζουσα θά καταστήσῃ τὴν ἐκπαίδευσιν ἀρτίαν και ἰσοσκελῆ, θά βελτιώσῃ τὸν Οἶκον, τὴν Κοινωνίαν, τὴν Πολιτείαν και θά ἀναδείξῃ και αὐθις τὴν Ἑλλάδα ἐνδοξον και κραταίαν.

Μετὰ δεκάλεπτον διάλειμμα λαμβάνει τὸν λόγον ὁ κ. Στρ. Χρυσόχοος, Διευθυντῆς τοῦ Μονοταξίου Διδασκαλείου Χανίων, ὅστις πραγματεύεται τὸ ζήτημα τῶν μαθητικῶν Κοινωνιῶν. Ἐν ἀρχῇ ἐρμηνεύει τὴν προέλευσιν τούτων· αὕτη δὲν εἶναι μίμησις ἀλλ' ἔμφυτος ἐκδήλωσις τῶν παιδῶν πρὸς τὸ ὄργανοῦσαι, γίνεται δηλαδὴ ἐν ἀρχῇ αὐτόματος ὀργάνωσις τῶν παιδῶν πρωτογενῶς, ἐν ἣ παρατηρεῖται ὅτι οἱ παῖδες κάμνουν καλὴν διάγνωσιν τῆς ἀξίας τῶν συνομιλήκων, ἐκλέγουσιν ὡς ἀρχηγὸν τὸν ἔχοντα πλεῖονα φυσικὰ προσόντα, ὑποτάσσονται και πειθαρχοῦν· ἐκ τῆς ἐμφύτου ταύτης ὀρμῆς προέρχεται ἡ ἰδέα τῶν μαθητικῶν κοινοτήτων.

Ὡς μειονεκτήματα τοῦ θεσμοῦ τούτου ἐθεωρήθησαν,

- 1) ἡ ἀγνοία τῶν πολιτικῶν ζητημάτων ὑπὸ τῶν παιδῶν,
- 2) ὅτι οἱ μαθηταὶ εἶναι ἀνίκανοι νὰ ἐπιβάλλουν ποινὰς,
- 3) ὅτι παρουσιάζεται πρόσθετος ἐργασία διὰ τὸν διδάσκοντα,
- 4) ὅτι μειοῦται τὸ κύρος τοῦ διδασκάλου και τελευταῖον,
- 5) ὅτι εἰσάγεται ἀναρχία και πνεῦμα ἐπαναστατικῶν εἰς τὸ σχολεῖον. Ὁ κ. Χρυσόχοος ἐπὶ τῶν μειονεκτημάτων τούτων φρονεῖ τὰ ἀκόλουθα. 1) τὸ πρῶτον εἶναι ἀσθενές, ἐὰν ὁ μαθητὴς ἀγνοῇ τὰ πολιτικὰ, πρέπει νὰ μάθῃ, ὅπως ὁ ἀγνοῶν νὰ κολυμβᾷ δὲν πρέπει νὰ ἀπόσχη τῆς θαλάσσης ἕως οὗ διδαχθῇ τούτο, ἄλλως ὁ ὀμιλητὴς ἀναπτύσσει τὴν σχέσιν κοινωνίας και σχολείου.
- 2) ἡ σύστασις παιδικῶν δικαστηρίων δὲν εἶναι πάντοτε δυνατὴ, τὰ δὲ βαρέα ἐγκλήματα πρέπει νὰ ἀφήνονται τοῖς διδασκάλοις, ἐπὶ τούτου ἀναφέρει τὰς παρατηρήσεις και γνώμας διαφόρων παιδαγωγῶν.

3) ἡ φροντίς τοῦ διδασκόντος αὐξάνεται μόνον ἐν ἀρχῇ, ἀκολούθως δὲ και βαθμηδὸν μειοῦται.

4) τὸ κύρος τοῦ διδασκάλου οὐδεμίαν μείωσιν ὑφίσταται διότι

αὐτος παραμένει πάντοτε ὁ ἀνώτατος ρυθμιστής,

δ) ἡ περὶ ἀναρχίας γνώμη ἐγεννήθη ἐκ τῆς σπουδῆς, μεθ' ἧς ἠθέλησαν τινες νὰ ἐφαρμόσουν τὸν θεσμόν τοῦτον, καὶ ἐκ τῆς ἐξέως διδασκάλων, τινῶν, νὰ μὴ δέχωνται τὰς κρίσεις ἄλλων, νομίζει ὅτι δὲν ὀφείλει ὁ διδάσκαλος νὰ θεωρῇ ὑποβιβασιμὸν τὴν ἐπέμβασιν τῶν μαθητῶν καὶ ὅτι ὅπου ἐναυάγησεν ὁ θεσμὸς πταίνουσιν οἱ ἐφαρμοσταὶ αὐτοῦ.

Ὡς πλεονεκτήματα δὲ θεωροῦνται.

1) ἡ διάγνωσις τοῦ χαρακτήρος τοῦ παιδός,

2) ἡ ἀπόκτησις κυριαρχίας τοῦ ἐγὼ παρὰ τοῖς μαθηταῖς, ἐπομένως ἡ καταπίεξις τῶν παθῶν, ἡ ἐξίς τῆς ἐφαρμογῆς τῶν νόμων, ἡ ἐκλογή τῶν καλυτέρων ὡς ἀρχόντων κλπ.

3) ἡ πραγματικὴ τῶν μαθητῶν εἰς τὰ διάφορα ζητήματα ἐμβάθυνσις, ὑπερἐπιδρᾶ ἐφ' ὅλης αὐτῶν ζωῆς.

4) Ἡ ἐν καιρῷ ἀνάδειξις πραγματικῶν ἀρχηγῶν τῶν ἐντίμων, εἰλικρινῶν καὶ ἠθικῶν προσώπων, καὶ ἡ τέχνη τοῦ καλῶς ἐκλέγειν.

δ) Οἱ δικαιοῦντες ἀποκτῶσιν τὴν ἰδέαν τῆς εὐθύνης καὶ τοῦ καθήκοντος, ὧν ἡ σημασία εἶναι μεγίστη. Ἀνσκοπῶν εὐρίσκει τὰ πλεονεκτήματα πολὺ πλείονα τῶν μειονεκτημάτων (διότι προσθέτει, ὑπάρχουν καὶ κίνδυνοι). Ἡ εἰσαγωγή τοῦ θεμοῦ τούτου καὶ παρ' ἡμῖν εἶναι δυνατὴ : Τὸ ὑπουργεῖον δὲν πλανᾶται, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐκπαιδευτικοὶ καλῶς ἐπράξεν δειχθέντες ἐφεκτικοὶ ἐφ' ὅσον δὲν κατέχουν καλῶς τὸν χειρισμὸν τοῦ θεμοῦ. Ἐχει τὴν γνώμην ὅτι ἡ ὀργάνωσις πρέπει νὰ εἶναι σύμφωνος πρὸς τὴν ψυχροσύνησιν τῶν μαθητῶν, πρὸς τὰς συνηθείας αὐτῶν κλπ.

ὅτι οἱ παῖδες μας εἶναι ἐπιδεικτικοὶ εἰς τοῦτο καὶ τὰ ἅποτελέσματα, ὅπου ἐφηρμόσθη ὁ θεσμός, ὑπῆρξαν οὐχὶ κατωτέρα τῶν ἐν Ἐθρῶπῃ. ἄς δοκιμασθῇ λοιπὸν καὶ ἡ μάθησις αὕτη.

Ὁ Γυμνασιάρχης Α' Γυμνασίου Ἡρακλείου κ. Ἄρ. Κατσούλης φρονεῖ ὅτι καὶ ὁ προσκοπισμὸς δὲν εἶναι ξένος πρὸς τὰς μαθητικὰς κοινότητας, ἐγκωμιάζει τὰ τοῦ προσκοπισμοῦ ἐν Ἡρακλείῳ, ἔνθα οἱ προϊστάμενοι τῶν ἐκπαιδευτηρίων μετέχουσι

τοῦ διοικητικοῦ Συμβουλίου, τοῦτο δ' ἀκριβῶς θεωρεῖ ὡς ὄρον ἀπραϊτήτων τῆς ἐπιτυχίας τοῦ προσκοπισμοῦ.

Ὁ σχετικὸς κανονισμὸς, συνιστᾷ, νὰ συντάσσεται ἐν ἀρχῇ τοῦ ἔτους ὑπὸ ἐκάστου σχολείου, αἱ κοινότητες δύνανται νὰ ἔχουν ἰδικόν των κανονισμὸν ἢ δὲ διοργανώσεις αὐτῶν φρανεῖ δτι ἀπαλλάσσει τὸ σχολεῖον καὶ ἀπὸ τῆς ἀνάγκης τῆς παιδονομίας.

Ὁ κ. Μπουρλώτος ὡς πρὸς τὴν ἐξωσχολικὴν παιδονομίαν ἀναφέρει τὰς ἐκ τῆς πείρας πειρατηρήσεις του, θεωρεῖ δύσκολον τὴν ἐπίδωξιν τῶν μαθητῶν ἰδίᾳ ἐν ταῖς μεγαλοπόλεις, ἤδη ἐλήφθησαν μέτρα τινὰ, ἀλλὰ τὰ πρόσωπα δὲν εἶναι τὰ κατάλληλα ἀνάγκη νὰ ζητηθῶσιν ὡς παιδονόμοι διδάσκαλοι ἢ συνταξιοῦχοι καθηγηταί, ὥστε νὰ ὑπάρχη εἰδικότης, ἐπιβάλλεται ἡ ἴδρυσις γυμναστηρίων, ἀναγνωστηρίων, πλατειῶν κλπ. πρὸς ἐνασχόλησιν τῶν μαθητῶν, ἀνάγκη ὁμοίως νὰ εἶναι γνωσταὶ αἱ διευθύνσεις τῶν μαθητῶν, ὥστε νὰ παρακολουθῶνται ἐν ἀνάγκη καὶ ἐτῶ σίκιφ των.

Ὡς πρὸς τὰς μαθητικὰς κοινότητας ἀναφέρει ὅσα ἐφήρμοσεν ἐπιτυχῶς ἐν τῷ Διδασκαλεῖῳ· ἔκαμεν θαυμασίαν ἐφαρμογὴν τοῦ θεσμοῦ, ἐφέτος εἰσήγαγε καὶ τὰ παιδικὰ δικαστήρια, ἐν οἷς παρετήρησε λεπτὴν ψυχολογικὴν ἐμβάθυνσιν τῶν μαθητῶν.

Ἐὰν ἐρευνηθῇ καὶ ἐφαρμοσθῇ ὁ θεσμὸς (καὶ δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ) θὰ ἔχη κάλλιστα ἀποτελέσματα, ἀπαιτοῦνται, ἐννοεῖται ὡραὶ ἐργασίας ἐκτὸς τῶν σχολικῶν, ζῆλος τοῦ διδάσκοντος, ἐμβάθυνσις εἰς τὸ ἔργον, ὁ διδάσκων θὰ ἔχη ἐν παντὶ τὸ veto

Ὁ κ. Κιαγιζδάκης ἐρωτᾷ πῶς ἀκριβῶς θὰ ἐνεργήσῃ ὁ θέλων νὰ σχηματίσῃ κοινότητα. Πολλοὶ ἀποκρίνονται, ἐλέχθησαν ὑπὸ τοῦ κ. Χρυσόχρου.

Ὁ κ. Μυλωνάκης ὡς πρὸς τὴν Παιδονομίαν παρατηρεῖ δτι ἕνας καλὸς γυμναστής συνετέλεσεν ἄλλοτε εἰς τὴν εὐρυθμίαν τοῦ γυμνασίου, ἀσχολούμενος καθ' ἐκάστην εἰς τὸ γυμναστήριον, ἄρα ὅταν καλλιεργηθῇ ἡ γυμναστικὴ δύναται νὰ θεραπευθῇ τὸ πρᾶγμα, ὡς πρὸς δὲ τὰς μαθητικὰς κοινότητας θεωρεῖ τὸ πρᾶγμα ὀλίγον ἐπικίνδυνον, σιγὰ σιγὰ μόνον καὶ κητόπιν πολλῆς

μελέτης νὰ γίνωνται ταῦτα, σπουδαῖον ρόλον θὰ παίζη ἡ προσω-
πικότης τοῦ διδασκάλου.

Ὁ κ. Πρεβελάκης προσθέτει ὅτι τὰ ἀποτελέσματα τῶν μαθητι-
κῶν κοινοτήτων εἶναι μελλοντικά, οἱ νεανικοὶ σύνδεσμοι δημι-
ουργοῦν ἐριδας μικροφιλοτιμίας κλπ. δὲν στηρίζονται ἐπὶ ὁρμῆς,
ἢ ἴδρυσις αὐτῶν κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τοῦ Κράτους εἶναι ἐσφαλ-
μένη.

Ὁ κ. Κιαγιάδης ἀπορεῖ πῶς δὲν παρουσιάζεται τὸ ζήτη-
μα τῆς γυμναστικῆς· φρονεῖ ὅτι αὕτη δύναται νὰ ἀντικαταστήσῃ
καὶ τὰς κοινότητας, καὶ τὴν παιδονομίαν. τὸ ἥμισυ τῆς ἀγωγῆς
ἀποτελεῖ ἡ γυμναστική.

Ὁ κ. Χρυσόχορος : νὰ δίδετε περισσοτέραν προσοχὴν εἰς κα-
θηγητὰς ἐφαρμόσαντας τὰ πράγματα καὶ ὄχι ἀπλῶς θεωρητικούς.

Ὁ Ἐπιθεωρητὴς λαμβάνων τὸν λόγον διατυπώνει διὰ βραχέ-
ων κεφαλαίων τοὺς λόγους, οἵτινες συνηγοροῦσιν ὑπὲρ τῆς εἰσα-
γωγῆς τοῦ θεσμοῦ τούτου, τὰ αἷτια τῆς ἀποτυχίας τοῦ συστήμα-
τος τούτου ἐν πολλοῖς σχολείοις, εἰς ἃ ἐφαρμόσθη, τὰ ἐμπόδια
εἰς ἃ προσκρούει ἡ ἐφαρμογὴ καὶ τὰς ἀπαιτήσεις αἵτινες δέον
νὰ τηροῦνται κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς αὐτοδιοικησεως τῶν μαθη-
τῶν. Τονίζει ὅτι πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ θεσμοῦ τούτου πρέπει νὰ
λαμβάνεται σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν ἂν τὸ διδακτικὸν προσωπικὸν εἴ-
ναι εἰς θέσιν νὰ χειρουργήσῃ τοὺς μαθητὰς εἰς μίαν τοιαύτην
σχολικὴν κατάστασιν, διότι ἀναγνωρίζει ὅτι οἱ μέλλοντες νὰ ἐ-
φαρμώσωσιν τοιαῦτα μέτρα πλὴν τῆς βελθείας ψυχολογικῆς μορ-
φώσεως καὶ διδακτικῆς ἐμπειρίας δέον νὰ ἔχωσι ἐμβαθύνει εἰς
τὴν παιδικὴν ψυχὴν καὶ εἰς τὴν ψυχολογίαν τῶν ὁμάδων. Ἀπα-
ραίτητος λοιπὸν ὁρος πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ θεσμοῦ εἶναι τὸ ἀφωσι-
ωμένον διδακτικὸν προσωπικὸν, ὁ ἐνθουσιώδης καὶ ζωντανὸς
διδάσκαλος, ὅστις μὲ εὐλικρινῆ ἀγάπην πρὸς τοὺς μαθητὰς θὰ ἀ-
ναλάβῃ μετὰ προσοχῆς καὶ περισκεψέως τὸ δυσχερὲς τοῦτο ἔρ-
γον. Ἀπαιτήσεις δυσκολωτάτη ἀλλὰ βασικῆ. Διὰ πάντα ταῦτα
προτείνει α) ὅπως τὸ διδακτικὸν προσωπικὸν μελετήσῃ σοβαρῶς
τὸ σύστημα τοῦτο, συζυτήσῃ ἐπανειλημμένως ἐν παιδαγωγικαῖς
συνεδρίασις καὶ παρασκευασθῇ διὰ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ θεσμοῦ τού-

του. β) εις πάντα τὰ σχολεῖα τῆς περιφερείας ἐπὶ τοῦ πρῶτου οἱ μαθηταὶ νὰ χειραγωγῶνται ὑπὸ τῶν οἰκείων καθηγητῶν εἰς τὴν βαθμιαίαν αὐτοδιδασκίαν καὶ αὐτοανάπτυξιν γ) ὅπως ἐξακολουθήσῃ δοκιμαστικῶς ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ θεσμοῦ τούτου εἰς ἅ σχολεῖα πρὸ ἐτῶν ἔχει εἰσαχθῆ, ἅτινα δεόν νὰ ἀναφέρωσιν κατὰ τὸ τέλος τοῦ σχολικοῦ ἔτους τὸν τρόπον, καθ' ὃν τὸ σύστημα τοῦτο ἐφηρμόσθη καὶ τὴν ἐπὶ τῶν μαθητῶν μορφωτικὴν ἐπίδρασιν, ἣν ὁ θεσμὸς οὗτος ἔσχε, βραδύτερον δὲ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν γενομένων παρατηρήσεων καὶ τῶν πορισμάτων, εἰς ἅ ἕκαστον σχολεῖον θὰ ἔχη καταλήξῃ, νὰ λειψθῇ ἀπόφασις περὶ ἐπεκτάσεως τοῦ θεσμοῦ τούτου εἰς πάντα τὰ σχολεῖα τῆς περιφερείας. Ἡ πρότασις αὕτη γίνεται ὁμοφώνως δεκτὴ.

Ὁ κ. Πρεβελάκης, Γυμνασιάρχης Ρεθύμνης, ζητεῖ νὰ ληφθῶν ὑπ' ὄψει αἱ ὥραι τῆς διδασκαλίας τῶν καθηγητῶν καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν πέρα τοῦ ὁποῦ προέπει νὰ διαιρηθῆ ἢ τάξις εἰς τμήματα. Μετὰ βραχείων δὲ συζήτησιν διαλογικὴν διατυπῶνται ἡ εὐχὴ πρῶτον ὅπως αἱ ὥραι τῆς διδασκαλίας περιορισθῶσιν τῶν μὲν πρωτοβαθμίων καθηγητῶν εἰς 21 καθ' ἑβδομάδα, τῶν δὲ δευτεροβαθμίων εἰς 25 καὶ δεύτερον νὰ διαιρῶνται εἰς τμήματα ὅσαι τάξεις ἔχουσι ἀριθμὸν μαθητῶν ἀνώτερον τῶν πενήκοντα.

Κατὰ τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας τῇ εἰσηγήσει τοῦ κ. Γεν. Ἐπιθεωρητοῦ προκειμένου περὶ τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τοῦ **Γυμνασίου Θηλέων** γίνονται ἀποδεκταί, αἱ ἀκόλουθοι μεταρρυθμίσεις : γενικῶς μὲν νὰ μεταρρυθμισθῇ τοῦτο οὕτως ὥστε νὰ γίνῃ σύμφωνον πρὸς τὴν φύσιν τῶν τροφίμων τοῦ σχολείου, εἰδικώτερον δὲ νὰ ἐλαττωθῶν τὰ μαθηματικά, νὰ περιορισθῶν τὰ λατινικὰ καὶ νὰ εἰσαχθῶν ἱστορία τέχνης καὶ διδασκαλία τῆς αἰσθητικῆς.

Ὡς πρὸς τὸ **Πρακτικὸν Λύκειον** γίνονται δεκτά : Νὰ συνταχθῇ πρόγραμμα ἑξατάξίου Πρακτικοῦ Λυκείου, νὰ διδάσκηται ἀκόμη ἐν αὐτῷ μία γλῶσσα (* Ἀγγλικὴ ἢ Γερμανικὴ) καὶ νὰ γίνεται κατάλληλος ἐκλογή διδακτικοῦ προσωπικοῦ.

Ὁ δὲ κ. Ἀντώνιος Ἀρχοντάκης, καθηγητῆστῶν φιλολογικῶν

μαθημάτων τοῦ Πρακτικοῦ Λυκείου Χανίων, προτείνει τὰς ἀκολουθούσους τροποποιήσεις ἐπὶ τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῶν Πρακτικῶν Λυκείων.

1) Νὰ προστεθῇ μία ὥρα διδασκαλίας καθ' ἑβδομάδα διὰ τὰ φιλοσοφικὰ τῆς Ε' τάξεως, διότι ὁ διατιθέμενος νῦν χρόνος εἶναι ἀνεπαρκῆς διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς ψυχολογίας καὶ λογικῆς ἐν τῇ τάξει ταύτῃ. 2) Νὰ ἐλαττωθῶσιν οἱ Ἀρχαῖοι συγγραφεῖς, οἱ διδασκόμενοι εἰς τὴν Γ, Δ, Ε, καὶ ΣΤ' τάξιν, διότι αἱ ὥραι διδασκαλίας τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν εἶναι ὀλίγαι (6 διὰ τὴν Γ, 5 διὰ τὴν Δ, 4 διὰ τὴν Ε' καὶ 4 διὰ τὴν ΣΤ'). 3) Νὰ καταρτισθῇ νέον ἀναλυτικὸν πρόγραμμα διὰ τὰ ἐξατάξια Λύκεια, καθ' ἃ αἱ ὥραι τῶν Ἀρχαίων καὶ νέων Ἑλληνικῶν τῶν δύο κατωτέρων τάξεων νὰ μὴ ἐλαττωθῶσιν. Παρκαλεῖ δὲ ἵνα τὸ συνέδριον ἐκφράσῃ τὴν εὐχὴν ὅπως α) τὸ Ἐκπαιδευτικὸν Συμβούλιον προκηρύξῃ διαγωνισμὸν διὰ τὴν ἔκδοσιν καλῶν μεταφράσεων τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων, διὰ τῶν ὁποίων οἱ μαθηταὶ τῶν Λυκείων νὰ γνωρίζωσι τούτους καὶ νὰ ὠφελῶνται προσηκόντως, ἐκ παραλλήλου δὲ πρὸς ταύτας νὰ διδάσκωνται κατὰ τὰς ὥρας τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν ἄλλα συγγράμματα τῶν αὐτῶν συγγραφέων ἐν τῷ πρωτοτύπῳ. Ἡ ἀνάγνωσις τῶν μεταφράσεων θὰ γίνεταί ἢ κατὰ τὰς ὥρας τῶν Νέων Ἑλληνικῶν ἢ κατ' οἶκον, ἐλεγχόμενου τοῦ πράγματος ἐν ὥρᾳ ὀριζομένη ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος, β) ὅπως ἐκδοθῶσιν εἰδικὰ βιβλία διὰ τὰ Πρακτικὰ Λύκεια ἀφ' ἐνὸς μὲν τῆς Λογικῆς καὶ ψυχολογίας ἀφ' ἑτέρου δὲ τῆς Ἱστορίας.

Ἡ συνέλευσις δέχεται τὴν πρότασιν ὅπως περιορισθῶν ἐν ταῖς ἀνωτέραις τάξεσιν οἱ Ἀρχαῖοι κλασσικοὶ συγγραφεῖς διὰ τὴν ἔλλειψιν χρόνου διδασκαλίας, εἰσπληροῦν μεταφράσεις, μὴ περιοριζομένων τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν ἐν ταῖς κατωτέραις τάξεσι.

Ὁ κ. Κουζινόπουλος σχετικῶς πρὸς τὴν Κύρου Ἀνάβασιν λέγει ὅτι δὲν κρίνει ταύτην ὡς βιβλίον κατάλληλον διὰ τὴν Α' τάξιν· εἶναι παράδειγμα τραγικῆς ἀδελφικῆς ἀγριότητος.

κ. Ζερβάκης: φονεύεται καὶ τὰ πληρῶναι ὀλα.

κ. Κουζινόπουλος: καὶ ἡ γλωσσικὴ μορφή εἶναι ἀκατάλληλος

Ὁ κ. Ἐπ.θεωρητῆς λέγει ὅτι δύναται ὁ διδάσκων νὰ ἐκλέγῃ

τὰ καλὰ μέρη, παραλείπων τὸ ἀδελφικὸν μῖσος. ἡ σύνταξις προγράμματος θὰ ἀρῇ τὴν γλωσσικὴν δυσχέρειαν.

Ἡ Συνέλευσις ἀκολούθως ἐπιλαμβάνεται τῆς ἐξετάσεως τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῶν Ἀστικῶν Σχολείων θηλέων. γενικῶς κρίνεται ὀρθὸν νὰ μεταρρυθμισθῇ τὸ πρόγραμμα αὐτῶν ἐπὶ τὸ πρακτικώτερον, νὰ ἀνυψωθῇ τὸ αἰσθητικὸν καὶ διανοητικὸν ἐπίπεδον τῶν μαθητριῶν, γίνεται δὲ δεκτὸν νὰ ὀρισθοῦν εἰσιτήριοι ἐξετάσεις καὶ διὰ τὰ γυμνασιακὰ Παρθεναγωγεῖα, ἄλλως αἱ ἀπόφοιτοι τούτων νὰ κατατάσσωνται μετὰ ἧ ἄνευ ἐξετάσεων μόνον εἰς τὴν Τρίτην τάξιν τοῦ γυμνασίου, μὴ δυνάμεναι νὰ γίνωσι δεκταὶ ἐν τῇ Τετάρτῃ τάξει.

Ἡ Δις Ἀθηναιῶν, Διευθύντρια τοῦ Γυμνασιακοῦ Παρθεναγωγείου, Ρεθύμνης, διαμαρτύρεται κατὰ τῶν δύο τελευταίων γνωμῶν, ὡς αὐτὰ διετυπώθησαν, θεωροῦσα ταύτας ὡς τεινούσας εἰς κατάργησιν τῶν Ἀστικῶν Σχολείων θηλέων καὶ ἰσχυρίζεται ὅτι αἱ μαθήτριαι πολλάκις διακρίνονται διὰ τὴν ἱκανότητά των.

Ἡ Δις Σοφ. Ἀμαριώτου, Διευθύντρια τοῦ Γυμνασιακοῦ Παρθεναγωγείου Ἡρακλείου, ἀποῦσα κατὰ τὴν ἀνωτέρω συζήτησιν, διαμαρτύρεται διὰ τὴν τοιαύτην ῥύθμισιν τοῦ ζητήματος, θεωρεῖ ὡς ἀδικίαν τὴν μετάβασιν ἀπὸ τῆς τρίτης τάξεως τοῦ Ἀστικοῦ Σχολείου θηλέων εἰς τὴν Τρίτην τάξιν τοῦ Γυμνασίου.

Πολλοί:

Τοῦτο θὰ γίνῃ ἐὰν τὸ πρόγραμμα μεταβληθῇ.

Ὁ κ. Γενεράλης (καθυστερήσας): ἐὰν ἐλήφθη τοιαύτη ἀπόφασις, ἐχόντων ὅπως ἔχουν σήμερον τῶν πραγμάτων, κακῶς ἐλήφθη διότι διαπρέπουσιν πολλάκις αἱ προσερχόμεναι ἐκ τοῦ Γυμνασιακοῦ Παρθεναγωγείου. ἐπὶ τοῦ ὑπάρχοντος προγράμματος νὰ μὴ ἀδικῶμεν τὰ κορίτσια.

Ὁ κ. Κιζιγιάδης: ἐὰν δὲν μεταβληθῇ τὸ πρόγραμμα τότε τὸ Γυμνασιακὸν Παρθεναγωγεῖον περιτεύει.

κ. Μυλωνάκης πρὸς τὸ συμφέρον τῆς παιδείας νὰ μείνῃ τὸ ἀποφασισθέν.

Δις Ἀμαριώτου. μεταδικομμένου τοῦ προγράμματος καὶ μὴ

δικαιουμένης τῆς μαθητρίας νὰ ἐγγραφῆ ἄλλοῦ, καταργεῖται ἐμμέσως τὸ Γυμνασιακὸν Παρθενωγωγεῖον.

κ. Γενεράλης: Νὰ ὀρισθοῦν εἰσιτήριοι ἐξετάσεις.

Πολλοί: τοῦτο ἐγένετο ἤδη.

κ. Μπρουντζός. Τὰ Ἀστικά σχολεῖα δὲν παρασκευάζουν διὰ τὸ Γυμνάσιον. Ὁμιλεῖ ἀκολούθως περὶ τοῦ τρόπου τῶν ἐξετάσεων ἐν ταῖς σχολαῖσις τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως ὁ κ. Μπρουντζός καθηγητῆς τῆς Ἐμπορικῆς Σχολῆς Χανίων, ὅστις λέγει ὅτι τὸ παρὸν σύστημα ἐξετάσεων γραπτῶν καὶ προφορικῶν δὲν ἀνταποκρίνεται πλήρως εἰς τὸν σκοπὸν του, ὡς μέτρον τοῦ ποσοῦ γνώσεων καὶ τῆς χρησιμοποίησεως αὐτῶν ὑπὸ τοῦ μαθητοῦ, διότι εἶναι τελείως ὑποκειμενικόν. Τὰ ἀποτελέσματα αὐτοῦ ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς ἰδιοσυγκρασίας τοῦ ἐξεταστοῦ καὶ τοῦ ἐξεταζομένου καὶ τῆς ἐκάστοτε ψυχολογικῆς καταστάσεως αὐτῶν, εἶναι ἀνάγκη ὅθεν νὰ ἀντικατασταθῇ δι' ἄλλου συστήματος πλέον ἀντικειμενικοῦ οὕτως, ὥστε καὶ οἱ ἐξεταστοὶ καὶ οἱ λοιποὶ περὶ τῆς προόδου τῆς σχολικῆς ἐργασίας ἐνδιαφερόμενοι νὰ δύνανται δι' αὐτοῦ νὰ παρκαλουθῶσι τὰ ἀποτελέσματα τῆς διδασκαλίας ἐν πᾶσι τοῖς σχολαῖσις. Πρὸς τοῦτο προϋτάθησαν διάφορα συστήματα ἐξετάσεων. Ἐν ἐκ τῶν προταθέντων καὶ ἐφαρμοσθέντων συστημάτων εἶναι καὶ τὰ test τὰ ὁποῖα ἐφήρμοσεν μὲ λαμπρὰ ἀποτελέσματα εἰς τινὰς τάξεις τῆς Ἐμπορικῆς Σχολῆς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ θαυμαστοῦ βιβλίου τοῦ νῦν ἐκπαιδευτικοῦ Συμβούλου κ. Παρρασκευοπούλου. Μετὰ ταῦτα ἀναλύει λεπτομερῶς τὰ τῆς ἐφαρμογῆς των καὶ τὰς δυσκολίας, ἃς παρουσιάζουσι καὶ καταλήγει εἰς τὴν σύστασιν περὶ γενικωτέρας δοκιμῆς αὐτῶν εἰς τὰ διάφορα σχολεῖα.

Μετὰ ταῦτα ἐκθέτει τὸν τρόπον προφορικῆς ἐξετάσεως τῶν μαθητῶν ἐπὶ τῆς καθημερινῆς διδασκομένης ὕλης ὁ Καθηγητῆς τοῦ ἐν Πύμπιᾳ Γυμνασίου κ. Ξανθάκης. Μετὰ ταῦτα λαμβάνει τὸν λόγον ὁ Γενικὸς Ἐπιθεωρητῆς ὅστις προερίνει ὅπως ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἀναβληθῇ, διότι πολλοὶ τῶν συναδέλφων ἐδήλωσαν ὅτι δὲν εἶναι ἐπικρῶς παρεσκευασμένοι ὅπως μετασχωσὶ αὐτῆς. Ἐπειδὴ ὁμοῦς ἐπιβάλλεται ἡ τεκτοποίησις τοῦ

συστήματος τῶν ἐξετάσεων, συνιστᾶ, ὅπως ἕκαστον σχολεῖον, ἐφαδιστὸν μὲ τὸ διβλίον τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ Συμβούλου Παρασκευοπούλου «ὁ διδάσκαλος καὶ αἱ ἐξετάσεις» προβαίνει ἐπὶ τῇ δάσει ἐνίων πειρημάτων εἰς τὴν ἀκριβῆ μέτρησιν τοῦ σχολικοῦ προϊόντος παρακολουθοῦν ἅμα τὰ μέτρα, ἅτινα ἐσχάτως λαμβάνονται ἐν Εὐρώπῃ πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ κρατοῦντος μέχρι σήμερον συστήματος τῶν ἐξετάσεων, δι' ἑτέρου ἀνταποκρινομένου πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ σχολείου ἐργασίας, τὰ πορίσματα δὲ τῆς ἐρεύνης καὶ μελέτης αὐτῶν, συζητούμενα ἐν παιδαγωγικαῖς ἐκάστου σχολείου συνεδρίαις ὑποβάλλονται κατ' ἔτος εἰς τὴν Γενικὴν Ἐπιθεώρησιν, μεθ' ἧς τὸ Συνέδριον ἀποδέχεται τὴν πρότασιν τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ καὶ ἀναβάλλει τὴν σχετικὴν συζήτησιν.

Ἀκολούθως γίνεται ὑποδειγματικὴ διδασκαλία πειραματικῆς Φυσικῆς ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ κ. Χατζηγιάννη (τοῦ Διδασκάλου Ἡρακλείου), ὅστις δικαιολογεῖ ἐν τέλει τὸν τρόπον τῆς ἐργασίας τοῦ ἡ διδασκαλία ἐγένετο κατὰ τὸ ἀκόλουθον σχέδιον.

Ἀτμοσφαιρική πίεσις

Ὁ σκοπὸς τίθεται διὰ τῆς διηγήσεως τοῦ παθήματος ἀερόπυρρον, ὅστις ἀνήλθεν πολὺ ὑψηλὰ τὴν ἀτμοσφαιραν καὶ ἔδλεπε τὸ αἷμά του νὰ ἐξέρχεται ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σώματός του ὑπὸ μορφήν σταγονιδίων.

1) Γίνεται τὸ πείραμα τοῦ ποτηρίου τοῦ ὕδατος μὲ χαρτὶ τρυπημένον μερικῆς φορῆς μὲ βελόναν καὶ ἐπαναλαμβάνεται ὑπὸ τῶν μαθητῶν.

2) Τὸ πείραμα τοῦ πετσοῦ ποῦ κολλᾷ πάνω στὸ μάρμαρο ἀφοῦ τὸ βουτήξομε σὲ νερὸ καὶ πολὺ δύσκολα ξεκολλᾷ (ἐπαναλαμβάνεται ὑπὸ τῶν μαθητῶν).

3) Γίνεται τὸ πείραμα τοῦ ἰωνιοῦ, τὸ ὁποῖον σκεπάζομεν καλὰ μὲ χαρτὶ καὶ τὸ χαρτὶ σχίζεται μὲ κρότον σχετικόν, ὅταν ρουφήξομε τὸν ἀέρα ὑπὸ τὸ στενὸ μέρος τοῦ ἰωνιοῦ. (τὸ πείραμα αὐτὸ ἀντικαθιστᾶ τὸ τῆς κονιορραγίας ποῦ θέλει πολλὰ ἔξοδα.)

4) Γίνεται τὸ πείραμα τῶν ἡμισφαιρίων τοῦ Μαγδεμβούργου διὰ τῆς ἀντικαταστάσεως αὐτῶν μὲ δύο πέτσινους δίσκους. Οἱ

δύο δίσκοι τοῦ πετσιοῦ ἀφοῦ τοὺς βουτήξωμε στὸ νερὸ κολλοῦν μὲ τέτοιον τρόπον ὥστε οἱ μαθηταὶ εἶνε δύσκολον, ἂν μὴ ἀδύνατον, νὰ τοὺς ξεκολλήσουν. Εἰς τὸ τέλος ἐκάστου τῶν προηγουμένων πειραμάτων διὰ καταλλήλων ἐρωτήσεων οἱ μαθηταὶ βρίσκουν ὅτι ἡ αἰτία τοῦ φαινομένου τοῦ παρατηρεῖται εἶναι ἡ ἀτμόσφαιρα. Ἰπενθυμιζόμεν τὸ ὅτι ἡ ἀτμόσφαιρα εἶναι ὑλικὸν σῶμα καὶ συνεπῶς ἔχει βάρος, καὶ μόνοι τῶν οἱ μαθηταὶ βγάνουν τὸ α' συμπέρασμα ὅτι ἡ ἀτμόσφαιρα λόγῳ τοῦ βάρους τῆς πιέζει κτὰ πάσας τὰς διευθύνσεις πᾶσαν ἐπιφάνειαν εὐρισκομένην ἐντὸς αὐτῆς.

Γίνεται τὸ πείραμα τοῦσανιδιοῦ (λεπτοῦ) μετὴν ἐφημερίδα πρῶτα διπλωμένη πολλὰς φορὰς καὶ ὑστερα ξεδιπλωμένη ἐντελῶς. Οἱ μαθηταὶ κτυποῦν τὸ σανίδι μετὴν ἐφημερίδα διπλωμένη πολλὰς φορὰς ἀπὸ πάνω στὸ σανίδι, καὶ βλέπουν πῶς ἀναποδογυρίζει εὐκολα, κτυποῦν πάλιν τὸ ἴδιον σανίδι μετὴν διπλωμένη τὴν ἐφημερίδα καὶ βλέπουν ὅτι συναντοῦν μεγάλην ἀντίστασιν τοῦ δὲν περιμενον, βγάνουν δὲ ἀμέσως τὸ β' συμπέρασμα ὅτι ὅση μεγαλύτερα εἶναι μιὰ ἐπιφάνεια, τόσοον περισσότερον πιέζεται ὑπὸ τῆς ἀτμοσφαιρας.

Λέγονται σύντομα ὀλίγα τινὰ περὶ γιὰ νὰ θυμοῦνται δὲ τὴν Πατρίδα τῶν Φαέντζα, γίνεται λόγος περὶ φαγεντζιανῶν σκευῶν καὶ διὰ τίς κοινὲς φαέντζες (λεκάνες). Γίνεται τὸ πείραμα τοῦ ἀκριβῶς ὅπως τὸ ἔκαμε ὁ μεγάλος φυσικός. Ὑπολογίζεται ὑπὸ τῶν μαθητῶν τὸ βάρος τῆς στήλης τοῦ ὑδραργύρου καὶ μόνοι οἱ μαθηταὶ βγάζουν τὸ γ' συμπέρασμα ὅτι

Ἐκαστον ἑκατοστὸν ὑφίσταται πίεσιν ὑπὸ τῆς ἀτμοσφαιρας ἴσην μὲ 1033 γραμ. (ἢ περίπου ἓνα κοιλόν).

Κατόπιν διὰ καταλλήλων ἐρωτήσεων οἱ μαθηταὶ βγάνουν τὸ δ' συμπέρασμα ὅτι

Ἡ πίεσις τῆς ἀτμοσφαιρας εἶναι μεγαλύτερα εἰς τὰ κατώτερα στρώματα καὶ μικρότερα εἰς τὰ ἀνώτερα στρώματα αὐτῆς.

Ἐπὶ τῇ θάσει τῶν μέχρι τοῦδε συμπερασμάτων οἱ μαθηταὶ

έξηγοῦν καὶ τὸ πάθημα τοῦ ἀεροπόρου ἀφοῦ καταλλήλως ὑπενθυμίσωμεν τὴν ἐλαστικότητα τῶν ρευστῶν τοῦ σώματος.

Ἐρωτῶνται κατόπιν οἱ μαθηταὶ ποῦ παρατηροῦν ἐν τῇ κοινῇ βίῃ τὴν πίεσιν τῆς ἀτμοσφαιρας καὶ ἀναφέρουν οὔτοι βεντούζες τροῦμπες, νυχγιλέ κλπ. ἐκτελοῦν μερικὰς ἀσκήσεις πρὸς ὑπολογισμὸν τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πίεσεως ἐπὶ ἐπιφανειῶν διαφόρου ἐμβαδοῦ καὶ τελειώνει ἡ διδασκαλία διὰ τῆς θέσεως τοῦ σκοποῦ τοῦ ἐπομένου μαθήματος, ἡ ὁποία γίνεται ὅταν εἴπωμεν εἰς τοὺς μαθητὰς τὸ τί παθαίνουν πολλοὶ ἄνθρωποι ὅταν ἀλλάξη ὁ καιρὸς (πονοῦν αἱ ἀρθρώσεις των) διὰ νὰ διδάξωμεν εἰς τὸ ἄλλο μάθημα τὸ περὶ βαρομέτρου.

Γίνεται ἐξήγησις τῆς πορείας, ὑποδεικνύεται ἡ ἀπλότης τῶν μέσων καὶ γίνεται γεωμετρικὴ παράστασις τῆς διδασκαλίας,

Κατόπιν ὁ Καθηγητὴς Χανίων κ. Νικήτης Λιοναράκης εἰσηγήθη τὴν διάταξιν τῆς διδασκτέας ὕλης τῶν φυσιογνωστικῶν μαθημάτων ἐν τῇ ἀναλυτικῇ προγράμματι τῶν ἐξαταξίων Γυμνασίων. πρὸς τὴν ὁποίαν συνεφώνησαν καὶ πάντες οἱ λοιποὶ καθηγηταὶ τῶν φυσιογνωστικῶν μαθημάτων ὡς ἑξῆς:

1) Εἰς τὴν Α' τάξιν κατὰ τὸ πρῶτον ἐξάμηνον θὰ διδάσκεται συντομοτάτη ἀνθρωπολογία καὶ τὰ σπονδυλωτὰ ζῶα, κατὰ δὲ τὸ Β' ἐξάμηνον σύντομος γενικὴ φυτολογία ἤτοι περιγραφὴ τῶν ὀργάνων τοῦ φυτοῦ καὶ στοιχειωδῶς τὰ περὶ λειτουργιῶν αὐτῶν. Ἡ φυτολογία πρέπει νὰ διδάσκεται τὸ Β' ἐξάμηνον διότι τὴν ἐποχὴν ἐκείνην θὰ ὑπάρχουν ἀφθονα ἐποπτικὰ μέσα.

2) Εἰς τὴν Β' τάξιν τὸ πρῶτον ἐξάμηνον τὰ ἀσπόνδυλα ζῶα κατὰ δὲ τὸ δεύτερον ἡ συστηματικὴ φυτολογία.

3) Εἰς τὴν Γ' τάξιν κατὰ τὸ Α' ἐξάμηνον σύντομος φυσικὴ Πειραματικὴ ἤτις θὰ παρέχῃ γνώσεις ἀναγκαίας διὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν ἄλλων μαθημάτων. Ἡ διδασκαλία τῆς φυσικῆς πρέπει νὰ εἶναι τρίωρος. Ἐπίσης τὸ Α' ἐξάμηνον δεόν νὰ διδάσκηται ἀνόργανος Χημεία ἐπὶ μίαν ὥραν καθ' ἑβδομάδα.

Κατὰ τὸ Β' ἐξάμηνον θὰ διδάσκηται ἡ δρυκτολογία ἐπὶ δύο ὥρας καθ' ἑβδομάδα καὶ θὰ συνεχισθῇ ἡ διδασκαλία τῆς Χημείας ἐπὶ δύο ὥρας ἑβδομαδιαίως.

Ἡ διδασκαλία τῆς ὀρυκτολογίας δέον νὰ τεθῆ ἐνταῦθα πρὸ τῆς διδασκαλίας τῆς γεωλογίας τὴν ὅποιαν θὰ ἐξυπηρετήσῃ βραδύτερον. Ἐκ τῆς ὀρυκτολογικῆς ὕλης νὰ παραλειφθῶσι τὰ περὶ κρυσταλλογραφικῶν ἀξόνων καὶ κρυσταλλικῶν συστημάτων ἐκ δὲ τῶν ὀρυκτῶν νὰ περιγράφωνται τὰ κυριώτερα καὶ ὠφελιμότερα ὡς καὶ τὰ ἀπαντῶντα εἰς τὸ διαμέρισμα ἐκεῖνο, εἰς ὃ εὐρίσκεται τὸ σχολεῖον.

Ἡ διδασκαλία τῆς ἀνοργάνου Χημείας πρέπει νὰ τεθῆ εἰς τὴν τάξιν ταύτην, ἵνα παράσῃ τὰς ἀπαιτούμενας γνώσεις εἰς τὴν κατανόησιν τῆς ὀρυκτολογίας.

4) Εἰς τὴν Δ' τάξιν θὰ διδάσκηται ἡ Γεωλογία μέχρι τῶν Χριστουγέννων ἐπὶ τρίωρον καθ' ἑβδομάδα, ἀπὸ δὲ τῶν Χριστουγέννων καὶ ἑξῆς ἡ ἀνθρωπολογία ἐκτενῶς μετὰ συντομωτάτης συγκρίσεως τῶν διαφόρων συνομοταξιῶν, ἵνα καταδειχθῆ ἡ ἐξέλιξις ἢ ἀλληλουχία τοῦ ζωϊκοῦ Βασιλείου. Ἐπίσης ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ σχολικοῦ ἔτους νὰ διδάσκηται εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἡ ὀργανικὴ Χημεία ἐπὶ μίαν ὥραν καθ' ἑβδομάδα.

Αἱ ἐκ τῆς Γ' τάξεως κηθεῖσαι γνώσεις τῆς ἀνοργάνου Χημείας μετὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς ὀργανικῆς τοιαύτης εἰς τὴν Δ' τάξιν θὰ διευκολύνωσι τὴν κατανόησιν τῶν διαφόρων φυσιολογικῶν λειτουργειῶν καὶ τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀνθρωπολογίας ἐν τῇ τάξει ταύτῃ.

5) Εἰς τὴν Ε' τάξιν νὰ διδάσκηται ἡ Φυσικὴ Πειραματικὴ ὁπῶς σήμερον τρεῖς ὥρας ἑβδομαδιαίως.

Παραλλήλως καὶ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ σχολικοῦ ἔτους νὰ διδάσκηται ἐπὶ μίαν ὥραν καθ' ἑβδομάδα ἡ ἀνατομικὴ ἐξέτασις τῶν φυτῶν καὶ ἡ φυσιολογία εὐρύτερον μετὰ ἐρμηνείας τῶν διαφόρων φυσιολογικῶν φαινομένων ὡς καὶ ἡ συντομωτάτη σύγκρισις τῶν διαφόρων φυσικῶν τύπων καὶ κλάσεων, ἵνα δειχθῆ ἡ ἐξέλιξις καὶ ἀλληλουχία τοῦ φυσικοῦ κόσμου.

6) Εἰς τὴν Στ' τάξιν ἡ διδασκαλία τῆς φυσικῆς θὰ μείνη ὁπῶς σήμερον, τρίωρος ἑβδομαδιαίως.

Διὰ τῆς τοιαύτης διαβλητίσεως αὐξάνονται αἱ ὥραι τῶν φυσικῶν μαθημάτων εἰς τὴν Γ' καὶ Δ' τάξιν ἀπὸ τρεῖς εἰς τέσσαρας,

ἐλαττοῦνται δὲ αἱ ὥραι εἰς τὴν Στ' τάξιν κατὰ μίαν ἡτοὶ ἐπέρχεται αὔξησις ὥρων διδασκαλίας, τῶν φυσιογνωστικῶν μαθημάτων ἐπὶ μίαν ὥραν καθ' ἑβδομάδα ἐν συνόλῳ.

Διὰ τὸ τετρατάξιον Πρακτικὸν Λύκειον προτείνεται ἡ ἐξῆς μεταβολή. ἡ διδασκαλία τῶν ἀσπονδύλων ζῶων ἀπὸ τῆς Α' τάξεως νὰ μετατεθῆ εἰς τὴν Β', ἐκ τῆς ὁποίας πάλιν νὰ μετατεθῆ ἡ διδασκαλία τῶν σπονδυλωτῶν εἰς τὴν Α' τάξιν, διότι ἐκ τῶν σπονδυλωτῶν, ὡς γνωστοτέρων, πρέπει νὰ ἄρχεται ἡ διδασκαλία τῆς ζωολογίας.

Ἐπίσης παρατηρεῖται καὶ τονίζεται ὅτι ἐκ τῆς φυτολογίας δλόκληρον τμήμα αὐτῆς παρελείφθη κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἰσχύοντος ἀναλυτικοῦ προγράμματος τοῦ Πρακτικοῦ Λυκείου. Ἡ τοιαύτη παράλειψις πρέπει νὰ διορθωθῆ.

Ἰ. Ὑγιεινὴ

Ὁ Ν. Λιοναράκης προτείνει τὴν εἰς τὰς δύο πρώτας τάξεις τοῦ ἑξατάξιου Γυμνασίου διδασκαλίαν τῆς Ὑγιεινῆς ἐπὶ μίαν τοῦλάχιστον ὥραν καθ' ἑβδομάδα καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ σχολικοῦ ἔτους, εἰς δὲ τὴν τελευταίαν τάξιν τοῦ Γυμνασίου τὴν ἐπὶ μίαν ὥραν καθ' ὅλον τὸ ἔτος διδασκαλίαν θεμάτων τῆς Ὑγιεινῆς, τὰ ὁποῖα δὲν ἦτο δυνατόν νὰ διδαχθῶσι εἰς τὰς κατωτέρας τάξεις.

Ἡ διδασκαλία τῆς Ὑγιεινῆς θεωρεῖται ἀπαραίτητος, ὡς ἰδιαιτέρου μὲν θέματος, ἀπὸ τῶν πρώτων τάξεων τοῦ Γυμνασίου, ἵνα βαθμηδὸν διαδοθῶσι παρὰ τῆ λαῶν αἱ ἀναγκαῖαι ὑγιειναὶ γνώσεις, αἱ ὁποῖαι βαθμηδὸν θὰ ἐπιφέρουν τὴν βελτίωσιν τῶν ἀθλιῶν ὄρων ὅφ' οὗς σήμερον διάγει.

Ὁ κ. Σαμιωτάκης, Καθηγητὴς τῶν Φυσικῶν τοῦ Γυμνασίου ἀρρένων Χανίων, λέγει ὅτι διὰ τὸν τρόπον τῆς διδασκαλίας τῶν Φυσικῶν ὑπάρχει ἀνάγκη ὄργάνων, ἀλλ' ἡ συντήρησις αὐτῶν ἀπαιτεῖ ἰδιαιτέρον κόπον, ὅθεν παρακαλεῖ νὰ ἐλαττωθῶν αἱ ὥραι τῆς ὑποχρεωτικῆς διδασκαλίας κατὰ μίαν ὥραν καθ' ἑβδομάδα, καθ' ἣν νὰ διδάσκη ὁ καθηγητὴς τοὺς μαθητὰς τὴν χρῆσιν τῶν ὄργάνων, εὔχεται δὲ νὰ ἐπανεέλθῃ ἐν ἰσχύϊ ὁ καταργηθεὶς σκετικὸς Νόμος.

Ὁ κ. Ἐπιθεωρητής· δὲν ἔχουν ὄλα τὰ σχολεῖα σήμερον ἐργαστήρια, ἐὰν ἐλαττωθοῦν αἱ ὥραι τῶν Φυσικῶν τις θὰ διδάσκη τὴν Γεωγραφίαν καὶ πῶς θὰ οὐνταχθῆ τὸ πρόγραμμα;

Ὁ κ. Μυλωνάκης, καὶ οἱ φιλόλογοι· ἔχουν τὰς ἐκθέσεις, ἐὰν ἐγίνετο διάκρισις διὰ τοὺς Φυσικοὺς θὰ ἐδημιουργεῖτο ἀνισότης.

Ὁ κ. Κακαβελάνης, καθηγητὴς Πρακτικοῦ Λυκείου Χανίων, ἰσχυρίζεται ὅτι γίνονται καὶ ὑπὸ τῶν Φυσικῶν ἀσκήσεις.

κ. Φ. Λουπάσης· ἡ διδασκαλία τῆς Φυσικῆς ἐκανονίσθη ἤδη.

Γίνεται ἐν τέλει δεκτὴ ἡ περὶ φυσιογνωστικῶν μαθημάτων πρότασις τοῦ κ. Λιοναράκη.

Κατόπιν τούτων ἐπὶ τῇ λήξει τῶν ἐργασιῶν τοῦ Πρώτου Παγκρητίου Συνεδρίου τῶν λειτουργῶν τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως ὁ συγκροτήσας καὶ διευθύνσας τοῦτο Γεν. Ἐπιθεωρητὴς κ. Π. Φιλόπουλος

Μετὰ συγκινήσεως ἀποχιρετίζει τὰ μέλη τοῦ Συνεδρίου καὶ ἐκφράζει τὰς εὐχαριστίας, τὴν ἱκανοποίησιν καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν του διὰ τὴν πρόθυμον πάντων συμμετοχὴν, τὴν ἐπιτυχῆ διεξαγωγὴν τοῦ συνεδρίου καὶ τὰς πολλαπλὰς ὠφελείας, τὰς ὁποίας πάντες ἐξ αὐτοῦ θὰ ἀποκομίσωσι. Τονίζει ὅτι ἀνεγνωρίσθη μὲν καὶ ἐκτὸς τοῦ συνεδρίου καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτοῦ ἡ ἀφοσίωσις, ὁ ζῆλος καὶ ἡ ἐπιμέλεια τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ, ἀλλ' ἐπίσης διεπιστώθη ὅτι τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐκπαιδεύσεως δὲν εἶναι ἀνάλογα πρὸς τὰς διαθέσεις ταύτας τῶν διδασκόντων, λόγῳ τοῦ ἰσχύοντος συστήματος, τῆς μεθόδου καὶ τῆς ἐν γένει πορείας τοῦ σχολεῖου. Ὑποδεικνύει ὅτι ὀφείλουσι πάντες οἱ ἐκπαιδευτικοὶ λειτουργοὶ νὰ ἐννοήσωσι τὴν μεγάλην ἀποστολὴν, ἣν ἔχουν, νὰ ὑψωθῶσιν ἰσάξιοι πρὸς αὐτὴν καὶ νὰ συγχρονίσωσι τὴν ἐργασίαν αὐτῶν μὲ τὸ πνεῦμα καὶ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ σημερινοῦ πολιτισμοῦ, ἐπὶ τῇ βάσει δὲ τῶν νέων παιδαγωγικῶν ἀρχῶν καὶ θεωριῶν νὰ ἀνεγείρωσιν ἐν τῇ ψυχῇ τῆς νεότητος τὸ πνευματικὸν ἠθικὸν οἰκοδόμημα. Ἐκ τῆς ἀθρόας προσελεύσεως εἰς τὸ συγκροτηθὲν συνέδριον τῶν λειτουργῶν τῆς Μέσης ἐκπαιδεύσεως κατεδείχθησαν αἱ εὐγενεῖς διαθέσεις ἡ ἀγαθὴ προαίρεσις καὶ ἡ προσδευτικὴ κίνησις αὐτῶν φιλοτιμουμένων



Οι Λειτουργοὶ τῆς Μ. Ἐκπαιδεύσεως μετὰ τὴν λήξιν
τοῦ Παιδαγωγικοῦ Συνεδρίου

νά τελειοποιηθοῦν καὶ ἐνισχύθῃ ἢ πεποίθησις τῶν πολιτῶν, ὅτι ὑπάρχουν ἠθικαὶ ἀξίαι καὶ ὑψηλὰ ἰδανικά.

Συνιστᾷ ἀκολούθως πρίσιν καὶ ἀφοσίωσιν εἰς τὸ ἔργον των, χαρακτηρίζει τοὺς ἐκπαιδευτικοὺς ὡς τοὺς φορεῖς τῶν μεγάλων ἰδανικῶν τοὺς ἀκμώτους ἐργάτας τῆς προόδου τῆς κοινωνίας καὶ τοῦ ἔθνους καὶ διατυπῶνών τὰς ἀγαθὰς αὐτοῦ ἐλπίδας περὶ τῆς καρποφόρου δράσεως αὐτῶν κηρύττει τὴν λήξιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Α' πγκλητικῆς Συνεδρίου τῶν λειτουργῶν τῆς Μέσης Ἐκπαίδευσως.

Ἀποχαιρετιστήριος προσφώνησις κ. Μυλωνάκη Γυμνασιάρχου.

Λαθὼν ἀκολούθως τὸν λόγον ὁ Γυμνασιάρχης Βάμου κ. Μυλωνάκης ἐκφράζει ἐξ ὀνόματος ὅλης τῆς συνελεύσεως τὴν ἀπεριόριστον ἐκτίμησιν, τὴν δεκτικὴν εὐγνωμοσύνην καὶ τὸν ἀνυπόκριτον θαυμασμόν πάντων πρὸς τὸν πρόεδρον τοῦ συνεδρίου καὶ Γεν. Ἐπιθεωρητὴν κ. Π. Φιλόπουλον δι' ὅσα ἀπὸ τριετίας ἐπραξε καὶ πράττει ὑπὲρ τῆς Παιδείας. Ἐγκωμιάζει τὴν διαρκῆ δράσιν, τὴν σπανιωτάτην ὑπαλληλικὴν ἐντιμότητα αὐτοῦ, τὸ ἀνυπέροχον ὑπηρεσιακὸν τάκτ καὶ τὸν ἀκραιφνῆ καὶ ἀδολον ἐνθουσιασμόν του ἐν τῷ ἔργῳ, ὅπερ ἢ Πολιτεία τῷ ἔχει ἐμπιστευθῆ.

Παρακαλεῖ ὅπως ἐξακολουθήσῃ πάντοτε καθοδηγῶν καὶ ἐμπνέων καὶ ἐκφράζει τὴν ἱκανοποίησιν πάντων διὰ τὴν σύγκλησιν τοῦ Συνεδρίου τὴν ἐπιτυχεστάτην καὶ εὐστροφωτάτην διεύθυνσιν αὐτοῦ, ἐξαίρει τὰ ἐκ τῆς συναντήσεως ταύτης ἀγαθὰ καὶ ἐκφράζει καὶ πάλιν τὴν γενικὴν τῶν μελῶν εὐγνωμοσύνην διὰ τὸ ἐπιτελεσθὲν ἔργον καὶ τὴν εὐχὴν ὅπως ἐπὶ μακρὸν παραμείνῃ μεταξὺ αὐτῶν ὁ δημιουργὸς τοῦ Συνεδρίου τούτου.

Ἐθὺς μετὰ τὴν λήξιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Π. Συνεδρίου τὰ μέλη αὐτοῦ μεταδάντα ἐν σώματι εἰς τὴν Ἀστικὴν κλιμακωτὴν εἰσοδὸν τῆς Νέας Ἀγορᾶς Χανίων ἔλαβον ἀναμνηστικὰς φωτογραφίας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΕΙΣ Α ΚΑΤΕΛΘΕ ΤῸ Π. ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΚΑΙ ΑΤΙΝΑ ΔΙΕΤΥΠΩΣΕΝ ΩΣ ΕΥΧΑΣ

Πλὴν τῆς ὠφελείας τῆς προκυψάσης ἐκ τῶν παντὸς εἶδους ὑποδειγματικῶν διδασκαλιῶν τῶν γενομένων κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ συνεδρίου καὶ πλὴν τῶν διαφόρων νέων ἀπόψεων, τὰς ὁποίας πικρουσίαν αἰγενομένοιαι ὁμιλῆαι, ἡ Συνέλευσις τῶν Ἐκπαιδευτικῶν κατόπιν ἐπισταμένων συζητήσεων κατέληξεν καὶ εἰς τὰ ἀκόλουθα συμπεράσματα, παρατιθέμενα ἐνταῦθα συνοπτικῶς ἐκ τῶν πρακτικῶν ἐκάστης ἡμέρας.

Α' Κλασσικὰ Γυμνάσια.

1) Νὰ Συνταχθῇ πρόγραμμα ἑξαταξίου Γυμνασίου.

2) Τὰ Μαθηματικὰ ἐν τοῖς κλασσικοῖς Γυμνασίοις νὰ ἀπλοποιοῦν, ἀλλ' οὕτως ὥστε ἡ ἀπλοποίησις νὰ μὴ χαλαρώνη τὴν ἐνότητα αὐτῶν.

3) Νὰ γίνῃ ἀΐξις τῶν ὥρῶν διδασκαλίας τῶν Νέων Ἑλληνικῶν ἐν ταῖς κατωτέραις τάξεσι τοῦ Γυμνασίου, νὰ διδάσκωνται δὲ ταῦτα καὶ ἐν τῇ Ε' καὶ ΣΤ' τάξει καὶ προσέτι ἡ ἱστορία τῆς Νέας Ἑλληνικῆς Λογοτεχνίας καὶ τῆς ξένης λογοτεχνίας.

4) Νὰ ἐπεκταθῇ ἡ διδασκαλία τῆς Γεωγραφίας καὶ εἰς ἄλλας τάξεις τοῦ Γυμνασίου (μέχρι τῆς Δ') καὶ νὰ διδάσκηται ἐν μὲν τῇ Α' τάξει ἡ Γεωγραφία τῆς Ἑλλάδος, ἐν τῇ Β' ἡ τῆς Εὐρώπης, ἐν τῇ Γ' τάξει ἡ τῶν Ἡπειρῶν καὶ ἐν τῇ Δ' τάξει ἐπὶ μίαν ὥραν ἡ Οἰκονομικὴ Γεωγραφία.

5) Νὰ περιορισθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν τῇ Ε' τάξει διδασκόμενων ὑπὸ τῶν φιλολόγων συγγραφέων, ἀνατιθεμένης εἰς τοὺς θεολόγους τῆς διδασκαλίας τῶν ἐκκλησιαστικῶν λυρικῶν ποιητῶν.

6) Οἱ Ἀρχαῖοι Ἑλληνες συγγραφεῖς νὰ διδάσκωνται ἐν μέρει εἰς τὸ πρωτότυπον, τὰ δὲ λοιπὰ νὰ παρέχωνται ἐν καλῇ μεταφράσει, ὥστε ὁ μαθητὴς νὰ ἀποκτᾷ διαφέρον καὶ νὰ σχηματίζῃ ἔννοιαν τοῦ συνόλου.

τοῦτο καὶ διὰ τὰ ἄλλου τύπου σχολεῖα).

7) Τὰ Λατινικά ἐν τῇ Δ' Ε' καὶ ΣΤ' τάξει γὰ διδάσκωνται ἀνὰ δύο ὥρας, αἱ δὲ κερδίζόμεναι ἐξ αὐτῶν ὥραι νὰ διατεθοῦν διὰ τὰς ὑποδεικνυομένας ἀυξήσεις ἄλλων μαθημάτων.

8) Νὰ εἰσαχθῇ ἐν ταῖς ἀνωτέραις τάξεσιν τοῦ Γυμνασίου ἡ ἱστορία τῆς τέχνης καὶ ἡ ἱστορία τῆς φιλοσοφίας.

9) Νὰ περιορισθῇ ἡ ὕλη τῶν μαθηματικῶν μὴ **περιοπιόμενων** τῶν ὥρῶν διδασκαλίας αὐτῶν.

10) Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία νὰ διδάσκηται ἐπὶ δύο ὥρας καὶ οὐχὶ ἐπὶ μίαν, ἡ δὲ Ἀπολογητικὴ, ἀντὶ νὰ προστεθῇ ὡς νέον μάθημα, νὰ χρησιμεύῃ ὡς ἐνισχυτικὸν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῶν Θρησκευτικῶν.

11) Νὰ ἐναλλαχθοῦν τὰ Θρησκευτικὰ ὡς ἐξῆς. α') τὰ Ἀπολυτικά ἐκ τῆς Α' τάξεως νὰ μεταφερθοῦν εἰς τὴν Β' τάξιν, β') ἡ Κατήχησις ἐκ τῆς Β' τάξεως εἰς τὴν Πέμπτην, γ') αἱ πράξεις τῶν Ἀποστόλων ἐκ τῆς Τετάρτης εἰς τὴν Τρίτην δ') ἡ Ἠθικὴ ἐκ τῆς Ε' τάξεως εἰς τὴν Ἑκτην, καὶ νὰ γίνῃ ἡ διδασκαλία πάντων δίωρος.

12) Ὡς πρὸς τὰς ἐκδρομὰς α') νὰ γίνωνται ἡμιημερήσιαι ἐκδρομαὶ ἐβδομηδικίως, μία ἡμερησία κατὰ μῆνα καὶ μία τοῦλάχιστον πολυήμερος κατ' ἔτος, β') ὁ σύλλογος ἐκάστου σχολείου ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἔτους νὰ λαμβάνῃ ὁπωσδήποτε τὰς περι ἐκδρομῶν ἀποφάσεις (χωρὶς ἀκριβῆ προκαθορισμὸν τοῦ χρόνου) καὶ γ') νὰ τηρῆται βιβλίον ἐκδρομῶν (καὶ διὰ τὰ ἄλλα Σχολεῖα).

13) Ὡς πρὸς τὰ Γαλλικά α') νὰ αὐξηθοῦν αἱ ὥραι διδασκαλίας εἰς πάσαις τὰς τάξεις, β') νὰ ἐκβληθοῦν ἐν τῶν ἀνωτέρων τάξεων οἱ Γάλλοι κλασσικοὶ συγγραφεῖς καὶ γ') νὰ γίνεσθαι ἡ συζητήσις Γαλλιστί.

Β' Ἐξτάξιν Γυμνάσιον Θελέων

Γενικῶς μὲν διατυπώνεται ἡ εὐχὴ νὰ μεταρρυθμισθῇ τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα οὕτως, ὥστε νὰ γίνῃ σύμφωνον πρὸς τὴν φύσιν τῶν τροφίμων τοῦ σχολείου, εἰδικώτερον δὲ νὰ ἐλαττωθοῦν τὰ Μαθηματικά, νὰ περιορισθοῦν τὰ Λατινικά καὶ νὰ εἰσαχθοῦν ἱστορία τῆς τέχνης καὶ διδασκαλία τῆς αἰσθητικῆς.

Γ' Πρακτικὸν Λύκειον

1) Νὰ συνταχθῆ πρόγραμμα Ἑξαταξίου Πρακτικοῦ Λυκείου νὰ διδάσκεται ἀκόμη ἐν αὐτῷ μία γλῶσσα (Ἡ Ἀγγλική ἢ Γερμανική) καὶ νὰ γίνεται κατ'ἀλληλὸς ἐκλογή τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ.

2) Νὰ περιορισθοῦν ἐν ταῖς ἀνωτέραις τάξεσιν οἱ ἀρχαῖοι κλασσικοὶ συγγραφεῖς διὰ τὴν ἔλλειψιν χρόνου διδασκαλίας, νὰ εἰσαχθοῦν καὶ μεταφράσεις, νὰ μὴ περιορισθοῦν δὲ τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικά ἐν ταῖς κατωτέραις τάξεσιν.

3) Τὰ τεχνικὰ μαθήματα νὰ ἐπεκταθοῦν μέχρι τῆς Δ' τάξεως, ἐν ἣ νὰ διδάσκεται ἡδωτογραφία (καταρτιζομένων, ἐννοεῖται, εἰδικῶν καθηγητῶν)

Δ' Ἀστικά Σχολεῖα Θελέων

Γενικῶς κρίνεται ὀρθὸν νὰ μεταρρυθμισθῆ τὸ πρόγραμμα αὐτῶν ἐπὶ τὸ πρακτικώτερον, νὰ ἀνυψωθῆ τὸ αἰσθητικὸν καὶ διανοητικὸν ἐπίπεδον τῶν μαθητριῶν.

Εἰδικώτερον δὲ νὰ ὁρισθοῦν εἰσιτήριοι ἐξετάσεις καὶ διὰ τὰ Ἀστικά Σχολεῖα Θελέων (Γυμνασιακὰ Παρθεναγωγεῖα), εἰδὲ μὴ αἱ ἀπόφοιτοι τούτων νὰ κατατάσσονται μετὰ ἢ ἄνευ ἐξετάσεων μόνον ἐν τῇ τρίτῃ τάξει τῶν ἑξαταξίων Γυμνασίων, μὴ δυνάμεναι νὰ γίνωσι δεκταὶ ἐν τῇ Τετάρτῃ (Κατὰ τοῦ τελευταίου περιορισμοῦ διεμαρτυρήθησαν αἱ διευθύντριαι τῶν Ἀστικῶν σχολείων Ρεθύμνης καὶ Ἡρακλείου.)

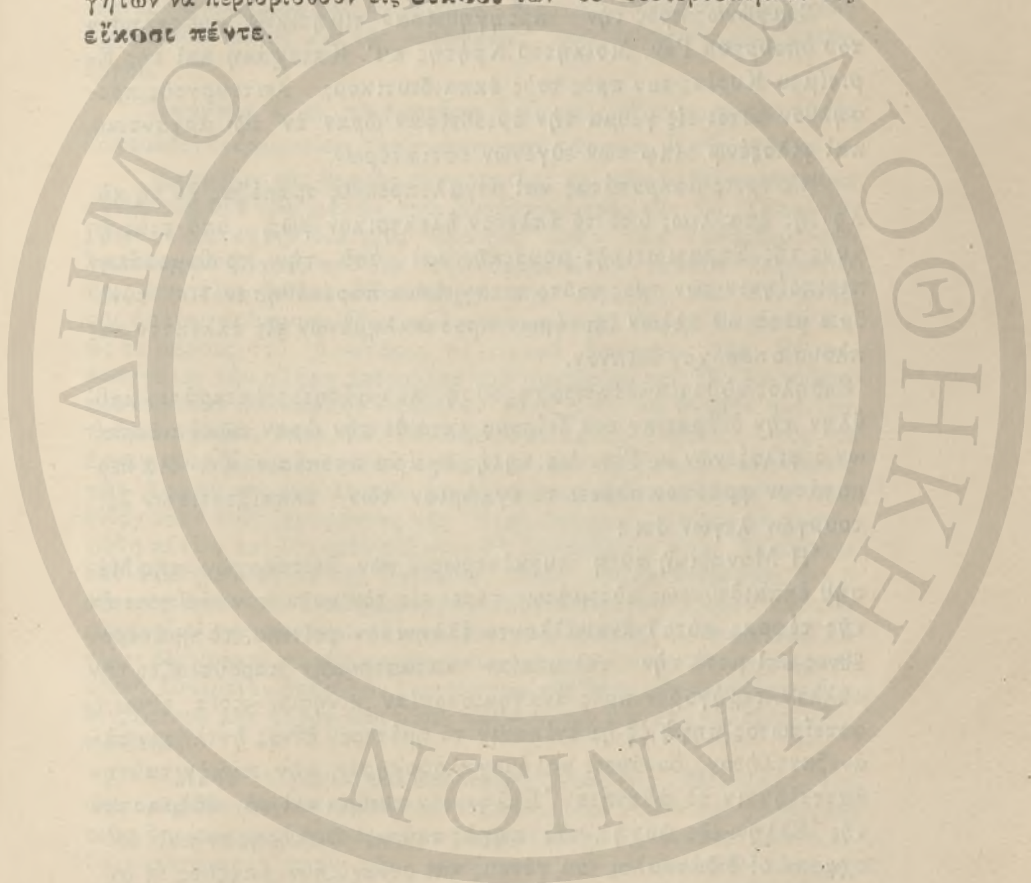
Ἔως πρὸς τὰς μνηστικὰς κοινότητας. Νὰ γίνῃ μελέτη καὶ προπαρασκευὴ τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ, χειρῶν γιὰ τῶν μαθητῶν εἰς αὐτοδιδάκην καὶ αὐτοανάπτυξιν, δοκιμαστικῆ ἐξακολούθησις τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ θεσμοῦ εἰς ἃ σχολεῖα ἔχει εἰσαχθῆ καὶ ἐπέκτασις εἰς πάντα τὰ σχολεῖα τῆς περιφέρειας ἐπὶ τῇ βάσει τῶν παρατηρήσεων καὶ τῶν ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς ἱκανοποιητικῶν ἀποτελεσμάτων.

Ἔως πρὸς τὰς ἐξετάσεις. Νὰ μελετηθῆ καὶ ἐξετασθῆ ὁ τρόπος τῶν ἐξετάσεων, ὃν ὁ ἐκπαιδευτικὸς Σύμβουλος κ. Παρασκευόπουλος ἐν τῷ εἰδικῷ αὐτοῦ βιβλίῳ πραγματεύεται.

Γενικὰ δὲ διετυπώθησαν αἱ εὔχαι

1) Νὰ χωρίζονται εἰς τμήματα ὅσαι τάξεις περιλαμβάνουσι ὑπὲρ πενήκοντα μαθητάς.

2) Αἱ ὥραι τῆς διδασκαλίας τῶν μὲν πρωτοβαθμίων καθηγητῶν νὰ περιορισθοῦν εἰς εἴκοσι τῶν δὲ δευτεροβαθμίων εἰς εἴκοσι πέντε.



ΤΙΜΗΤΙΚΟΝ ΓΕΥΜΑ

δοθέν ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ Κρήτης κ. Κατεχάκη εἰς τοὺς λειτουργοὺς τῆς Μ.

Ἐκπαιδεύσεως ἐν τῇ ἐν Χιλέπα ἐπύ-
λει τῆς Γενικῆς Διοικήσεως.

Συμφώνως πρὸς τὴν προηγηθεῖσαν τιμητικὴν πρόσκλησιν τοῦ ὑπουργοῦ Γεν. Διοικητοῦ Κρήτης κ. Γ. Κατεχάκη καὶ τῆς Ἐριτίμου Κυρίας του πρὸς τοὺς ἐκπαιδευτικούς λειτουργοὺς προσήλθον οὗτοι εἰς γεῦμα τὴν ὀρισθεῖσαν ὥραν ἐν τῷ ἀρχοντικῷ καὶ φιλοξενίῳ οἴκῳ τῶν εὐγενῶν ἐστιατέρων.

Εἰς τρεῖς μακροτάτας καὶ μεγαλοπρεπεῖς τραπέζας ἐν τῇ αὐλῇ τῆς ἐπαύλεως ὑπὸ τὸ ἀπλετον ἠλεκτρικὸν φῶς, ὑπὸ τοὺς ἤχους τῆς Στρατιωτικῆς μουσικῆς καὶ ὑπὸ τὴν προθυμοτάτην περιποίησιν τῶν πρὸς τοῦτο τεταγμένων παρεκάθησαν 150 σύνεδροι μετὰ 50 ἄλλων ἐπισήμων προσκεκλημένων εἰς ἐκλεκτὸν καὶ πλουσιοπάροχον δεῖπνον.

Ἐκδηλος εὐθυμία μετὰ προσηκούσης κοσμιότητος ἐπεκράτει καθ' ἑλπὴν τὴν διάρκειαν τοῦ δεῖπνου κατὰ δὲ τὴν ὥραν τῶν ἐπιδορπίων ὁ φιλοξενῶν κ. Γεν. Διοικητὴς ἐγείρει πρόποσιν καὶ διὰ θερμωτάτων φράσεων πλέκει τὸ ἐγκώμιον τῶν ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν λέγων ὅτι :

Ἡ Μοναδικὴ αὕτη συγκέντρωσις τῶν λειτουργῶν τῆς Μέσηθ ἐκπαιδεύσεως αὐτομάτως φέρει εἰς τὸν νοῦν τὸν ἀειποτεῖ ἐκ τῆς τέφρας αὐτοῦ ἀναθάλλοντα ἑλληνικὸν φοῖνικα, τὸ ἡμέτερον ἔθνος καὶ μετὰ τὴν τελευταίαν καταστροφὴν παρουσιάζει τὴν μᾶλλον κρήγορον πρὸς ἀναδημιουργίαν κίνησιν. ποία εἶναι ἡ ἀστείρωτος πηγὴ ἐξ ἧς ἀνέκαθεν τὸ ἡμέτερον ἔθνος ἤντησεν τὰς ἀνεξαντλήτους δυνάμεις καὶ ἐμεγαλοθύρησεν; τὴν πηγὴν ταύτην ἀποτελοῦσιν τὸ ἀθάνατον Ἑλληνικὸν πνεῦμα καὶ τὸ ἀδάμαστον τῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς, τὰς πηγὰς ταύτας διετήρησαν καὶ ἐνίσχυσαν οἱ διδάσκαλοι τοῦ γένους καὶ συνεχίζουσιν ἐπὶ ξίῳ οἱ σημερινοὶ διάδοχοι αὐτῶν.

Συνιοτᾶ νὰ συνεχίζουσιν πάντες τὸ τόσον ἀθόρυβον καὶ σε-

μόνον ὅσον καὶ μέγχι καὶ ἔθνωφελές ἔργον τῆς λαξεύσεως τῆς ψυχῆς καὶ τῆς ἀνυψώσεως τοῦ πνεύματος τῆς Ἑλληνίδος νεότητος, ἐξ ἧς καὶ μόνῃς ἐξαρτᾶται ἡ πρόοδος καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς Πατρίδος. Ἐκφράζων δὲ τὴν ἀκλόνητον πεποίθησιν, ὅτι ὡς διδάσκαλοι θὰ δημιουργήσωσιν τοὺς ἀνδρας ἐκείνους, οἵτινες θὰ ὀδηγήσωσιν εἰς τὴν ἐν παντὶ μεγαλοουργίαν, ἐγείρει τὸ ποτήριον ὑπὲρ τοῦ ἡγουμένου τῆς ἐν Κρήτῃ Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, τῶν λειτουργῶν αὐτῆς καὶ τῆς εὐδοώσεως τοῦ ἔθνοςωτηρίου αὐτῶν ἔργου.

Ἄπαντων δ' εἰς τὰ ἀνωτέρω ὁ Γενικός Ἐπιθεωρητὴς κ. Φιλόπουλος, διερμηνεύων τὴν γνώμην καὶ τῶν κ.κ. Καθηγητῶν,

Ἐκφράζει τὰς θερμὰς εὐχαριστίας καὶ τὴν βαθεῖαν εὐγνωμοσύνην πάντων τῶν μελῶν τοῦ Συνεδρίου πρὸς τὸν κ. Ἰπουργὸν Γενικῶν Διοικητῆν διὰ τοὺς ὀρκίους ὑπὲρ τῶν ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν λόγους καὶ διὰ τὴν θερμότητα τὴν ταύτην δεξιῶσιν, ἣτις ἀποτελεῖ ἐν ἐπιπλέον δεῖγμα τῆς στοργῆς καὶ μερίμνης, τῆς ὁποίας κρίνονται ἀξιοὶ οἱ λειτουργοὶ τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως ἐκ μέρους τοῦ Ἀνωτάτου πολιτικοῦ ἄρχοντος τῆς Νήσου, ἀναγγέλει τὴν πλήρη ἐπιτυχίαν τοῦ συνεδρίου καὶ τὴν ἐκ τούτου προκύψασαν πολλαπλὴν ὠφέλειαν, τονίζει ὅτι τὸ θερμὸν καὶ ζωηρὸν διαφέρον, ὅπερ ὁ κ. Γενικός Διοικητὴς ἐπέδειξε πρὸς τὸ ἔργον τῶν Ἐκπαιδευτικῶν καθὼς καὶ αἱ τιμητικαὶ ἐκδηλώσεις τῶν Ἀρχῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἐπισήμων παραγόντων ἐτόνωσαν καὶ ἐνίσχυσαν τοὺς ἱεροφάντας τῆς Ἐκπαιδεύσεως, οἵτινες μὲ γρανιτώδη πίστιν καὶ ἰσχυρὰν θέλησιν θὰ ἐργασθῶσιν πρὸς βελτίωσιν καὶ ἀναδημιουργίαν τῆς Παιδείας, διότι συναίσθάνονται ὅτι ἡ Πατρίς ἡμῶν τὴν ἀναδημιουργίαν, τὴν καθόλου πρόοδον καὶ τὴν εὐημερίαν τῆς πᾶσι τῶν ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν ἀναμένει. Ἐν τέλει δὲ ὑψῶντὸ ποτήριον προπίνει ὑπὲρ τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ τοῦ τόσον εὐμένειαν ὑπὲρ τῶν λειτουργῶν τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως ἐπιδειχθέντος καὶ τόσον πατρικῶς μοχθοῦντος διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς παιδείας.

Μετὰ τὸ γεῦμα καὶ ὑπὸ τοὺς ἤχους τῆς Μουσικῆς τῆς Φρουρᾶς Χανίων ἐχορεύθησαν ἀποκλειστικῶς Ἑθνικοὶ χοροί, εἰς τοὺς ὁποίους μετ' ἐνθουσιασμοῦ συμμετέσχον πλείστοι τῶν συνδαιτυμόνων καὶ περὶ τὴν μίαν μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἀπεχώρησαν οἱ πολυπληθεῖς προσκεκλημένοι ἀποκομίζοντες τὰς ἀρίστας τῶν ἐντυπώσεων διὰ τὰς ἐξαιρετικὰς περιποιήσεις καὶ τὴν μεγάλην εὐγένειαν τοῦ κ. Ἰπουργοῦ καὶ τῆς Ἐπιτίμου κυρίας του.

Α'
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΣΧΟΝΤΩΝ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ

Γυμνάσιον Ἀρρένων Χανίων

1	Λελεδάκις Γεώργιος	Καθηγητής
2	Σπυριδάκις Χαρίλος	»
3	Ἀμπατζῆς Φωκίων	»
4	Σαμιωτάκις Κωνστ.	»
5	Λάριος Ἀλέξανδρος	»
6	Κατσιναβάκις Πέτρος	»
7	Πενθερουδάκις Ἀθανάσιος	»
8	Ἀνδρόνικος Ἰωάννης	»
9	Σεργάκις Γεώργιος	»
10	Δρακονάκις Νικόλαος	»
11	Σκουλούδης Ἐμμανουήλ	»

Γυμνάσιον θηλέων Χανίων

12	Γενεράλις Ἐμμαν.	Γυμνασιάρχης
13	Μοσχόπουλος Ἰωάν.	Καθηγητής
14	Χαραλαμπάκις Χαράλ.	»
15	Περισσάκις Ἐμμαν.	»
16	Γναφάκις Σαράντος	»
17	Τοράκις Μελέτιος	»
18	Λελεδάκι Ἑλένη	Καθηγήτρια
19	Τσιριντάνη Χρυσή	»
20	Ἀνδρονίκου Καλυψώ	»

Γυμνάσιον Βάμου

21	Μυλωνάκις Στέφανος	Γυμνασιάρχης
22	Τυλλιανάκις Νικόλαος	Καθηγητής
23	Ἀναγνωστάκις Κωνσταντ.	»
24	Ἰατράκις Μιχαήλ	»
25	Χατζηδάκις Μίνως	»
26	Κλωνάρης Ἰωάννης	»
27	Κοντάκις Μηνᾶς	»

Γυμνάσιον Ρεθύμνης

- | | | |
|----|-----------------------------|--------------|
| 28 | Πρεβελάκης Μιχ. | Γυμνασιάρχης |
| 29 | Δρανδάκης Στυλιανός | Καθηγητής |
| 30 | Δασκαλάκης Ἰωάννης τοῦ Ἐμμ. | » |
| 31 | Δασκαλάκης Ἰωάννης τοῦ Χρ. | » |
| 32 | Περοδασκαλάκης Μιχαήλ | » |
| 33 | Σχινᾶς Μάρκος | » |
| 34 | Πωλογεώργης Κωνσταντῖνος | » |
| 35 | Σωτήρχος Ἐμμ. | » |
| 36 | Κοτσιφῶς Παντελής | » |
| 37 | Σκουνάκης Μιχαήλ | » |

Α' Γυμνάσιον Ἡρακλείου

- | | | |
|----|-------------------------|--------------|
| 38 | Κατσούλις Ἀριστογέιτων | Γυμνασιάρχης |
| 39 | Κατσαράκης Γεώργιος | Καθηγητής |
| 40 | Λογιάδης Ἐμμαν. | » |
| 41 | Ἀφαλανιώτης Δημήτριος | » |
| 42 | Μαθιουδάκης Γεώργιος | » |
| 43 | Κρουστανόπουλος Ἰωάννης | » |
| 44 | Μηλιάκης Νικόλαος | » |
| 45 | Χαριτάκης Ἐμμ. | » |

Β' Γυμνάσιον Ἡρακλείου

- | | | |
|----|-----------------------|--------------|
| 46 | Βουρδουμπάκης Ἀνδρέας | Γυμνασιάρχης |
| 47 | Περβολαράκης Γεώργιος | Καθηγητής |
| 48 | Ἀλεξίου Ἐλευθέριος | » |
| 49 | Ευδάκης Στυλιανός | » |
| 50 | Γεωργίου Σταύρος | » |
| 51 | Θεοδωρίδης Ζωγράφος | » |
| 52 | Φανουράκης Εὐμένιος | » |
| 53 | Τζανάκης Κορνήλιος | » |

Γυμνάσιον Ἱερζπέτρης

- | | | |
|----|-------------------------|--------------|
| 54 | Ζουράρης Ἰωάννης | Γυμνασιάρχης |
| 55 | Μουτσάκης Γρηγόριος | Καθηγητής |
| 56 | Κυριακάκης Κωνσταντῖνος | » |
| 57 | Πάγκαλος Παῦλος | » |



- 58 Μαρκαντωνάκης Μάξιμος »
59 Γκουλούσης Γεώργιος »

Γυμνάσιον Σητείας

- 60 Σταυρόπουλος Θεόδωρος Καθηγητής
61 Ρασιδάκης Σπυρίδων »
62 Βλασσάκης Μιχαήλ »
63 Γαλετάκης Ἰωάννης »
64 Ρουσάκης Κωνσταντίνος »

Γυμνάσιον Νεαπόλεως

- 65 Τζαννακάκης Κωνσταντίνος Καθηγητής
66 Μαυρικάκης Ἐμμανουήλ »
67 Φθενάκης Μιχαήλ »
68 Φαητάκης Ἐμμανουήλ »
69 Μαυροειδής Ἐμμανουήλ »
70 Γωνιωτάκης Ἐμμανουήλ »
71 Μαυροειδής Ἐμμαν. Ἰω. »

Γυμνάσιον Καστελλίου Κισιάμου

- 72 Μαράκης Πέτρος Καθηγητής
73 Κιαγιαδάκης Γεώργιος »
74 Ζυριδάκης Εὐτύχιος »
75 Ἀνιστασάκης Ἀνδρέας »
76 Λαυπάσης Στυλιανός »
77 Τσαγιαράκης Νικόλαος »
78 Τσεπετάκης Γεώργιος »

Γυμνάσιον Καστελλίου Πεδιέδος

- 79 Ἐργαζάκης Μιχαήλ Καθηγητής
80 Ζευγαδάκης Νικόλαος »
81 Παπαδάκης Μιχαήλ »

Γυμνάσιον Νόμπις

- 82 Ἀλεξανδρόπουλος Μιχαήλ Γυμνασιάρχης
83 Τσακίρης Ἰ.π. Καθηγητής
84 Τζώριζης Εὐριπίδης »
85 Ζερβάκης Ἀντώνιος »
86 Ξανθάκης Ἡλίας »
87 Φισουλάκης Κωνσταντίνος »

Πρακτικὸν Λύκειον Χανίων

88	Κνιθάκις Ἀνδρέας	Διευθυντής
89	Ἀρχοντάκις Ἀντώνιος	Καθηγητής
90	Μουζουράκις Στέφανος	»
91	Κωνσταντινίδης Φωκίων	»
92	Λουπάσης Φραγκ	»
93	Ροστάν Ἀνδρέας	»
94	Κουζηνόπουλος Βασίλειος	»
95	Κατάκις Στυλιανός	»
96	Φανδρίδης Διομήδης	»
97	Κακαβελάκις Νικολ.	»
98	Ἀληγιζάκις Ἰωάννης	»

Μονοτάξιον διδασκαλεῖον Χανίων

99	Χρυσόχρος Στρατ.	Διευθυντής
----	------------------	------------

Διδασκαλεῖον Ἡρακλείου

100	Μπουρλώτος Σταῦρ.	Διευθυντής
101	Παπαγεωργίου Γεώργιος	Καθηγητής
102	Χατζηγιάνης Ἐμμαν.	»
103	Φθενάκης Μιχαήλ	»
104	Καρμπέτης Γρηγόριος	»

Γυμνασιακὸν Ἡερθενζωγεῖον Χανίων

105	Νικολοΐδη Χρυστ.	Διευθύντρια
106	Ἀνδρουλάκης Μιχαήλ	Καθηγητής
107	Δαρυάρου Αἰκατερίνη	Καθηγήτρια
108	Μαζοκοπάκη Αἰκατερίνη	»
109	Γαλάνη Μαρία	»
110	Πλατῆ Νίνα	»

Γυμνασιακὸν Ἡερθενζωγεῖον Ρεθύμνης

111	Ἀθανασιάδου Χρυσῆ	Διευθύντρια
112	Τρουλλινός Μιχαήλ	Καθηγητής
113	Γιαλεράκι Ἐρασμία	Διδασκάλισσα
114	Μαγριπλή Μαρία	Καθηγήτρια
115	Ἄγκουσουλάκη Μαρία	»

Γυμνασιακὸν Ἡερθενζωγεῖον Ἡρακλείου

116	Ἀμυριώτου Σοφία	Διευθύντρια
117	Καλαμποτσάκης Παν.	Καθηγητής
118	Τσακίρης Φώτ.	»

- 119 Ἀστρονοῦ Ἑλλη Καθηγήτρια
120 Κέντζογλου Ἀφροδίτη »
121 Ράση Εἰδοῦα »
122 Σαρεϊδάκι Εὐγεν. »

Γυμνασιακὸν Πιρθενηγωγεῖον Νεαπόλεως

- 123 Χουρδάκης Ἐμμανουήλ Καθηγητῆς
124 Ταμπουρατζῆ Ἀργυρῶ Καθηγήτρια
125 » Αἰκατερίνη »

Ἀστικὴ Σχολὴ Θηλέων Καστελλίου

- 126 Παπαδοπούλου Φραγκ. Διευθύντρια
127 Σηφάκης Ἀντώνιος Καθηγητῆς
128 Μελιδόνι Ἀρτεμησία Καθηγήτρια

Ἡμερομνάσιον Κολυμβαρίου

- 129 Δασκαλογιάννης Γεώργιος Καθηγητῆς
130 Παναγιωτάκης Στ. »

Ἡμερομνάσιον Πηλιοχώρας

- 131 Λουπάσης Γεώργιος Καθηγητῆς
132 Παπαρηγοράκις Νικολ. »
133 Σεργεντάνης Ἀντώνιος »

Ἡμερομνάσιον Χώρας Σφακίων

- 134 Γεωργουλάκης Ἐμμαν. Καθηγητῆς
135 Ἀνυφαντάκις Παναγ. »

Ἡμερομνάσιον Σπῆλι

- 136 Τσουδερός Ἰωάννης Καθηγητῆς

Ἡμερομνάσιον Πηνόρου

- 137 Χαμαμάκης Σπυρίδων Καθηγητῆς
138 Δαφέρμος Μιχαήλ »

Ἡμερομνάσιον Ἀρχονῶν

- 139 Σουγιαδάκης Στεφ. Καθηγητῆς
140 Φιλιππάκης Ἰωάννης »

Ἡμερομνάσιον Χίρσκος

- 141 Πουλῆς Ἐμμανουήλ Καθηγητῆς

Ἡμερομνάσιον Ἀγίου Νικολάου

- 142 Σπυριδάκης Νικ. Καθηγητῆς
143 Ἀναστασιάδης Μ. »
144 Στιβακτάκης Δ. »
145 Ἀμαριωτάκης Δ. »

Ἡμερομνάσιον Τζερμιάδων

- 146 Λαζαρίδης Κυρ. Καθηγητῆς



Β'

ΕΚ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

α') ὁμιλίαι

- | | |
|--|---------|
| 1) Χαιρετισμὸς πρὸς τοὺς προσελθόντας Ἐκπαιδευτικούς, ἑξαρσίς τοῦ ἔργου αὐτῶν. | Σελίς 7 |
| 2) « Ἡ ὁδὸς πρὸς τὴν προσωπικότητα. » | 8 κ.έ. |
| 3) « Ἐὰν τὸ σημερινὸν Γυμνάσιον, ὡς λειτουργεῖ, εἶναι παι-
δαγωγοῦν Σχολεῖον ἢ ὄχι. » | 20 κ.έ. |
| 4) « Σχολεῖον καὶ Κοινωνία. » | 39 |
| 5) « Τὸ σχολεῖον ἐργασίας » | 46 |
| 6) Περὶ τῆς ὑγιεινῆς τῆς διδασκαλίας | 48 |
| 7) « Ἀυτοτέλεια καὶ αὐτάρκεια τῆς Μαθημ. Ἐπιστήμης » | 58 |
| 8) Περὶ τῆς ἐξωσχολικῆς Παιδονομίας | 67 |
| 9) Περὶ μυθητικῶν κοινοτήτων | 69 |
| 10) Ἐπὶ τῇ λήξει τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου | 82 |

β') ὑποδειγματικὰ διδασκλήρια

- | | |
|--|-----------|
| 1) Διδασκαλία συνθέσεως ἐν τῇ Ἑκτῇ τάξει | » 10 |
| 2) » ἀρχαίων Ἑλληνικῶν ἐν τῇ Τετάρτῃ τάξει | » 11 κ.έ. |
| 3) » Γεωγραφίας ἐν τῇ Δευτέρῃ τάξει | » 28 κ.έ. |
| 4) » Ἠθικῆς ἐν τῇ Πέμπτῃ τάξει | » 30 |
| 5) » Μαθηματικῶν ἐν τῇ Τρίτῃ τάξει | » 40 |
| 6) » » » Πέμπτῃ » | » 43 |
| 7) » Νέων Ἑλληνικῶν ἐν τῇ Τετάρτῃ τάξει | » 55 |
| 8) » Φυσικῆς (ἀνθρωπολογίας) | » 56 |
| 9) » Ὀμήρου (ἀνάλυσις I τῆς Ὀδυσσεΐας) | » 61 |
| 10) » Πειραματικῆς Φυσικῆς | » 77 |

γ') συζητηθέντα θέματα

- | | |
|---|------|
| 1) Περὶ τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος γενικῶς | » 24 |
| 2) » » » » κατὰ σχολεῖα 25 κ.έ. 73 κ.έ. | |

- 3) » συντάξεως Νέων ἀναλυτ. προγραμμάτων κατὰ
Σχολεία, περί αὐξήσεως ἢ περιορισμοῦ τῆς διδασκα-
λίας μαθημάτων τινῶν 32 κ.έ.
- 4) Περί εἰσαγωγῆς Νέων μαθημάτων σελίς 38,50,52,81.
- 5) Περί ταξινομήσεως τῆς διδασκείας ὕλης τῶν
Θρησκευτικῶν 51 κ.έ.
- 6) » ἐκδρομῶν 57 κ.έ.
- 7) » διδασκαλίας τῆς Γαλλικῆς 63 κ.έ.
- 8) » Μαθητικῶν κοινοτήτων, προσκοπισμοῦ, γυ-
μναστικῆς 70 κ.έ.
- 9) » τοῦ τρόπου τῶν ἐξετάσεων 76 κ.έ.
- 10) » ταξινομήσεως τῆς ὕλης τῶν φυσιογνωστικῶν
μαθημάτων 79 κ.έ.

